საქართველოს რესპუბლიკა

გამოდის 1990 წლის დეკემბრიდან | № 161 – 162 (2078) | პარასკევი, 3 ნოემბერი, 1995 წელი. | ფასი 50 თეთრი.

საქართველო ღირსეულად შეაბიჯებს XXI საუკუნეში

ბატონ ედუარდ შევარდნაძის სიტყვა, წარმოთქმული საქართველოს მოქალაქეთა კავშირის ფორუმზე 1995 წლის 2 ნოემბერს

ქალბატონებო და ბატონებო!
თანამემამულენო!

დიდი მადლობა მინდა მოგახსენოთ ყველას, ვინც ჩემი კანდიდატურა წამოაყენა პრეზიდენტობის კანდიდატად.

ჩემი მდგომარეობა მომავალ არჩევნებში განსხვავდება სხვა კანდიდატთა მდგომარეობისაგან, ჯერ ერთი იმით, რომ მე პასუხისმგებლობა მეკისრება ქვეყნისა და ხალხის წინაშე დღეს არსებული მდგომარეობისათვის, მაშინ, როდესაც ჩემი ოპონენტები, პრეზიდენტობის სხვა კანდიდატები, მეტნაკლებად თავისუფალი არიან ასეთი პასუხისმგებლობისაგან.

ამავე დროს, ამ ფაქტორს მეორე მხარეც აქვს: თუ ობიექტური იქნება შექმნილი ვითარების ანალიზი, — ხელისუფლების ის პროგრამები, რომლებიც შემუშავდა და ხორციელდება, ის შედეგები, რასაც მივაღწიეთ, აგრეთვე, ის პროგრამები, რომლებიც უკვე შემუშავებულია, მაგრამ განხორციელება მხოლოდ ახლა იწყება — ამ კანდიდატურის სასარგებლოდ ლაპარაკობენ, ვინც პარლამენტთან და მინისტრთა კაბინეტთან, ადგილობრივ ხელისუფლებასთან ერთად პასუხისმგებელია შექმნილი ვითარებისათვის.

მაშასადამე, საკითხთა საკითხია შესაძლებლობების სწორი ანალიზი და იმის დადგენა, არსებობდა თუ არა იმაზე მეტის გაკეთების შესაძლებლობა, ვიდრე გაკეთდა.

ამიტომ, ეს არჩევნები ჩემთვის იქნება ერთგვარი სახალხო რეფერენდუმი, რომელიც შეაფასებს წარსულს და პრეზიდენტობის კანდიდატს მიაკუთვნებს ნდობის ვოტუმს მომავლისათვის.

ჩემს გამოსვლაში მე შევეცდები, გაცნობოთ როგორც შექმნილი ვითარების ანალიზი, ჩემი თვალთახედვით, ასევე ჩემი წინასაარჩევნო პროგრამის ნაწილი მაინც.

I. განვითარების ძირითადი ტენდენციები ბოლო სამი წლის განმავლობაში

საქმარისია შევადაროთ ერთმანეთს სამი წლის წინათ, 11 ოქტომბრის არჩევნების დროს არსებული სიტუაცია საქართველოში დღევანდელ ვითარებას და ჩვენ თვალნათლივ დავინახავთ გარკვეულ პროგრესს.

ამ სამი წლის მთავარი შედეგი არის ის, რომ ერთი სოციალურ-ეკონომიკური წყობილება იცვლება სხვა, უფრო პროგრესული სოციალური წყობილებით და ეს პროცესი შეუქცევადი გახდა.

სამი წლის წინათ ჩვენ პრაქტიკულად, ლეგიტიმური [illegible]

[illegible]

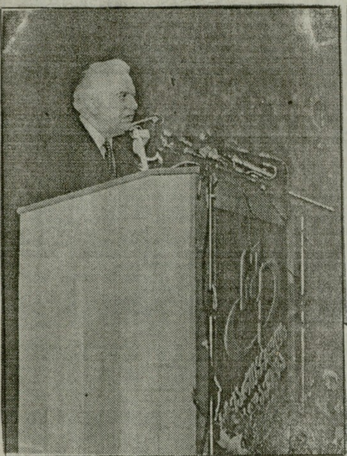

თბილისი. გუშინ საქართველოს სახელმწიფო ფილარმონიის დიდ საკონცერტო დარბაზში.

საქინფორმის ფოტოქრონიკა.

[illegible]

ბები. ეს უფლებები და თავისუფლებები მას კონსტიტუციამ მისცა. ახლა მთავარია, როგორ გამოიყენებს ადამიანი ამ უფლებებს და თავისუფლებებს საკუთარი კეთილდღეობისა და სახელმწიფოს ძლიერებისათვის. ამ უფლებათა გარანტირებული დაცვა ჩემთვის პრინციპის საკითხია.

II. ახალი კონსტიტუცია და პარლამენტისა და პრეზიდენტის მომავალი არჩევნების ზოგიერთი თავისებურება მიმდინარე ეტაპზე

ამ ფონზე, საქართველოს ახალი კონსტიტუციის საფუძველზე, მიმდინარე წელს ტარდება რესპუბლიკის პარლამენტისა და პრეზიდენტის არჩევნები.

საქართველოს ხალხი, ელექტორატი XX საუკუნის ბოლომდე — 5 წლის ვადით, ირჩევს პრეზიდენტს, ხოლო 4 წლის ვადით ახალ პარლამენტს — რესპუბლიკის საბჭოს. უფრო მოგვიანებით, როდესაც აღსდგება საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობა და ცენტრალური ხელისუფლების სრული იურისდიქცია გავრცელდება მის ყველა რეგიონში, ჩამოყალიბდება სენატი და გვექნება პირველად ქვეყნის ისტორიაში ორპალატიანი პარლამენტი.

პარლამენტში წყდება ქვეყნის ყოფნა-არყოფნის საკითხები.

ეს კონსტიტუციური სიახლე და ისტორიული თავისებურება დიდ პასუხისმგებლობას აკისრებს საქართველოს ხალხს, ელექტორატს, ყველას, ვინც სათავეში უდგას და პრაქტიკულად ახორციელებს კონსტიტუციისა და საარჩევნო კანონის საფუძველზე პარლამენტის არჩევნებს.

ამიტომ ღრმად უნდა ჩავუფიქრდეთ ყოველ კანდიდატურას, ვისაც ხმას ვაძლევთ, ვისაც ვირჩევთ მომავალ პარლამენტში, უნდა გამოვავლინოთ ეროვნული და სახელმწიფოებრივი პასუხისმგებლობის მაღალი გრძნობა. არც ერთი შემთხვევითი კანდიდატურა არ უნდა მოხვდეს პარლამენტში. უნდა გავითვალისწინოთ მოქმედი პარლამენტის როგორც დადებითი, ისე უარ-[illegible]

[illegible]

პროცესმა გვიჩვენა, რომ ჩვენს პოლიტიკურ პარტიებსა და მოძრაობებში იკვეთება ჯანსაღი ტენდენციები: ეროვნული და სახელმწიფოებრივი ინტერესების პარტიულ ინტერესებზე მაღლა დაყენება, ზომიერული კომპრომისის უნარი, კონსენსუსის მიღწევისათვის პრაქტიკული ზრუნვა, სუბიექტივიზმის დაძლევისა და ობიექტური მიდგომის ნიშნები და სხვა. მაგრამ არც [illegible]

[illegible]

მეხუთე. ჩვენს არჩევნებს საერთაშორისო ასპექტი აქვს. ახალი კონსტიტუციისა და ახალი საარჩევნო კანონის საფუძველზე ცენტრალური საარჩევნო კომისიისა და მთელი საარჩევნო სისტემის საქმიანობა, დემოკრატიული არჩევნები მსოფლიოს მრავალი ქვეყნისა და საერთაშორისო ორგანიზაციების წარმომადგენელთა მეთვალყურეობით კიდევ უფრო აამაღლებს საქართველოს, როგორც დემოკრატიული ქვეყნის ავტორიტეტს.

III. წინასაარჩევნო პროგრამის ძირითადი დებულებები

თუ საქართველოს ხალხი ხმას მისცემს ჩემს კანდიდატურას და ამირჩევს საქართველოს პრეზიდენტად, მე დავიცავ კონსტიტუციას და კანონს და ყველა ამომრჩეველს, ჩემი წინასაარჩევნო პროგრამის საფუძველზე, უახლოესი 5 წლის მანძილზე 2000 წლამდე რეალურად ვპირდები:

ა) დემოკრატიული, სამართლებრივი სახელმწიფო მშენებლობის, სახელმწიფო რეფორმების დარგში:

პირველი. როგორც პრეზიდენტმა, მთელი ძალღონე და ენერგია მოვახმარო საქართველოს დამოუკიდებლობის, თავისუფლებისა და სუვერენიტეტის განმტკიცებას, საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობის აღდგენას და საქართველოს ხელისუფლების, კონსტიტუციური იურისდიქციის გავრცელებას მთელ მის ტერიტორიაზე; ვაცხადებ მთელი პასუხისმგებლობით, რომ 2000 წლისათვის საქართველო იქნება ერთიანი, ძლიერი, დემოკრატიული, აყვავების გზაზე დამდგარი სახელმწიფო.

მეორე. სახელმწიფო რეფორმების წარმატებით განხორციელებას, პარლამენტის, აღმასრულებელი ხე[illegible]

[illegible]

ლმა თავდაცვის სამინისტროს გაფართოებულმა კოლეგიამ გვიჩვენა, რომ საქართველოს რეგულარული შეიარაღებული ძალების ფორმირების პირველი ურთულესი და უმძიმესი ეტაპი დამთავრდა. საქართველოს არმია დღეს საკმაო მზადყოფნაშია შეასრულოს სახელმწიფოს დავალება მაღალპროფესიული დონეზე.

მეექვსე. სახელმწიფოში დამყარდება სანიმუშო წესრიგი და კანონიერება, სახელმწიფო დისციპლინა.

[illegible]

ლისუფლების მეთაურის, ძალაუფლებისა და პასუხისმგებლობის მაღალი ხარისხისა და ადეკვატურობის ფაქტორი. პრეზიდენტის პასუხისმგებლობის უმაღლესი ხარისხი ითხოვს, რომ აღმასრულებელი ხელისუფლების აგებულებაშივე უზრუნველვყოთ პრეზიდენტის მიერ გატარებული პოლიტიკის მთლიანობაც და მის მიერ მიღებულ გადაწყვეტილებათა გაწონასწორებულობაც.

1. სახელმწიფო ხელისუფლებათა ურთიერთგამიჯვნა აუცილებელია და ამას ითვალისწინებს ჩვენი კონსტიტუცია.

ამ კრიტერიუმებიდან გამომდინარე, აღმასრულებელი ხელისუფლების მოდელი უნდა დაეფუძნოს სამ ძირითად ინსტიტუციონალურ დონეს:

1. უმაღლესი საკონსულტაციო ორგანოები — ეროვნული უშიშროების საბჭო და ეკონომიკური საბჭო;

II. პრეზიდენტის პირადი შტაბი — პრეზიდენტის ადმინისტრაცია;

III. მთავრობა და შესაბამისი უწყებები, სახელმწიფო მმართველობის რეგიონალური და ადგილობრივი ორგანოები.

უმაღლესმა საკონსულტაციო ორგანოებმა უნდა უზრუნველყონ პრეზიდენტის აქტების, სახელმწიფო პოლიტიკის უმნიშვნელოვანესი საკითხების წინასწარი განხილვა და პრეზიდენტისათვის შესაბამისი კომპეტენტური რეკომენდაციების მიცემა.

უმაღლეს საკონსულტაციო ორგანოთა შემადგენლობაში თანამდებობრივად უნდა შევიდნენ პრეზიდენტი, სახელმწიფო მინისტრი, პრეზიდენტის თანაშემწეები და შესაბამისი სამინისტროებისა და უწყებების ხელმძღვანელები. სასურველია გამოიძებნოს საკონსულტაციო სტრუქტურაში პარლამენტის თავმჯდომარის თანამშრომლობის ფორმა.

აღმასრულებელი ხელისუფლების მეორე დონე მოიცავს პრეზიდენტის ადმინისტრაციას, რომელიც შედგება სახელმწიფო მინისტრის, მის დაქვემდებარებაში მყოფი პრეზიდენტის კანცელარიისა და პრეზიდენტის თანაშემწეებისაგან, რომლებიც ხელმძღვანელობენ შესაბამის სახელმწიფო სამსახურებს.

სახელმწიფო მინისტრისა და პრეზიდენტის აპარატის ძირითადი ფუნქცია სახელმწიფო ხელისუფლების უმაღლეს ორგანოთა მუშაობის ორგანიზაციული უზრუნველყოფაა, ხოლო პრეზიდენტის თანაშემწეები დაქვემდებარებაში მყოფი სახელმწიფო სამსახურების მუშა-[illegible]

[illegible]

5 ნოემბერი არჩევნების დღეა!

ბატონ ედუარდ შევარდნაძის სიტყვა

(გაგრძელება)

ცხადია, რწმუნებულთა ინსტიტუტი და ამ ინსტიტუტის მარეგულირებელი დებულებები საჭიროებენ შემდგომ დახვეწას. საჭიროა მკვეთრად გაიმიჯნოს კომპეტენციები მმართველობის ადგილობრივ ორგანოებსა და სამხარეო ადმინისტრაციებს შორის. დაუშვებელია მათი ფუნქციების აღრევა და დუბლირება. ამ მხრივ მუშაობა უნდა გაგრძელდეს. უნდა მოხდეს ცალკეული მხარის მიხედვით სამხარეო ადმინისტრაციის მუშაობის შესწავლა, გამოცდილების განზოგადება, რეგიონული თავისებურებების გათვალისწინება და, აქედან გამომდინარე, მათი მარეგულირებელი ინდივიდუალური ნორმატიული აქტების მიღება, რომლებიც სრულად ასახავენ მხარის სპეციფიკას, სრულად გაითვალისწინებენ რეგიონებში მცხოვრები მოსახლეობის სასიცოცხლო ინტერესებს.

დღეს, როდესაც გადასაწყვეტია სახელმწიფოს მოწყობის საკითხები, როდესაც ქვეყნის ადმინისტრაციულ-ტერიტორიულ ერთეულებში ხორციელდება ცენტრალიზებული მმართველობა, როდესაც ადგილებზე ჯერ კიდევ არ ჩამოყალიბებულა თვითმმართველობები, რწმუნებულის ინსტიტუტის არსებობის პრობლემატიკა მხოლოდ ცენტრალიზებული მართვის ოპტიმალური ტერიტორიული დონის განსაზღვრას შეიძლება დაუკავშირდეს.

ამგვარად, სამხარეო ადმინისტრაციის ინსტიტუტის შემოღება გაპირობებულია ქვეყნის ინტერესებიდან გამომდინარე ობიექტური რეალობით და აუცილებელია საქართველოს, როგორც ერთიანი სახელმწიფოებრივი ორგანიზმის დამკვიდრებისათვის.

საქართველოში მიმდინარე სახელმწიფო აღმშენებლობის პროცესში განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს ადგილობრივი მმართველობის სისტემის შექმნას.

ადგილობრივი მმართველობის დღევანდელი სახით ჩამოყალიბება წარმოადგენდა ერთ მთლიან ორგანულ პროცესს, რომელიც ქვეყანაში შექმნილი მძიმე ვითარებითა და ამ ვითარებიდან გამოსვლის პოვნის აუცილებლობით იყო ნაკარნახევი, და გამოიკვეთა სამი ეტაპი:

I ადგილობრივი მმართველობის ორგანოების ცენტრალიზებული წესით შექმნა სახელმწიფო ხელისუფლების ცენტრალური ორგანოების მიერ, ე. ი. სახელმწიფოს მეთაურის მიერ;

II. ადგილობრივი მმართველობის ორგანოების საქმიანობის სამართლებრივი რეგლამენტაცია, მმართველობის რეგიონალიზაცია;

III. ადგილობრივი მმართველობის ცენტრალიზებული სისტემის ოპტიმალური დეკონცენტრაცია, მმართველობის ცენტრალურ, რეგიონულ, რაიონულ და ადგილობრივ ორგანოთა შორის ფუნქციებისა და კომპეტენციების მკაცრი გამიჯვნა, ეკონომიკური და პოლიტიკური საფუძვლების მომზადება თვითმმართველობებზე გადასვლისთვის.

თითოეულ ეტაპს ჰქონდა თავისი სპეციფიკური ამოცანა, რომლის გადაწყვეტის გარეშე წარმოუდგენელი იქნებოდა ქართული სახელმწიფოსთვის საფუძვლების შექმნა. პირველი ეტაპის ძირითადი ამოცანა იყო ქვეყანაში გამეფებული პოლიტიკური არასტაბილურობის, სამოქალაქო ომის საფრთხის, სამეურნეო და ეკონომიკური ქაოსის, კრიმინალური სამყაროს გაბატონების და სახელმწიფოსთვის მომაკვდინებლად საშიში სხვა ანარქიული მოვლენების ლოკალიზაცია, ხოლო შემდგომ მათი ნეიტრალიზაცია. ამ ამოცანის გადაწყვეტისთვის არ არსებობდა სხვა გზა, გარდა თვით სახელმწიფო ხელისუფლების ცენტრალური ორგანოების მიერ ადგილებზე დანიშნული წარმომადგენლების საშუალებით ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული ერთეულების მართვის განხორციელებისა. და უნდა გითხრათ, რომ ქვეყნისათვის ამ ისტორიულ პროცესში თავისი ადგილი იპოვეს რაიონების ხელმძღვანელებმა, გამგებლებმა, მერებმა და ა. შ.

მეორე ეტაპისათვის დამახასიათებელი იყო მმართველობის ადგილობრივი ორგანოების საქმიანობისთვის სამართლებრივი ბაზის შექმნა და ოპტიმალური ბალანსის გამონახვა ადგილობრივ და საერთო სახელმწიფო ინტერესებს შორის. ამ თვალსაზრისით საეტაპო იყო მმართველობის ადგილობრივი ორგანოების ფუნქციებისა და კომპეტენციების მარეგლამენტირებელი დროებითი დებულების დამტკიცება სახელმწიფოს მეთაურის 1993 წლის 2 აგვისტოს ბრძანებულებით; ამ ნაბიჯებმა შექმნა პირობები, რათა სახელმწიფოებრივად გაკონტროლებულიყო მმართველობის ადგილობრივი ორგანოების საქმიანობა, გამოკვეთილიყო ადგილობრივი ინტერესები რეგიონულ დონეზე და ასევე რეგიონულ დონეზე დაგვეცვა საერთო სახელმწიფო ინტერესები. ყოველივე ამან ადგილებზე სახელმწიფო ხელისუფლების განხორციელების, სახელმწიფოს არსებობაში ხალხის დარწმუნების საშუალება მოგვცა, რის შესაბამისადაც შეუქცევადი გახდა ქვეყანაში პოლიტიკური და ეკონომიკური სტაბილიზაცია.

რაიონებში და ქალაქებში შეიქმნა პირობები ადგილობრივი ინიციატივისა და გერგილიანობისათვის, გაჩნდა ადგილობრივი ბიუჯეტები, ბევრგან — მძლავრი საშემოსავლო ნაწილით, ბევრმა ქალაქმა და რაიონმა ადგილობრივი ბიუჯეტის ხარჯზე გადაჭრა მრავალი საკითხი პედაგოგების, ექიმების, პენსიონერების, ინვალიდების ცხოვრების მძიმე პირობების შესამსუბუქებლად. გასაქანი მიეცა მეწარმეობას. სრულდება რესპუბლიკური ბიუჯეტის საპროგნოზო მაჩვენებლები. სამწუხაროდ, ყველგან ასე არ ხერხდება.

ეკონომიკური რეფორმების დაწყებამ, მათი ადგილებზე დაყვანისა და შემდგომში განვითარების აუცილებლობამ, კრიმინალური სამყაროს პოლიტიკურმა იზოლაციამ, საკონსტიტუციო პროცესის დასრულებამ წარმოშვეს წინაპირობები ადგილობრივი მმართველობის სისტემის განვითარების დღევანდელი, მესამე ეტაპის დასაწყებად.

ამ ეტაპისათვის ძირითადი ამოცანაა მმართველობის დეკონცენტრაცია, ეკონომიკური და პოლიტიკური პირობების შექმნა თვითმმართველობებზე გადასვლისთვის. ამ ეტაპისთვის უმნიშვნელოვანესი იყო სახელმწიფოს მეთაურის 1995 წლის 16 სექტემბრის ბრძანებულება, რომლის ძალითაც დამტკიცდა მმართველობის ადგილობრივი ორგანოების საქმიანობის ახალი დროებითი დებულება. ამ დებულების საფუძველზე მკაცრად გაიმიჯნა მმართველობის რეგიონული, რაიონული და ადგილობრივი ორგანოების ფუნქციები და კომპეტენციები. ქვედა დონის მმართველობის ორგანოების კომპეტენციაში შევიდა ყველა იმ საკითხის გადაწყვეტა, რომელიც დაკავშირებული არ არის რაიონული სოციალური ინფრასტრუქტურის, რეგიონული განვითარებისა და საერთო სახელმწიფო ინტერესებთან. ეს ფუნქციები, შესაბამისად, უნდა განახორციელონ სამხარეო ადმინისტრაციებმა და რაიონულმა გამგეობებმა.

მმართველობის დეკონცენტრაცია საშუალებას იძლევა მოხდეს პასუხისმგებლობათა გადანაწილება და მმართველობის სხვადასხვა დონის ორგანოების მიერ სწორედ იმ ამოცანათა გადაწყვეტა, რომლებიც მათ უშუალო ინტერესებს განეკუთვნება. დებულებით გათვალისწინებულია კონტროლის მკაცრი სისტემის შექმნა, რათა არ მოხდეს მმართველობის ზემდგომი ორგანოების მიერ ქვედა დონის ორგანოთა ფუნქციებისა და კომპეტენციების გადაფარვა. ყოველივე ეს ქმნის პოლიტიკურ წინაპირობას, რათა საჭიროების შემთხვევაში სწრაფად მოხდეს ცენტრალიზებული მმართველობის შეცვლა დემოკრატიული მექანიზმებით.

გარდა ამისა, დებულებით გათვალისწინებულია მმართველობის ადგილობრივ ორგანოებთან საქმიანობის ეკონომიკური საფუძვლების მომზადება, უპირველეს ყოვლისა კი, მუნიციპალური ქონების, ადგილობრივი მეურნეობისა და ადგილობრივი ბიუჯეტის შექმნის საფუძვლები. ფუნქციათა და კომპეტენციათა დანაწილება მმართველობის სხვადასხვა დონის ორგანოებს შორის იმავდროულად გულისხმობს შესაბამისი ფინანსური და მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის გადანაწილებასაც. თუმცა დღემდე ვერ მოხერხდა საკანონმდებლო წესით სახელმწიფო და ადგილობრივი საკუთრების ურთიერთგამიჯვნა, ახალი დებულება ქმნის საშუალებას შესაბამისი კანონების მიღებამდე ჩამოყალიბდეს მუნიციპალური ქონება და ადგილობრივი მეურნეობა. დებულება ითვალისწინებს ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული ერთეულების ბიუჯეტების დამოუკიდებლობას. განსაზღვრულია ბიუჯეტის შემოსავლების დამოუკიდებელი წყაროები და, შესაბამისად, აკრძალულია ზემდგომი ორგანოების ადმინისტრაციული წესით ჩარევა ბიუჯეტის გამოყენებაში. ეს ნიშნავს, რომ ყველა ადმინისტრაციულ ერთეულს განსაზღვრულ საშუალებას ვუქმნით შემოქმედებისათვის, ეკონომიკის განვითარებისათვის და შემოსავლების საკუთარი წყაროების გამოძებნისათვის.

ამრიგად, სახელმწიფო მშენებლობის დღევანდელ ეტაპზე, ცენტრალური ხელისუფლების კონსტიტუციური ორგანოების არჩევასთან ერთად, შესაბამისი სამართლებრივი ბაზის მიღების შემთხვევაში, უკვე იქმნება პირობები ხელისუფლების ადგილობრივი ორგანოების არჩევნების გამართვისა და მმართველობის ცენტრალიზებული სისტემის თვითმმართველობებით შეცვლისათვის.

არჩევნებამდე რამდენიმე დღე დარჩა.

ქვეყნის მართვის სადავეების ხელში ჩაგდების მსურველი უამრავია, მართვის უნარის მქონე — არც ისე ბევრი. მრავალი მაფიოზური კლანის წარმომადგენელი ან გამაფიოზებული ძველი ბიუროკრატი მიიპარება ხელისუფლებისაკენ, მაგრამ მათ გზა უნდა გადავუკეტოთ. უნდა გამოირიცხოს არჩევნებზე ფულისა და იარაღის ზემოქმედება. ტერორისტებისა და „ქურდების იმპერიის" კანონები დემოკრატიისა და სამართლებრივი სახელმწიფოს პრინციპებს ეწინააღმდეგება. ხელისუფლება შემთხვევით პირებს არ უნდა ჩაუვარდეს ხელში.

2000 წლამდე 5 წელი დარჩა. როგორც მოგეხსენებათ, ეს წლები გადამწყვეტია, შეიძლება ითქვას, საბედისწეროა საქართველოსათვის.

ჩვენ ამ ხუთ წელიწადში ეროვნული ხსნისა და აღორძინების პროგრამა უნდა განვახორციელოთ, რათა ღირსეულად შევაბიჯოთ XXI საუკუნეში.

დღეს, როგორც არასდროს, საჭირო არიან ყველა თაობის პროფესიონალები, პატრიოტები, ინტელექტუალები, ისეთი ლიდერები, რომლებიც ხალხის შემოქმედებით ენერგიას აღმშენებლობისაკენ წარმართავენ და არა ნგრევისა და დესტრუქციისაკენ, ამიტომაც რისკი, საშიში, გაუმართლებელი ექსპერიმენტები დაუშვებელია. ნუ დაგვავიწყდება — ჩვენი ეპოქა ლიდერების ეპოქაა.

ახალი კონსტიტუციის თანახმად საქართველო არის საპრეზიდენტო მმართველობის ქვეყანა.

დიდი რეფორმები, დიდი საქმეები, დიდი პროგრამები და პროექტებია წამოწყებული. ბევრი მათგანი საწყის სტადიაშია. მათი წარმატებით დაგვირგვინება საჭირო უახლოეს ხუთ წელიწადში.

კონსტიტუციის დაცვის, პრეზიდენტის დემოკრატიულობის, ადამიანის უფლებებისა და თავისუფლებების დაცვის გარანტი არ შეიძლება იყოს და არც არის მხოლოდ პატიოსანი სიტყვა და ფიცი, არც იაფფასიანი პოპულისტური დაპირებები.

რა თქმა უნდა, მე მაქვს ჩემეული ხედვა ქვეყნის უახლოესი 4-5 წლიანი განვითარებისა არა მხოლოდ **სამართლებრივი სახელმწიფოს, არამედ სამოქალაქო საზოგადოების მშენებლობის სფეროში.**

პირველი: სამოქალაქო საზოგადოება კონსტიტუციურად, გარკვეული თვალსაზრისით, დამოუკიდებელია სახელმწიფოსაგან და სახელმწიფო დამოუკიდებელია სამოქალაქო საზოგადოებისაგან, მაგრამ ეს დამოუკიდებლობა, გარკვეული აზრით, პირობითია. დემოკრატიულ სახელმწიფოში სამოქალაქო საზოგადოების უზენაესი ღირებულებაა ადამიანი; სახელმწიფოც და საზოგადოებაც ემსახურებიან სწორედ ადამიანის უფლებებისა და თავისუფლებების დაცვას, მის კეთილდღეობას.

სამოქალაქო საზოგადოების გარეშე სამართლებრივი სახელმწიფო ვერ იმოქმედებს და საზოგადოებაც **ვერ იარსებებს სახელმწიფოს გარეშე.**

ყველა კონსტიტუციური და კანონიერი უფლებისა და თავისუფლების რეალურად განხორციელების გარანტია უნდა ჰქონდეთ ყველა პოლიტიკურ პარტიას და ორგანიზაციას, კონსტრუქციულ საპარლამენტო და არასაპარლამენტო ოპოზიციურ ძალებს, რომლებიც თავიანთი პოლიტიკური მოღვაწეობის მიზნად ისახავენ სახელმწიფოს, საზოგადოების, ხალხის კეთილდღეობას. აუცილებელია პრეზიდენტის მუდმივი პოლიტიკური დიალოგი ოპოზიციასთან ერისა და ადამიანის საკეთილდღეოდ.

მე ყოველმხრივ შევუწყობ ხელს პლურალისტური, თავისუფალი, **ღია სამოქალაქო საზოგადოების** მშენებლობას და კარგად მესმის, რომ ასეთი საზოგადოების ერთ-ერთი ქვაკუთხედია პოლიტიკური პარტიებისა და ორგანიზაციების თავისუფალი მოღვაწეობა კონსტიტუციის ფარგლებში.

სამოქალაქო საზოგადოება — ფაქტობრივად ეს არის ნაცია, ეს არის ხალხი — ხელისუფლების წყარო.

არსებობს სახელმწიფოს სუვერენიტეტი, არსებობს ხალხის სუვერენიტეტი, მისი შეუვალი სუვერენული უფლებები, მე დავიცავ მათ. უნდა ვიზრუნოთ ყველა მუშაზე, გლეხზე, ბიზნესმენზე, ინტელიგენტზე, ექიმზე, მასწავლებელზე, ინჟინერზე, ყველა პროფესიის ადამიანზე. ერი და სამოქალაქო საზოგადოება მათგან შედგება.

შეიქმნება მეწარმეთა ფენა, ეგრეთწოდებული საშუალო ფენა, მის გარეშე არ არსებობს საბაზრო ეკონომიკა და სამოქალაქო საზოგადოება. საშუალო ფენა ხერხემალი გახდება ქვეყნისა და სახელმწიფოსი. დემოკრატიულ სახელმწიფოში მოსახლეობის დიდი უმრავლესობა სწორედ საშუალო ფენის კატეგორიას განეკუთვნება.

ღრმად მჯერა, საუკუნის დასასრულისათვის, 3-5 წლის შემდეგ, იქნებ უფრო ადრეც, საქართველოში აღარ იქნება უღარიბესი და ღარიბი ფენა. ქვემოთ ჩემს მიერ ნათქვამი ამ გზებზე მიუთითებს.

სამოქალაქო საზოგადოების ერთ-ერთი უდიდესი მონაპოვარია თავისუფალი პრესა, რადიო, ტელევიზია, მასობრივი კომუნიკაციის საშუალებები (როგორც უნდა გვაღიზიანებდეს დღევანდელ თაობას, მაინც უნდა დავიცვათ და განვახორციელოთ ცხოვრებაში ეს პრინციპი). მათ ხშირად მეტაფორულად „მეოთხე ხელისუფლებას" უწოდებენ და ეს ასეა. ისინი ქმნიან საზოგადოებრივ აზრს, პარლამენტის, მთავრობის, პრეზიდენტის, სახელმწიფოს, ხალხის, სამოქალაქო საზოგადოების იმიჯს; ისინი აძლევენ საშუალებას პოლიტიკურ პარტიებს, პოლიტიკურ მოღვაწეებს ყოველდღე, ყოველ წუთს ესაუბრონ ხალხს, ელექტორატს ყველა სასიცოცხლო პრობლემაზე.

ვსარგებლობ შემთხვევით და მინდა მადლობა გადავუხადო პრესას, რადიოს, ტელევიზიას იმ დიდი სამსახურისათვის, რომელსაც ისინი უწევენ ხალხს დემოკრატიის მშენებლობაში.

მე ყოველმხრივ შევუწყობ ხელს პრესის, რადიოსა და ტელევიზიის შემდგომ თავისუფალ განვითარებას, პირველ რიგში, სათანადო კანონმდებლობის სრულყოფისა და მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის გაუმჯობესების გზით, პრესისა და სიტყვის თავისუფლების, რეალურად უზრუნველყოფის საფუძველზე. ხელს შევუწყობ, აგრეთვე პრესაში ცილისწამებისა და ადამიანის ღირსების შეურაცხყოფის აღმოფხვრას.

ჩემს საქმიანობაში განსაკუთრებულ ადგილს დაიკავებს თანამშრომლობა საქართველოს პატრიარქთან, ქვეყანაში მცხოვრები სხვადასხვა სარწმუნოების ხალხთა პრობლემებზე ზრუნვა. უწმინდესთან და უნეტარესთან ილია მეორესთან ჩემი კონტაქტები და ჩემი მეგობრობა საშუალებას მაძლევს მეტი ვიზრუნო ჩვენი ხალხის სულიერებაზე, ღვთისმოსაობაზე, ტაძრებისა და ეკლესიების მშენებლობაზე. ამ მხრივ მომავალი ხუთწლედი განსაკუთრებული იქნება საქართველოს ისტორიაში. აშენდება წმინდა სამების კათედრალური ტაძარი.

აუცილებელია დამოუკიდებელი, თავისუფალი, **ახალი ტიპის პროფკავშირების როლის ამაღლება,** სოციალური პარტნიორობის კონცეფციის რეალური ხორცშესხმა, მასების სოციალური დაცვა. მე მომხრე ვარ იმისა, რომ სამოქალაქო საზოგადოებაში მიმდინარეობდეს მჭიდრო თანამშრომლობა პრეზიდენტსა და დამოუკიდებელ პროფკავშირებს შორის.

მკვეთრად მოიმატებს ქალთა ორგანიზაციების, ახალგაზრდული და სტუდენტური მოძრაობის შემდგომი აღმავლობა ფართო დემოკრატიული სპექტრით.

ჩვენი ისტორიული გამოცდილებისა და ყველაზე განვითარებული ქვეყნების მაგალითის მიხედვით, საქართველოს მანდილოსნები ღირსეულ ადგილს დაიკავებენ პოლიტიკაში, ეკონომიკაში, მეცნიერებაში, კულტურაში. მათი სიტყვა გადამწყვეტი იქნება მოქალაქეთა და, განსაკუთრებით, ბავშვთა დაცვის დარგში სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავებასა და განხორციელებაში, საკანონმდებლო და აღმასრულებელ ხელისუფლებაში. მაგრამ ეს დებულება რომ რეალობად იქცეს, აუცილებელია 5 ნოემბრის არჩევნებში რაც შეიძლება მეტი ქალი ავირჩიოთ დეპუტატებად, მით უმეტეს, რომ შემოთავაზებულ მრავალრიცხოვან კანდიდატებში ბევრია მანდილოსანი, რომლებიც ქვეყნის სინდისსა და ნამუსს განასახიერებენ. ქალი რომ იყოს პრეზიდენტობის კანდიდატი, უეჭველად, რაინდულად დღესვე მოვხსნიდი ჩემს კანდიდატურას.

საქართველოს ახალფეხადგმულმა სახელმწიფომ ახალგაზრდობასთან მუშაობის საბჭოური მეთოდები და ფორმები მიიღო მემკვიდრეობად. რა თქმა უნდა, ის ძველი სისტემა მიუღებელია ახალი დემოკრატიული წყობისათვის, და, რაც უფრო მიუღებელია ის, მით უფრო რადიკალურად ახალი, უფრო დემოკრატიული, უფრო ცივილიზებული, უფრო გლობალური უნდა იყოს სახელმწიფო პოლიტიკა იმ თაობათა აღზრდისა და ფორმირების დარგში, რომლებიც XXI საუკუნის საქართველოს ბინადარნი, მისი მოქალაქენი და წინამძღოლნი იქნებიან. ამ მიმართულებით გადადგმული ნაბიჯები, განსაკუთრებით, რაც განათლების რეფორმას შეეხება უდავოდ სწორია, მაგრამ ყველაფერი ეს მხოლოდ დასაწყისია ისტორიული მნიშვნელობის საქმისა. განათლება, როგორც მომავალ თაობებთან მუშაობის ღერძი, რეალურად გახდება სახელმწიფოებრივი და საზოგადოებრივი პრიორიტეტი. ეს არ უნდა იყოს და არც იქნება ლიტონი სიტყვა. ეს პრიორიტეტი უნდა გამოიხატოს საერთო-სახელმწიფოებრივ პოლიტიკაში, რეალურ ვითარებაში, ყოველ მხარეში, ქალაქში, რაიონში, სოფელში; დაბაში, როგორც იტყვიან, ყველა ოჯახში და მთელი ამ პროცესის ყურადღების ცენტრში უნდა იყოს მასწავლებელი — ჩვენი დროის გმირი.

განხორციელდება ქართული ოჯახის, საქართველოს ყველა ოჯახის, ყველა დედის, ყველა ბავშვის კეთილდღეობის ამაღლების განსაკუთრებული პროგრამები სამოქალაქო საზოგადოებისა და სამართლებრივი სახელმწიფოს რესურსებისა და შესაძლებლობების ფარგლებში, დემოკრატიული თანამშრომლობის საფუძველზე.

ახალი პროგრამები რეალურად უკვე მოქმედებს, ძირითადად — ჩვენი უცხოელი მეგობრების დახმარებითა და ხელშეწყობით. უახლოეს დღეებში დამთავრდება პროგრამა, რომელსაც გამოზამთრება ჰქვია და რომელიც ერთ მილიონ ყველაზე დაუცველ მოქალაქეს მოიცავს. ყოველი გრამი ამ დახმარებისა დანიშნულებისამებრ იქნება განაწილებული, ხოლო მოხელე, რომელიც გაჭირვებულ ადამიანს ლუკმაპურსართმევს, სასტიკად დაისჯება.

სახალხო მსჯელობისა და განხილვისათვის უნდა გამოვიტანოთ დემოგრაფიული მდგომარეობის, მრავალშვილიან ოჯახთა დახმარების, მრავალშვილიანობის სტიმულირების, ქვეყნის ეკოლოგიური უსაფრთხოების პროგრამები.

ჩვენ გვაქვს განსაკუთრებული პროგრამები დემოგრაფიისა და ეკოლოგიის დარგში. ხელს შევუწყობ ამ პროგრამების ხორცშესხმას.

ყოველმხრივ შევუწყობ ხელს საქართველოს ეროვნულ და ენობრივ უმცირესობათა ეთნოსის, ენისა და კულტურის შეუფერხებელ განვითარებას.

კონსტიტუციური დებულებები ეროვნული უმცირესობების შესახებ რეალობად იქცევა სახელმწიფოს მართვის სტრუქტურებში, ადგილობრივ თვითმმართველობაში მათი წარმომადგენლობის უზრუნველყოფით და დროა უკვე სიტყვიდან საქმეზე გადავიდეთ.

ეროვნულ უმცირესობებს ყველა პირობა შეექმნებათ საქართველოს სახელმწიფო ენის — ქართული ენის შესწავლისა და მისი თავისუფალი ხმარებისათვის. ამავე დროს, გარანტირებული იქნება სახელმწიფოებრივი ზრუნვა აფხაზურ, ოსურ, რუსულ, აზერბაიჯანულ, სომხურ და სხვა ენებზე, ეროვნულ უმცირესობებს სრული უფლება ექნებათ განათლება მიიღონ მშობლიურ ენაზე, საქართველოში მცხოვრები ყველა ხალხის თვითმყოფადობის, მათი კულტურული თვითგამოხატვისათვის. მხოლოდ ასეთ პირობებში შეიძენს ქართული ენა სრულყოფილი სახელმწიფო ენის ფუნქციას ქვეყნის ყველა მოქალაქისათვის და იგი ქვეყნის გაერთიანების მნიშვნელოვანი ფაქტორი გახდება.

ენა სახელმწიფოებრივი საქმეა, ამიტომაც გადავწყვიტე სათავეში ჩავუდგე კომისიას, რომელიც სახელმწიფო ენის სიწმინდესთან, მის განვითარებასთან იქნება დაკავშირებული. რა თქმა უნდა, იგივე სახელმწიფო კომისია იზრუნებს სხვა ენების თავისუფალი ხმარების პრობლემებზეც შესაბამის რაიონებსა და შესაბამის პირობებში.

ხელს შევუწყობ ყველა არასამთავრობო და სამთავრობო, პირველ რიგში, იუნესკოს და სხვა საერთაშორისო ორგანიზაციების ეფექტიანად დამკვიდრებას საქართველოს სამოქალაქო საზოგადოებაში, საქართველოს სამოქალაქო საზოგადოების, მისი ინფრასტრუქტურის მჭიდრო თანამშრომლობასა და ინტეგრირებას მსოფლიოს ცივილიზებული ქვეყნების შესაბამის სამოქალაქო სტრუქტურებთან განსაკუთრებული საპრეზიდენტო პროგრამის საფუძველზე.

მე მიმაჩნია, რომ ქვეყნის პრეზიდენტი ყოველდღიურად უნდა ზრუნავდეს სამოქალაქო საზოგადოებაში მეცნიერების, განათლების, ლიტერატურისა და ხელოვნების, კულტურის, ჯანდაცვის, სპორტის, ტურიზმის, კურორტების განვითარებაზე.

ჯანმრთელობის დაცვის სფეროში დაწყებული რეფორმა რთული გამოცდაა ქვეყნისა და ყველა მოქალაქისთვის. მოსახლეობის ჯანდაცვის ორგანიზაციის საფუძველი გახდა პროგრამული და მიზნობრივ-პროგრამული მიდგომა, რომლის დროსაც ნაცვლად ყოვლისმომცველი, არარეალური და შეუწონასწორებელი დეკლარირებული ვალდებულებებისა, შემუშავდა ქვეყნის შესაძლებლობებიდან გამომდინარე მკაცრი კრიტერიუმებით განსაზღვრული პრიორიტეტების სისტემაზე დამყარებული სახელმწიფო პროგრამები. მათში თავმოყრილია სახელმწიფო ვალდებულებანი საკუთარი მოსახლეობის წინაშე ჯანმრთელობის დაცვის სფეროში.

რეფორმის ძირითადმა მიმართულებებმა მსოფლიოს გამოჩენილი სპეციალისტების აღიარება ჰპოვა.

სწორედ ამის გამო, მსოფლიო ბანკი, სავალუტო ფონდი, ამერიკის, გერმანიის, იაპონიის მთავრობები მზად არიან უხვი დახმარება გაუწიონ საქართველოს ჯანდაცვის ახალ სისტემაზე გადასვლასთან დაკავშირებით. უახლოეს ხანებში ამ პროგრამის ფარგლებში საქართველო მიიღებს რამდენიმე ათეულ მილიონ დოლარს.

მიუხედავად იმისა, რომ რეფორმის დასაწყისშივე სახელმწიფო ვალდებულებების სფერო საკმაოდ ფართო იყო, მოსახლეობის მნიშვნელოვან ნაწილს უძნელდება მთელი რიგი ძვირადღირებული მკურნალობის საფასურის გადახდა. ამასთან დაკავშირებით, მიღებულია გადაწყვეტილება ჯანდაცვის სისტემის რეორიენტაციის პირველ ეტაპზე მოსახლეობისთვის სახელმწიფო დახმარების გაფართოების შესახებ.

დარწმუნებული ვარ, ერი მიაღწევს მეცნიერების, განათლების, კულტურის, ლიტერატურისა და ხელოვნების ახალ რენესანსს. ამის საფუძველს ჩვენ გვაძლევს კაპიტალური პროგრამები კულტურის, მეცნიერების, ტექნოლოგიების სფეროში 2000 წლამდე, დიდი რეფორმები, რომლებიც ამ დარგებში ხორციელდება XX და XXI საუკუნეების მიჯნაზე.

ამ პრინციპით ვხელმძღვანელობდი, როცა ქართული კულტურის ხსნის კომიტეტი დავაარსე.

ნიშანდობლივია ქართული კულტურის აღზევება თბილისში, აჭარაში, ქუთაისში, დიდი აღმავლობის დაწყება რეგიონულ ცენტრებში. ამავე ცენტრებში იქმნება მეცნიერებათა აკადემიის მძლავრი ფილიალები. აღსანიშნავია აღმაშენებლის ძეგლის აღმართვა ქუთაისში. გაისად ჩვენი დიდი წინაპრის ძეგლი დაამშვენებს სახელმწიფოს ცენტრალურ მოედანს.

საჭიროა ხალხის ნიჭისა და შემოქმედებითი ენერგიის, ქვეყნის რესურსების, ინტელექტუალური პოტენციალის უფრო ეფექტიანი გამოყენება. პრეზიდენტს, ჩემი აზრით, სისტემატური საქმიანი და მეგობრული ურთიერთობა უნდა ჰქონდეს მწერალთა კავშირთან, კომპოზიტორთა კავშირთან, თეატრალურ მოღვაწეთა კავშირთან, კინემატოგრაფისტთა კავშირთან, ჟურნალისტთა კავშირთან, მხატვართა კავშირთან, ყველა შემოქმედებით ორგანიზაციასთან.

პრეზიდენტი უნდა ზრუნავდეს ეროვნულ მეცნიერებათა აკადემიაზე, ყველა დარგობრივ მეცნიერებათა აკადემიებზე, სამეცნიერო-კვლევით ცენტრებზე, ეროვნულ უნივერსიტეტზე, სხვა უნივერსიტეტებზე, კოლეჯებზე, კათედრებზე, მეცნიერებაზე, განსაკუთრებით შემოქმედებით ახალგაზრდობაზე. მათი პრობლემები პრეზიდენტის პრობლემები უნდა იყოს.

მე შემიძლია კიდევ უფრო აქტიურად და საგნობრივად გამოვიყენო ჩემი საერთაშორისო ავტორიტეტი საქართველოს მეცნიერების ჩასართავად საერთაშორისო პროგრამებში უცხოეთის გრანტების რაოდენობის მკვეთრი გადიდებისათვის, საერთაშორისო ფონდების და სამეცნიერო ცენტრის შესაძლებლობათა მაქსიმალური გამოყენებისათვის. დიდ პატივად ჩავთვლიდი, თუ ეს საქმეს წაადგება, მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდიუმის მუშაობაში მუდმივ მონაწილეობას, რათა რესპუბლიკის პრეზიდენტს მუდმივად ეჭიროს ხელი პულსზე და იცოდეს, რითი და როგორ სუნთქავს ჩვენი მეცნიერება.

სამოქალაქო საზოგადოებამ და სამართლებრივმა სახელმწიფომ, პირველ რიგში, აღმასრულებელმა ხელისუფლებამ უნდა გააერთიანონ ძალისხმევა სულიერი და მატერიალური კულტურის განვითარების დარგში სახელმწიფო და კერძო პროგრამების საფუძველზე.

მეცნიერება, განათლება, კულტურა, ლიტერატურა და ხელოვნება, ერის ცხოვრების პრიორიტეტულ მიმართულებად გამოცხადდება.

ეკონომიკა ერისა და სახელმწიფოს სასიცოცხლო არტერიაა.

საქართველოს სახელმწიფოებრიობის მშენებლობის ერთ-ერთი ფუნდამენტური პრობლემაა თანამედროვე მაღალეფექტიან მსოფლიო სამეურნეო კავშირებში ორგანულად ინტეგრირებული ეკონომიკის ჩამოყალიბება, რომელიც უზრუნველყოფს მოსახლეობის ცხოვრების ღირსეულ დონეს და ქვეყნის თავდაცვისუნარიანობას.

ამ სტრატეგიული მიზნის მიღწევის ძირითადი მიმართულებაა რადიკალური ეკონომიკური რეფორმის განხორციელება, ეროვნული მეურნეობის ძირეული, სისტემური და სტრუქტურული რეორგანიზაცია.

მე არ მინდა და არც მჭირდება მდგომარეობის შელამაზება.

ეკონომიკური რეფორმები, როგორც სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის გარანტი, საქართველოში ჯერ კიდევ სამოცდაათიან წლებში დაიწყო. ქართული გახმაურებული ექსპერიმენტები დიდი ეკონომიკური გარდაქმნების წინამორბედი გახლდათ. სამწუხაროდ, ცალკეულ პიროვნებათა კაპრიზების გამო ეს პროცესი ჩაკვდა. მთელი გულახდილობით, ყოველგვარი კეკლუცობის გარეშე მინდა ვთქვა, მაშინდელ ხელმძღვანელობას ელემენტარული გონიერება რომ გამოეჩინა, აღებული კურსი გაეგრძელებინა და 9 აპრილის ტრაგედია არ დაეტრიალებინა, საქართველო დღეს ერთ-ერთი ყველაზე უზრუნველყოფილი და წინწამოწეული ქვეყანა იქნებოდა. ეგრეთ წოდებული „პერესტროიკის" წლებში დეკლარირებული რეფორმის არსი, მისი პრინციპები და მიმართულებები სრულად და სიღრმისეულად ვერ გაიაზრეს. ამის გამო შეიქმნა მრავალრიცხოვანი კონცეფციები, რომელთა უმეტესობა არსებითად უნიადაგო ეკონომიკურ რომანტიზმს ვერ გასცილდა. ხოლო დამოუკიდებლობის პირველ წლებში განხორციელებულმა ღონისძიებებმა პოპულისტური და კონიუნქტურული ხასიათი მიიღეს, რამაც სერიოზულად შეაფერხა სამეურნეო გარდაქმნის პროცესები, საგრძნობი მატერიალური ზარალი მიაყენა ქვეყანას და შელახა თვით რეფორმირების იდეის ავტორიტეტი.

ასეთი იყო უმიზნოდ დარიგებული მიწები, როცა გლეხმა ვერ გაიგო, როგორ უნდა დაამუშაოს ეს მიწა. მე არ ვამბობ, რომ საერთოდ არ იყო საჭირო რეფორმა, მაგრამ მას მომზადება სჭირდებოდა. ასეთია მწარე რეალობა.

ამავე პერიოდში საქართველოში რუსეთთან თითქმის ერთდროულად დაიწყო ეგრეთ წოდებული „შოკური თერაპიის" მეთოდის გამოყენება.

„შოკური თერაპიის" ძირითადი პრინციპები საქართველოში ვერ განხორციელდა.

და პრაქტიკულად, არც შეიძლებოდა განხორციელებულიყო, რადგანაც იმ დროს საქართველოს, უწინარეს ყოვლისა, არ გააჩნდა საკუთარი ფულად-საკრედიტო (მონეტარული) სისტემა.

საქართველოს ეკონომიკა გააჩანაგა სამოქალაქო ომებმა, ომებმა აფხაზეთში და ცხინვალში. აფხაზ სეპარატისტებთან ერთად აფხაზეთის ომისთვის პასუხისმგებელი „მოღვაწენი" ასევე წავიდნენ პოლიტიკური არენიდან. თუმცა უმძიმესი მემკვიდრეობა დატოვეს ეკონომიკაშიც, პოლიტიკაშიც, თავდაცვის საქმეშიც.

ამ პირობებში 1993 წელს ბიუჯეტის ხარჯები საგადასახადო შემოსავლებს აღემატებოდა 61 პროცენტით, ხოლო 1994 წლის 9 თვეში — 72 პროცენტით. ვერც ერთი ქვეყანა ასე ვერ იარსებებს.

საომარი მოქმედების პირობებში საქართველოში, რომელსაც, ფაქტობრივად, არ ჰყავდა რეგულარული სამხედრო ძალა და ძლიერი პოლიცია, მეტად გამწვავდა კრიმინოგენური სიტუაცია, რამაც საშიში გახადა სამეწარმეო საქმიანობა.

შედეგად არა ერთმა ბიზნესმენმა დატოვა საქართველო, დაჩქარდა კაპიტალის მასობრივი გადინება.

ომისა და კრიმინოგენური სიტუაციის ფონზე საბოლოოდ მოიშალა ტრადიციული სამეურნეო კავშირები რუსეთსა და დამოუკიდებელ სახელმწიფოთა თანამეგობრობის სხვა ქვეყნებთან, ხოლო დასავლეთის ქვეყნებიდან შეუძლებელი გახდა ინვესტიციების მოზიდვა და სათანადო ეკონომიკური კავშირების დამყარება.

მოუმზადებლად, შესაბამისი სარეზერვო ვალუტის უქონლობის პირობებში **კუპონის კურსის მართვა შეუძლებელი გახდა.** ინფლაციურმა პროცესებმა განსაკუთრებით უმართავი ხასიათი მიიღო უკონტროლო საკრედიტო პოლიტიკის შედეგად, რომლის შეწყვეტის შემდეგ (1993 წლის შემოდგომიდან) ინფლაციის მთავარი გენერატორი გახდა იმ პერიოდისათვის **არნახული საბიუჯეტო ემისია.**

ყოველივე ამან საბოლოოდ მოშალა ქვეყნის საფინანსო სისტემა და **საქართველო მოექცა ჰიპერინფლაციურ სპირალში;**

ფინანსირების მოშლის და კრიმინოგენური სიტუაციის გამწვავების პირობებში **შეუჩერებელი გახდა წარმოების ვარდნის პროცესი.** 1992 წელს, წინა წელთან შედარებით, შიდა ეროვნული პროდუქტი 45 პროცენტით დაეცა, 1993 წელს — 33 პროცენტით და ა. შ.

შეიქმნა მეტად რთული სიტუაცია პოლიტიკასა და ეკონომიკაში, სოციალურ ცხოვრებაში.

ეს პერიოდი ხასიათდება საგარეო ეკონომიკის ურთიერთობებში გარკვეული ქაოსით, საბაჟო სამსახურის სრული უმოქმედობით, სასაქონლო მარაგების განიავებით, სახელმწიფო ქონების საზღვარგარეთ უკონტროლო გადინებით, ლეგალური ხელფასის როლის დაკნინებით, ჩრდილოვანი ეკონომიკის მასშტაბების არნახული გაფართოებით, ჰუმანიტარული დახმარების არადანიშნულებისამებრ გამოყენებით. ამაზე პასუხს აგებს მთელი ხელისუფლება და, რა თქმა უნდა, სახელმწიფოს მეთაური.

შექმნილი უაღრესად კრიზისული და კრიტიკული ვითარებიდან გამოსვლას ბიძგი მისცა 1994 წლის თებერვალში სახელმწიფოს მეთაურის მიერ დამტკიცებული მაკროეკონომიკური სტაბილიზაციისა და სისტემური ცვლილებების ანტიკრიზისული პროგრამის პრაქტიკული რეალიზაციის ღონისძიებებმა. ეს იყო პირველი ცდა, სისტემურად მიდგომოდნენ ქვეყნის ეკონომიკური კრიზისიდან გამოყვანის პრობლემას, რაც შესაძლებელი გახდა სამოქალაქო ომის კერების ჩაქრობის და სახელმწიფოს მეთაურისათვის პარლამენტის მიერ საგანგებო უფლებების მინიჭების წყალობით, მათ შორის ფინანსირებისა და ეკონომიკური რეფორმების სფეროში.

მე პირდაპირ გეტყვით, თუ რაღაც გამოცოცხლებასთან გვაქვს საქმე საქართველოში და ცოტა უფრო იმედიანად ვართ განწყობილნი, ეს მხოლოდ იმ უფლებების წყალობით, რომლებიც საქართველოს სახელმწიფოს მეთაურმა მიიღო, თუმცა მრავალი ჩემი ოპონენტი ამბობდა, შევარდნაძემ ხელისუფლების უზურპაცია მოახდინაო. თუ უზურპაციას უკეთესი შედეგები მოჰყვება, ხანდახან უნდა გამოვიყენოთ.

ამ ღონისძიებათა რეალიზაციის მთავარ ფაქტორად იქცა სახელმწიფოს მეთაურის მიერ იმავე წლის თებერვალში ვაშინგტონში საერთაშორისო სავალუტო ფონდისა და მსოფლიო ბანკის ხელმძღვანელობასთან გამართული მოლაპარაკებების შედეგად ამ უდიდესი ავტორიტეტის მქონე საერთაშორისო საფინანსო ორგანიზაციებთან შეთანხმებული პროგრამების თანმიმდევრული შესრულება.

განხორციელდა ფასების ლიბერალიზაციის ურთულესი პოლიტიკა, და მადლობა ყველას, ვინც გაუძლო ამ ურთულეს განსაცდელს. მხოლოდ ამ გზით შეიძლებოდა ეკონომიკური რეფორმების დაწყება და საერთაშორისო საფინანსო ცენტრების ჩვენკენ შემობრუნება.

მომავალი თაობები, რომლებიც მოიმკიან რადიკალური რეფორმების შედეგებს, მადლიერებით მოიხსენიებენ დღევანდელ საქართველოს, მის მოქალაქეებს, რომლებმაც გაუძლეს და მომავლის ინტერესებისათვის უზარმაზარი მსხვერპლი გაიღეს.

ხელისუფლებამ მიიღო გარკვეული ზომები.

გაიზარდა საბიუჯეტო სექტორში დასაქმებულთა ხელფასები, პენსიებიც და შემწეობანიც, მაგრამ ეს ზრდა მნიშვნელოვნად ჩამორჩებოდა ფასების ზრდას. ეს ტენდენცია დღემდე გრძელდება. მართალია, ამ გზით მივაღწიეთ ფასთა სხვაობის საბიუჯეტო სუბსიდიების არსებით შემცირებას და ამას მოჰყვა ქართული კუპონის კურსის მნიშვნელოვანი განმტკიცება, მაგრამ მოსახლეობის საარსებო დონეს ეს შესაბამისად ვერ დაეტყო.

1995 წლიდან ჩამოყალიბდა კუპონის სტაბილური კურსი, რომელიც საფუძვლად დაედო ლარის კურსს.

მთავარი მიზანია ადამიანის საარსებო პირობების გაუმჯობესება, საოჯახო ბიუჯეტის შემოსავლისა და გასავლის დაბალანსება, საარსებო მინიმუმის, სამომხმარებლო კალათის, არასამომხმარებლო კალათის უზრუნველყოფა ხელფასითა და სხვა კანონიერი შემოსავლებით. დიახ, ის არის მიზანი, მაგრამ მას ჩვენ ჯერჯერობით ვერ მივაღწიეთ. ეს პირდაპირ უნდა ითქვას ამომრჩევლების წინაშე.

ძალზე არსებითი მნიშვნელობის ფაქტორია საბიუჯეტო პოლიტიკის სრულყოფის ღონისძიებები. [illegible]

[illegible] მოსავლებში, ისე საერთაშორისო ორგანიზაციების გრანტებისა და კრედიტების ხარჯზე.

[illegible] ორსაფეხურიანი საბანკო რეფორმები, საბანკო საქმიანობის სრულყოფისათვის, ბანკთა ბანკის შესაქმნელად დაიწყო ბანკების კონცენტრაციის პროცესი. პრაქტიკულად აღკვეთილია ეგრეთ წოდებული შეღავათიანი (ფაქტობრივად, აუნაზღაურებელი) კრედიტების გაცემის პრაქტიკა.

ფინანსური სტაბილიზაციის მიღწეულმა პარამეტრებმა საფუძველი მისცეს საერთაშორისო სავალუტო ფონდს უკანასკნელი ერთი წლის მანძილზე გამოეყო საქართველოსთვის სისტემური ტრანსფორმაციის ფინანსების სესხის ორივე ტრანში და სარეზერვო კრედიტი (სტენდ-ბაი) სრულფასოვანი ეროვნული ვალუტის — ლარის შემოსაღებად (ეს თანხა შეადგენს 150—160 მილიონ დოლარს).

მსოფლიო ბანკმა საქართველოს გამოუყო სესხი ინსტიტუციური მშენებლობისათვის, კრიტიკული იმპორტის დასაფარავად, მუნიციპალური სერვისისა და ჯანმრთელობის დაცვის სარეაბილიტაციოდ, რეფორმებისათვის და სხვა.

საერთაშორისო საფინანსო ორგანიზაციების მიერ საქართველოსთვის დახმარების გამოყოფის **ერთ-ერთი ძირითადი კრიტერიუმი გახდა საბაზრო ეკონომიკის ფუნქციონირებისათვის შესაბამისი საკანონმდებლო ბაზის ფორმირება.**

დასავლეთის ექსპერტების დახმარებით მიღებულია დიდმნიშვნელოვანი კანონები მეწარმეთა, საკუთრების, საგადასახადო სისტემის, იჯარის, ეროვნული ბანკის, უცხოური ინვესტიციებისა და სხვათა შესახებ.

აღნიშნულ დადებით ტენდენციათა საფუძველზე ქვეყანაში განხორციელდა ფულის რეფორმა, რომელიც მიმდინარე ეკონომიკური რეფორმის ეტაპობრივ მიჯნას ასახავს.

მყარი სრულფასოვანი ეროვნული ვალუტის — ლარის შემოღება, რომელიც 2 ოქტომბრიდან ქვეყანაში ერთადერთი კანონიერი საგადამხდელო საშუალება გახდა (მას, კუპონისაგან განსხვავებით, აქვს ფულის ყველა ფუნქცია, მათ შორის, დაგროვების ფუნქციაც), რეფორმის ახალი ეტაპის დაწყების — ჯანსაღი ფინანსების ბაზაზე წარმოების ზრდის სტიმულირების საფუძველი გახდა.

ინფლაციის მინიმუმამდე დაყვანა, საგადასახადო სისტემების გაძლიერება, უცხოეთის ინვესტიციების მოზიდვის ხელსაყრელი გარემოს ჩამოყალიბება, საერთაშორისო-საფინანსო ორგანიზაციების მიერ შესაბამისი სარეზერვო კრედიტების მიწოდება გვაძლევს [illegible] ლებს აღარ დავკარგოთ დრო წარმოების აღორძინების, ეკონომიკური აქტიურობის გამოცოცხლების მიმართულებით, მით უმეტეს, რომ ამერიკის შეერთებული შტატების, გერმანიის, ევროკავშირის სისტემატური დახმარებები, რუსეთის ფედერაციასთან ახლახანს დადებული ხელშეკრულებები და შეთანხმებები ზამთარში წარმოების ფუნქციონირების შენარჩუნების შესაძლებლობებს გვიქმნის. უკვე გამოვიზამთრებთ — ამის პირობები მომზადებულია.

ფინანსურ სტაბილიზაციასთან ერთად საქართველომ საკმაოდ მნიშვნელოვანი ნაბიჯები გადადგა სახელმწიფო საკუთრების ტრანსფორმაციის საქმეში **პრივატიზაციის პროცესის დაჩქარებისა და [illegible] წესრიგების შესახებ** სახელმწიფოს მეთაურის 199[illegible] წლის 29 მაისის ბრძანებულების მიღების შემდეგ.

ძალზე დიდი სოციალურ-ეკონომიკური მნიშვნელობა აქვს მესაკუთრეთა ფენის ჩამოყალიბებისათვის [illegible] სობრივ პრივატიზაციას საპრივატიზაციო ბარათების (ვაუჩერების) მეშვეობით, უკვე მოსახლეობის ნახევარზე მეტმა მიიღო ეს ბარათები, რომელთა რეალიზაცია ხდება სისტემატურად საბარათო აუქციონების მეშვეობით.

კერძო კაპიტალის თანდათანობით გაფართოების, ფინანსური გაჯანსაღების ტენდენციათა კვალობაზე ეკონომიკის ცალკეულ დარგებში შეიმჩნევა წარმოების გამოცოცხლების ნიშნები. კერძოდ, წელს თითქმის შეჩერდება სამრეწველო წარმოების დაცემის ტემპი. საგადასახადო და საბაჟო სამსახურების საქმიანობის აქტიურობის შედეგად მიმდინარე წლის 9 თვეში რესპუბლიკური და ადგილობრივი ბიუჯეტებისათვის ექვსჯერ მეტი შემოსავალია ამოღებული, ვიდრე გასული წლის შესაბამის პერიოდში, მაგრამ ეს მაინც საკმარისი არ არის. გამოჩნდა ძალიან საინტერესო სიმპტომები. თბილისში 250—300 ახალი საწარმო გაიხსნა, დაიწყო ახალი პოტენციალის შექმნა.

ცხადია, ჩამოთვლილი მიღწევები მხოლოდ პოზიტიური პროცესების და ტენდენციების საწყის სტადიაზე მიუთითებს. ქვეყნის ეკონომიკა კვლავ მძიმე მდგომარეობაშია.

ამჟამად საქართველოში 1990 წლის დონესთან შედარებით, მთლიანი შიდა პროდუქტის წარმოება 20 პროცენტის დონეზეა.

შეინიშნება პრივატიზაციის „ჩრდილოვანი მხარეები", შეცდომები შეფასებებში, რაც უნდა დავძლიოთ, მაგრამ ის კიდევ არ არის მთავარი. მთავარია სიმძლავრეთა ამოქმედება. აქ სერიოზულ ბარიერად აქვს მაღალი გადასახადები, სხვადასხვა სახის მოსაკრებლები, ფონდებში გადარიცხვების მთელი სისტემა, რომელიც ახალი ხელისუფლებისაგან მოითხოვს გადამჭრელი ზომების მიღებას. სხვა შემთხვევაში საკუთრების ფორმას მნიშვნელობა აღარ ექნება, პრივატიზაციის პროცესი აზრს დაკარგავს.

ყველაფერი ეს კონცენტრირებულად აისახება მოსახლეობის ცხოვრების დონეზე, რომლის დიფერენციაციის პროცესი კვლავ გრძელდება. მიმდინარე წლის **9 თვეში სამომხმარებლო ფასები კუპონებში 28 პროცენტით, რუბლებში კი თითქმის 2-ჯერ გაიზარდა, შარშანდელი (შესაბამისად 34-ჯერ და 12-ჯერ) მატების ნაცვლად.** ივლისში პურის ფასები 7 პროცენტით გაიზარდა, მაგრამ, სამაგიეროდ განახევრდა ელექტროენერგიის ფასი და საბიუჯეტო სფეროში ხელფასი 25 პროცენტით გადიდდა. მიუხედავად ამისა, ამჟამად ფაქტობრივი **მინიმალური ხელფასი ნორმატიულის მხოლოდ 8 პროცენტს შეადგენს.** ეს კატასტროფული მაჩვენებელია. ვითარებას ოდნავ გააუმჯობესებს ხელფასებისა და პენსიების მომატება 1 ნოემბრიდან 50—60%-ით, მაგრამ ხელფასების პრობლემა მაინც პრობლემად რჩება.

ფულის რეფორმასთან დაკავშირებით, ხელფასების მომატების პარალელურად მე, როგორც შევპირდი, მივიღე გადაწყვეტილება და მოსახლეობის ანაბრების ინდექსირების პრობლემების შესწავლისა და ეტაპობრივი გადაწყვეტისათვის შევქმენი სახელმწიფო კომისია ქვეყნის მეთაურის თავმჯდომარეობით. მიმდინარე წლის ბოლომდე დამუშავებულია და გამოქვეყნდება ასეთი პროგრამა.

მინდა შეგახსენოთ, რომ ჩემი ბრძანებულებებით ყველაფერი გავაკეთე იმისთვის (რა თქმა უნდა, ჩემს კოლეგებთან ერთად), რომ დავხმარებოდი ათასობით ოჯახს, რომლებიც ბანკების ეპიდემიური გაკოტრების მსხვერპლნი გახდნენ.

მიმდინარეობს აგრეთვე შესწავლა იმ მოქალაქეთა პრობლემებისა, რომლებიც თავის დროზე კოოპერაციული ბინათმშენებლობის წევრები გახდნენ და რომელთაც დაკარგეს მილიონობით შეტანილი თანხები. აქაც ეტაპობრივი მიდგომა იქნება და სამართლიანობა ცოტა მოგვიანებით, მაგრამ მაინც იზეიმებს.

ამასთან, მე შორს ვარ ყოველგვარი ყალბი დაპირებებისაგან. ეს საკითხები შეიძლება გადაწყდეს ქვეყნის ეკონომიკის გამოცოცხლების პარალელურად, დაფინანსების ახალი წყაროების გამოვლინების კვალობაზე.

ამიტომ დღევანდელ ეტაპზე მთელი სიმწვავით დგება ანტიკრიზისული პროგრამის ისეთ პრობლემათა გადაწყვეტა, როგორიცაა წარმოების რეაბილიტაცია და მოსახლეობის ცხოვრების დონის არსებითი ამაღლება.

ეკონომიკური რეფორმის თანამედროვე ეტაპზე საქართველოში ჩამოყალიბდა ადამიანის ისეთი ტიპი, რომელიც, ერთი მხრივ, უკვე ცდილობს იმოქმედოს საკუთარი ინიციატივით და საკუთარი ინტერესებით, მაგრამ იმავდროულად, ჯერ კიდევ შიშით და, რაც მთავარია, ძველებურად მოწყალების თვალით შესცქერის სახელმწიფოს.

აქედან გამომდინარე, უნდა ვივარაუდოთ, რომ, რაც უფრო მალე გარდაიქმნება იგი საკუთარი ინიციატივით საკუთარი ინტერესებისათვის აქტიურად მებრძოლ ადამიანად, მით უფრო მალე გახდება შესაძლებელი საბაზრო სისტემის სრულად დამკვიდრება.

სახელმწიფო, რა თქმა უნდა, შეასრულებს თავის ახალ ფუნქციებს, მაგრამ იგი ვერ განთავისუფლდება ადამიანზე ახლებურად ზრუნვისაგან. სახელმწიფოსა და მოქალაქის ურთიერთობა აეწყობა კონსტი- [illegible]

...ვნული ბიბლიოთეკა

ბატონ ედუარდ შევარდნაძის სიტყვა

(დასასრული)

გადამწყვეტ მნიშვნელობას იძენს სამეწარმეო საქმიანობის გააქტიურება.

სახელმწიფოს უმთავრესი ამოცანა სწორედ ის არის, რომ ეს პროცესები მიზანმიმართულად მოაწესრიგოს.

იმისათვის, რომ გაუმჯობესდეს ეკონომიკური პროცესების სახელმწიფოებრივი რეგულირების ხარისხი, საჭიროა მნიშვნელოვნად ამაღლდეს ხელისუფლების მიერ მიღებულ გადაწყვეტილებათა რეალიზაციის ეფექტიანობა.

ჩამოყალიბდება ისეთი სიტუაცია, როცა, ერთი მხრივ, არსებობს ღარიბი სახელმწიფო თავისი შემცირებული შესაძლებლობებით და, მეორე მხრივ, არის მოსახლეობა, რომლის გარკვეული ნაწილი მეტნაკლებად კარგად ცხოვრობს გარდა განსაკუთრებით გაჭირვებული ფენებისა. **ასე რომ, მოსახლეობის მნიშვნელოვანმა ნაწილმა თავისი არსებობის უზრუნველსაყოფად გამონახა გარკვეული წყარო, მაგრამ ეს წყარო ხშირ შემთხვევაში ჩრდილოვან ეკონომიკაშია მოქცეული, კერძოდ, ეს არის აღურიცხავი ვაჭრობა, ფარული მეწარმეობა და საყოფაცხოვრებო მომსახურება და სხვა.**

სიტუაცია მეტად ორაზროვანია,

საქართველოში წლიურ მოხმარებული დოვლათის გარკვეული ნაწილი გასულ წლებშია შექმნილი.

1990-1994 წლებში საქართველოდან არალეგალური გზებით დიდი რაოდენობით გაედინებოდა ეროვნული სიმდიდრე, კერძოდ, ღვინოებისა და ღვინომასალების, კონიაკი და სხვა სპირტების, შავი და ფერადი ლითონების, მათი ნარჩენებისა და ჯართის და სხვა სასაქონლო მარაგები. თანამედროვე ეტაპზე, როცა წესრიგის ელემენტარული ნიშნები უკვე გამოიკვეთა, აღნიშნული არასასურველი პროცესები აღიკვეთება.

ამ პირობებში საჭიროა საწარმოო პოტენციალის სრული და ეფექტიანი ამოქმედება. ამ პრობლემის გადასაწყვეტად საქმიანობა უნდა წარიმართოს ისე, რომ უზრუნველყოფდეს შემდეგი 8 ძირითადი მიმართულების ღონისძიებათა პრაქტიკულ რეალიზაციას:

პირველი. კრიმინოგენური ვითარების არსებითი გაუმჯობესება, რათა საბოლოოდ მოიხსნას არაფორმალური თუ ნახევრადფორმალური შეიარაღებული ფორმირებებისადმი შიშის სინდრომი. ამ პრობლემის გადაუწყვეტელობა მნიშვნელოვან ბარიერს უქმნიდა და ნაწილობრივ დღესაც უქმნის, როგორც ქვეყნის მეწარმეების საქმიანობას, ისე უცხოელი ინვესტორების შემოსვლას საქართველოში, როგორც კი ქვეყანა განსაღდა, ნაწილობრივ მაინც, დაიწყო ეს უზარმაზარი პროცესები.

მეორე. მეწარმეობის განვითარებისათვის სტიმულების შექმნა, რის გარეშეც, მეწარმეთა ფენის ჩამოყალიბების პროცესი ძირითადად უკანონო „ჩრდილოვან ეკონომიკაში“ ხდება, რაც საბოლოო ჯამში აფერხებს ჯანსაღი მეწარმეობის ფორმირების პროცესს.

მესამე. მოსახლეობის ღარიბი ფენებისათვის მიზანმიმართული სოციალური დახმარების აღმოჩენა, რათა მათი მხრიდან შედარებით ადვილად იქნეს გადატანილი რეფორმირების პროცესში წარმოქმნილი სიძნელეები.

მეწარმეობის განვითარებისათვის აუცილებელია შეიქმნას ისეთი საზოგადოებრივი გარემო, როცა მეწარმეს ექნება თავისუფალი არჩევანის, კონკურენციის საშუალება, ექნება ინტერესი „ჩრდილოვანი ეკონომიკიდან“ გადავიდეს ლეგალურ მდგომარეობაში და მიღებული მოგების მნიშვნელოვანი ნაწილი წარმართოს წარმოების გასაფართოებლად, ახალი სამუშაო ადგილის შესაქმნელად.

უნდა გამოირიცხოს მონოპოლიზმი, რომელიც სპობს კონკურენციას და ძირს უთხრის თავისუფალ მეწარმეობას და საბაზრო ეკონომიკას.

უნდა ამოქმედდეს წარმოების გამოცოცხლების სახელმწიფო და კერძო პროგრამები.

დღეისათვის საწარმოთა ამოქმედებას ხელს უშლის საბრუნავი საშუალებების უქონლობა, რაც კრედიტებზე მაღალი საპროცენტო განაკვეთის არსებობის პირობებში გადაულახავ პრობლემად იქცა. განსაკუთრებით ასეთი გაჭირვება პრივატიზებულ ობიექტებში შეიმჩნევა, რადგან ასეთი ობიექტების მეპატრონეებს, ერთის მხრივ, გადასახდელი აქვთ ობიექტის ღირებულება, ხოლო, მეორე მხრივ, უნდა მოიპოვონ სახსრები საბრუნავი საშუალებების შესავსებად. ძალ-ღონეს არ დავიშურებ, რათა ქვეყანაში ასეთი წყაროები შეიქმნას, ეს იქნება ახალი საბანკო სისტემის სრულყოფილად ამოქმედება, უცხოური ინვესტიციების მოზიდვა.

მეწარმეების (წარმოების) სტიმულირების უმთავრეს წინაპირობას ლიბერალური საგადასახადო სისტემა წარმოადგენს, რომლის შესაქმნელადაც საჭირო იქნება თვისებრივი ცვლილებები განიცადოს საგადასახადო პოლიტიკამ. მნიშვნელოვნად უნდა შემცირდეს გადასახადების საერთო რაოდენობა და მაქსიმალურად გამარტივდეს მათი ამოღების პროცედურა.

გადასახადების განაკვეთები უნდა დადგინდეს ისე, რომ გადასახდელების საერთო თანხამ არ გადააჭარბოს მეწარმეთა შემოსავლების 35-40 პროცენტს, სხვანაირად მეწარმეობას, აზრი ეკარგება,

ასეთ პირობებში შესაძლებელი გახდება მეწარმეთა და მოსახლეობის შემოსავლების მნიშვნელოვანი ნაწილის წარმოების გაფართოების მიზნით გამოყენების სტიმულირება.

გადასახადების განაკვეთების შემცირებისა და დასაბეგრი ბაზის გაფართოების პირობებში მოსალოდნელია ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლების მნიშვნელოვანი მატება, რადგან ექსპერტული შეფასებით, თანამედროვე ეტაპზე ხდება რეალურად ამოსაღები თანხების ნახევარზე ნაკლების (20-30 პროცენტის) ამოღება, დანარჩენი მეწარმეებიც და გამყიდველებიც მალავენ და ეს თანხები ჩრდილოვან ეკონომიკაში ტრიალებს.

გ. საქართველოს ეკონომიკის პერსპექტივები 2000 წლამდე

2000 წლამდე პერიოდისათვის საქართველოს სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების პროგნოზირების ამოსავალ პრინციპებად მიღებულია, რომ საპროგნოზო პერიოდში საქართველოს ექნება საერთაშორისო საფინანსო ორგანიზაციების მხარდაჭერა და საქართველოში რეფორმების განხორციელებისათვის არსებობს ხელსაყრელი პოლიტიკური გარემოს საერთაშორისო დონეზე. ეს რეალურია.

ასეთ პირობებში, საბაზრო ეკონომიკის რეალურად დამკვიდრების „სოციალური სტიმულირების მეთოდის“ გამოყენება გამოიწვევს 1996 წლიდან ეკონომიკური კრიზისის საბოლოოდ დაძლევას და გლობალური ეკონომიკური აღმავლობის დაწყებას.

მნიშვნელოვანი ინვესტიციები, რომლებიც მოსალოდნელია, მსოფლიო ბანკის, ევრობანკის სექტორული კრედიტების, დასავლეთის ქვეყნების კერძო კაპიტალის მხრივ, ფართო მასშტაბებს მიიღებს, რეალურ შედეგებსაც მოგვცემს.

ამ პერიოდის პირველ ეტაპზე, 1996-1997 წლებში გადამწყვეტი იქნება არსებული სიმძლავრეების ამოქმედება, ხოლო 1998-2000 წლებში უპირატესი როლი ახალი სიმძლავრეების და ახალი სამუშაო ადგილების შექმნას დაეთმობა.

აქედან გამომდინარე, უნდა ვივარაუდოთ, რომ დაწყებული 1996 წლიდან ძირითადი მაკრომაჩვენებლების საშუალო წლიური ზრდის ტემპი 10-15 პროცენტის ფარგლები იქნება.

აღსანიშნავია, რომ თანდათანობით გაუმჯობესდება მთლიანი შიდა პროდუქტის წარმოების დარგობრივი სტრუქტურა, რაც იმაში გამოიხატება, რომ გაიზრდება მრეწველობის ხვედრითი წილი. გაიზრდება ტრანსპორტის, მომსახურებისა და ზოგიერთი სხვა სფეროების ხვედრითი წილი.

მთლიანი შიდა პროდუქტის დინამიკა. 1996-2000 წლებში პროგნოზული გაანგარიშებებით (ყოველი მომდევნო წლის წინა წელთან შედარებით) მატების ტემპი წლიურად დაახლოებით 10-15 პროცენტს მიაღწევს. ამ ტემპის მიხედვით, აღნიშნული მაჩვენებელი 1996 წელს მიაღწევს 1 მლრდ. 967 მლნ აშშ დოლარს; 1997 წელს — 2 მლრდ 164 მლნს, 1998 წელს — 2 მლრდ 380 მლნს, 1999 წელს — 2 მლრდ. 618 მლნს და 2000 წელს — უკვე 3 მილიარდს. ეს რეალური, თანაც ყველაზე მინიმალური ანგარიშებია.

ცხადია, ამ პროცესებს წარმართავს უწინარეს ყოვლისა, პრიორიტეტული დარგების — ენერგეტიკის, ტრანსპორტის, სასურსათო კომპლექსისა და საექსპორტო პოტენციალის წინმსწრები განვითარების სახელმწიფოებრივი ხელშეწყობა.

1999 წლისათვის კაპიტალური მშენებლობის მოცულობა გაიზრდება 2,2-ჯერ.

შედარებით მოკრძალებული ზრდა არის ნავარაუდევი სოფლის მეურნეობაში. უახლოეს 5 წლიწადში ნავარაუდევია, საშუალოდ, წლიური ზრდა 5-7 პროცენტის დონეზე. ეს საერთოდ, დიდ მაჩვენებლად არ ითვლება.

ეს შეფასება მხოლოდ პირველი მიახლოებაა. იმედია, მსოფლიო ბანკის დახმარებით, შესაბამისი სექტორული პროგრამის განხორციელებით, მივაღწევთ სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტების წარმოების უფრო მკვეთრ გადიდებას.

შედარებით ოპტიმისტური პროგნოზებია გაკეთებული ტრანსპორტისა და კავშირგაბმულობის სფეროში. ამ დარგებში წარმოებისა და მომსახურების მოცულობა 2000 წლისათვის, 1995 წლის მოსალოდნელ დონეს, თითქმის 8-ჯერ გადააჭარბებს.

წარმოების მოცულობათა ზრდის პროგნოზები მჭიდროდ არის დაკავშირებული შრომისუნარიანი მოსახლეობის დასაქმებასთან.

ოფიციალური მონაცემებით, შრომითი რესურსების ბალანსიდან გამომდინარე, 1995 წლისათვის, თუ წარმოება გლობალურად არ ამოქმედდა, უმუშევართა რიცხოვნება თითქმის ერთ მილიონ კაცს მიაღწევს. ეს ტრაგედიაა.

წარმოების მოცულობის ზრდა, ზემოთ მოტანილი პროგნოზებიდან გამომდინარე, უახლოეს 2-3 წელიწადში, საჭიროებს დამატებით 500 ათასამდე სამუშაო ადგილის შექმნას და ეს გაკეთდება.

აღნიშნულისა და აღრიცხვის მოწესრიგების გზით, 2000 წლამდე დღევანდელ მონაცემებთან შედარებით, დასაქმებულთა რიცხვი ერთი მილიონი კაცით გაიზრდება. (ე. ი. შეიქმნება 1 მილიონი სამუშაო ადგილი).

აღნიშნული ღონისძიებების პრაქტიკული რეალიზაციის შედეგად, 2000 წლისათვის საქართველოში უმუშევრობის დონე არ გადააჭარბებს 5 პროცენტს. ამ დებულებამ ახალი ხელისუფლებისათვის კანონის სახე უნდა მიიღოს.

საბიუჯეტო სექტორში დასაქმებულთა თვიური ხელფასი, მეცნიერული და ჩვენი უცხოელი სპეციალისტების პროგნოზების თანახმად, შესაძლებელია გაიზარდოს 2000 წლისათვის — 200 ლარამდე, არასაბიუჯეტო სექტორში კი 250-300 ლარამდე. მოსალოდნელია ხელფასების უფრო მაღალი ზრდაც. (მე ვილებ მხოლოდ მინიმუმს).

მას შემდეგ, რაც ხელფასი რეალურად შეიძენს მომუშავეთათვის ცხოვრების პირობების შექმნის უნარს, თვისებრივად განსხვავებულ მიდგომას საჭიროებს მოსახლეობის სოციალური დაცვის სისტემის გარდაქმნა.

ეკონომიკურ და საზოგადოებრივ ურთიერთობათა ახალი სისტემის ფორმირებისას, აუცილებელია შრომის მოტივებისა და სტიმულების მძლავრი სისტემის შექმნა და მისი ინტეგრაცია მოსახლეობის სოციალური დაცვის ეფექტურ ღონისძიებებთან.

დღევანდელ ეტაპზე სახელმწიფომ კვლავაც უნდა შეინარჩუნოს შრომის ანაზღაურების დონეთა რეგულირების ფუნქცია დაბეგვრის, ხელფასის მინიმალური ოდენობის გარანტიისა და საბიუჯეტო ორგანიზაციების მუშაკთა ხელფასის დონეთა დიფერენციაციის სისტემის მეშვეობით.

მნიშვნელოვან ცვლილებებს მოითხოვს საპენსიო უზრუნველყოფის სისტემა. მწყობრი სოციალური პოლიტიკის გატარებისათვის დიდი მნიშვნელობა ენიჭება სოციალური დახმარების დიფერენცირებული სისტემის დანერგვას, ამ დახმარებებისათვის სწორი და ზუსტი მისამართების მიცემას.

მასშტაბური ეკონომიკური რეფორმის გატარება მოითხოვს სრულყოფილი სამართლებრივი ბაზის ფორმირებას. სამართლებრივი რეფორმის სახელმწიფო კომისიამ უკვე მოამზადა სამოქალაქო სამართლისა და სამოქალაქო სამართლის საპროცესო კოდექსები. საყურადღებოა, რომ კონებრივი ურთიერთობების მომწესრიგებელი ეს უაღრესად მნიშვნელოვანი სამართლებრივი აქტები მომზადდა ქართველი მეცნიერების მიერ უცხოელი ექსპერტების მონაწილეობით.

გადაუდებელ აუცილებლობას წარმოადგენს შრომის სამართლის ახალი კოდექსის მიღება. პროექტი უკვე მომზადებულია.

მიზანშეწონილია ახლავე უკვე მომზადებული კანონპროექტების მიღების დაჩქარება: „კოლექტიური ხელშეკრულების შესახებ“; „კოლექტიური შეთანხმების შესახებ“; „სამუშაო დროის შესახებ“; „შვებულებების შესახებ“; „შრომის ანაზღაურების შესახებ“; „ხელშეკრულებების (კონტრაქტების) შესახებ“; „დასაქმების შესახებ“; „მინიმალური ხელფასის შესახებ“ და სხვ.

თანამედროვე ეკონომიკური და სოციალური პროცესების განვითარების ლოგიკა ადასტურებს, რომ მომავალში გაუმართლებელია სოციალურ სფეროში გლობალური, კომპლექსური გარდაქმნების გაჭიანურება და მათი შეცვლა ლოკალური ღონისძიებებით.

ასეთია ძირითადად ის პრობლემები, რომლებიც ჩვენს წინაშე დგას, თუ პრეზიდენტად ამირჩევთ, უახლოესი 5 წლის განმავლობაში.

IV. საგარეო პოლიტიკის ძირითადი მიმართულებები 2000 წლამდე. პოლიტიკური და ეკონომიკური ასპექტები

ა) საგარეო-პოლიტიკური ასპექტები

საქართველოს მიერ ეროვნული დამოუკიდებლობის გამოცხადების შემდეგ წარმოიშვა საქართველოს საერთაშორისო თანამეგობრობაში ინტეგრირების აუცილებლობა. ჩვენ თავი დავაღწიეთ საერთაშორისო პოლიტიკურ და ეკონომიკურ იზოლაციას. მე აღარ გავვრცელდები იმაზე, თუ რა მიზეზებით მოხდა ეს. ამ თვალსაზრისით პრიორიტეტული ადგილი ენიჭებოდა უცხოეთის ქვეყნებთან დიპლომატიური ურთიერთობების დამყარებას.

სადღეისოდ საქართველომ გაიარა უცხოეთის ქვეყნებთან დიპლომატიური ურთიერთობების დამყარების პირველი ეტაპი, მას დიპლომატიური ურთიერთობა დამყარებული აქვს საერთაშორისო თანამეგობრობის 94 ქვეყანასთან.

საქართველო უცხოეთის ქვეყნებთან და საერთაშორისო ორგანიზაციებთან თანამშრომლობს ისეთ სფეროებში, როგორიცაა პოლიტიკა, ეკონომიკა, ადამიანის უფლებათა დაცვა, ეკოლოგია, ტრანსპორტი, ჰუმანიტარული სამართალი და სხვა მრავალი. მართლაც, დიდ საერთაშორისო ასპარეზზე გავიდა ჩვენი ქვეყანა.

საქართველოს საერთაშორისო ავტორიტეტის ზრდის მაჩვენებელია ის გარემოებაც, რომ ჩვენთან ამჟამად უკვე ფუნქციონირებს 18 ქვეყნის საელჩო და რამდენიმე საერთაშორისო ორგანიზაციის წარმომადგენლობა ელჩების დონეზე.

საერთაშორისო ასპარეზზე შექმნილმა ახალმა რეალიებმა განაპირობა საქართველოს გაწევრიანება დამოუკიდებელ სახელმწიფოთა თანამეგობრობაში, რაც, ამავე დროს, სრულად პასუხობს ჩვენს საგარეო-პოლიტიკურ და ეკონომიკურ პრიორიტეტს, რომელიც ხელს უწყობს მოსაზღვრე სახელმწიფოებთან მჭიდრო კეთილმეზობლობას და ჩვენი პოლიტიკური წონის ზრდას და, ამასთან ეკონომიკური კავშირების აღდგენის აუცილებელი ფაქტორია.

საქართველოს დამოუკიდებელ სახელმწიფოთა თანამეგობრობაში გაწევრიანება სრულიად არ უშლის ხელს მის მოძრაობას ევროპულ პროცესებში მონაწილეობისაკენ. პირიქით, საზღვარგარეთის ქვეყნების წამყვან პოლიტიკურ მოღვაწეებს არაერთხელ გამოუთქვამთ მკაფიოდ ის აზრი, რომ საქართველოს მიერ ევროპაში პოზიციის მოპოვება და შემდგომ კი განმტკიცება მოხდება მხოლოდ მისი საგარეო პოლიტიკის „შინაური საქმეების“ (ე. ი. რუსეთთან და თანამეგობრობის ქვეყნებთან ურთიერთობის) მოწესრიგების ფონზე. ჩვენ სწორი გადაწყვეტილება მივიღეთ, როცა თანამეგობრობის წევრი გავხდით.

საქართველოს სრული სუვერენიტეტის განმტკიცებისათვის უდიდესი როლი ეკისრება საერთაშორისო ორგანიზაციების საქმიანობაში აქტიურ მონაწილეობას.

საქართველოს რესპუბლიკამ ამ მხრივ უკვე გადადგა სერიოზული ნაბიჯები. ეს გამოიხატა გაეროსა და მის სპეციალიზებულ ორგანიზაციებში — ევროორგანიზაციაში, ჩრდილოატლანტიკური თანამშრომლობის საბჭოში, მსოფლიო ბანკში, საერთაშორისო სავალუტო ფონდში, რეკონსტრუქციისა და განვითარების ბანკში გაწევრიანებით.

1998 წლიდან გაიხსნა და ფუნქციონირებს საქართველოს მუდმივი წარმომადგენლობები გაეროსთან, ევროპაში უშიშროებისა და თანამშრომლობის ორგანიზაციასთან და სხვადასხვა საერთაშორისო ორგანიზაციებთან.

განსაკუთრებით აქტუალურია ჩვენი მონაწილეობა გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის თითქმის ყველა სტრუქტურაში.

გაეროში ჩვენი საქმიანობის ერთ-ერთი პრიორიტეტული მიმართულება, რა თქმა უნდა, აფხაზეთის პრობლემებზე მუშაობაა. ამ თვალსაზრისით უკვე ბევრი რამ გაკეთდა — უშიშროების საბჭომ მიიღო 18 რეზოლუცია და გამოყო მეთვალყურეები, პრაქტიკული შედეგი არ არის, მაგრამ დღეს უკვე გადაჭრით შეიძლება ითქვას, რომ მსოფლიო საზოგადოებრივი აზრი მთლიანად საქართველოს მხარეზეა, მისი ტერიტორიული მთლიანობის აღდგენას უჭერს მხარს.

ქართული პოლიტიკის უდავო წარმატებად შეიძლება ჩაითვალოს ევროორგანიზაციის უმაღლესი დონის შეხვედრა, რომელიც შარშან ბუდაპეშტში გაიმართა. პირველად ასეთი დონის შეხვედრის საბოლოო დოკუმენტში დაფიქსირდა ის გარემოება, რომ აფხაზეთში ადგილი ჰქონდა ეთნიკურ წმენდას, ქართული მოსახლეობის განდევნას რეგიონიდან. ე. ი. ქართველი მოსახლეობის გენოციდს. შემდგომში ეს დებულება, მართალია, რამდენადმე ირიბი ფორმით, განმეორდა გაეროს უშიშროების საბჭოს 998 (1995 წ.) რეზოლუციაში და, ამდენად, საერთაშორისო-სამართლებრივი შეფასების სახე მიიღო. ჩვენ ამ გზაზე კიდევ უფრო გაბედულად ვიბრძოლებთ კონფლიქტის მშვიდობიანი გადაჭრისათვის, მაგრამ, ამავე დროს, ეს სამართლებრივი აქტები უფლებას გვაძლევს ვიზრუნოთ ჩვენი ქვეყნის ერთიანობის აღდგენისათვის ყველა გზისა და ყველა ფორმის გამოყენებით.

ბოლო პერიოდში ფრიად დამაიმედებელი განვითარება ჰპოვა ძალისხმევამ ჩვენი რესპუბლიკისათვის სრულიად ახალი, პრაქტიკულად უცნობი მიმართულებით. მხედველობაში გვაქვს ჩრდილოატლანტიკური თანამშრომლობის საბჭოსთან სამხედრო-პოლიტიკურ სფეროში აქტიური თანამშრომლობა.

დღეს საქართველოს შეუძლია, ნატოს ეგიდით მოწყობილ ღონისძიებებში სისტემატური მონაწილეობა. ნატოსა და ევროპის კავშირთან ბრიუსელში ფუნქციონირებს საქართველოს რესპუბლიკის მისია, რაც რეალურს ხდის პერსპექტივას, რათა ბოლომდე გამოვიყენოთ ამ საერთაშორისო ორგანიზაციის უმდიდრესი პოტენციალი.

ნატოსთან საქართველოს ურთიერთობამ განსაკუთრებული ძლიერება შეიძინა მას შემდეგ, რაც ხელი მოვაწერეთ პროგრამას „თანამშრომლობა მშვიდობისათვის“. საქართველომ ახლავე უკვე წარადგინა საპრეზენტაციო დოკუმენტი და ახლა შესაბამისი უწყებები აქტიურად მუშაობენ ნატოსთან ინდივიდუალური თანამშრომლობის პროგრამაზე.

ჩვენი ღრმა რწმენით, საქართველოს მონაწილეობა პროგრამაში „თანამშრომლობა მშვიდობისათვის“ ხელს კი არ შეუშლის სხვა ქვეყნებთან ნაკისრი ვალდებულებების შესრულებას, არამედ ხელს შეუწყობს მათ უფრო ეფექტიან რეალიზაციას.

ევროპის უახლესი არქიტექტურის ქვაკუთხედია ევროპის კავშირი, რომელთანაც ჩვენ საქმაოდ საქმიანი და სასარგებლო კონტაქტები ჩამოვაყალიბეთ. უკვე რეალობაა ევროგაერთიანების კომისიასთან მუდმივი კონტაქტების გზით ჩვენი რესპუბლიკის პრიორიტეტული ეკონომიკური მიმართულებების, ინტერესების გამოკვეთა. იანვარში ხელს მოვაწერთ ხელშეკრულებას, ევროკავშირთან პარტნიორობის შესახებ და ეს იქნება ჩვენი პოლიტიკის კიდევ ერთი გამარჯვება.

ბ) საგარეო ეკონომიკური ურთიერთობები

აქტიური თანამშრომლობა, ეკონომიკური და სამეცნიერო-ტექნიკური ინტეგრაციის პროცესების დაჩქარებული განვითარება დამოუკიდებელ სახელმწიფოთა თანამეგობრობის ქვეყნებთან, ხელმოწერილ ხელშეკრულებათა პრინციპებისადმი პატიოსანი დამოკიდებულება, ერთის მხრივ, მეორეს მხრივ, ეკონომიკური, კულტურული და სხვა სახის კავშირების გაღრმავება საერთაშორისო და ევროპული გაერთიანებებისა და ცენტრების შესაბამის სტრუქტურებთან, შავი ზღვის ქვეყნების ეკონომიკურ ალიანსთან; ცალკეულ ქვეყნებთან, საქართველოს აძლევს ისტორიულ შანსს უმოკლეს დროში გამოვიდეს ეკონომიკური და ფინანსური კრიზისიდან და სწრაფად დაადგეს ეკონომიკური და კულტურული აღმავლობისა და აღორძინების გზას.

რესპუბლიკის ეკონომიკის წინაშე არსებული პრობლემებიდან გამომდინარე, საქართველოს რესპუბლიკის ხელისუფლება საგარეო-ეკონომიკურ ურთიერთობებს, საინვესტიციო საქმიანობას ახორციელებს შემდეგი მიმართულებებით:

— რესპუბლიკის სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების ინდიკატური გეგმით განსაზღვრული ამოცანების და ქვეყნის ეკონომიკური კრიზისიდან გამოყვანის პროგრამის გათვალისწინებით საზღვარგარეთული ინვესტორების და კრედიტების პრიორიტეტულ მიმართულებათა განსაზღვრა;

— ინვესტიციებისა და კრედიტების მოსაზიდად საერთაშორისო ორგანიზაციებთან, მათ შორის, ბანკებთან, აგრეთვე, უცხო ქვეყნების საგარეო-ეკონომიკურ სამთავრობო სტრუქტურებსა და კერძო ბიზნესთან თანამშრომლობა;

— პირდაპირი ინვესტორების ხელშეწყობის მიზნით რესპუბლიკის სახელმწიფო და კერძო სტრუქტურებისათვის უცხოელი პარტნიორების მოძიება;

— საზღვარგარეთის ინვესტიციებისა და კრედიტებისათვის დასაბუთებული ბიზნეს-გეგმების დამუშავებაში მეთოდური დახმარება;

— მიღებული საზღვარგარეთული კრედიტების მიზანდასახული გამოყენება პრიორიტეტების შესაბამისად. შენიშვნები იმის შესახებ, რომ კრედიტების გამოყენებაში სერიოზული დარღვევებია, არ არის საფუძველს მოკლებული და ახალი ხელისუფლება ამ მხრივ, პრინციპული და მომთხოვნი იქნება;

— ხელშემწყობი გარემოს შესაქმნელად სათანადო საკანონმდებლო და ნორმატიული აქტების შემუშავება.

საინვესტიციო მუშაობა განხორციელდება ხელისუფლების მიერ დამტკიცებული პრიორიტეტული მიმართულებების თანახმად. ეს მიმართულებებია: ენერგეტიკა, ბუნებრივი რესურსების გადამუშავება, სოფლის მეურნეობა, ტრანსპორტი, კავშირგაბმულობა, საფინანსო-საბანკო სისტემა, ჯანმრთელობის დაცვა, მოსახლეობის სოციალური დაცვა, განათლება და კულტურა. ამჟამად, მომზადებულია 180-მდე საინვესტიციო პროექტი, რომლებიც ვრცელდება დაინტერესებულ ორგანიზაციებსა და უცხოეთის საქმიან წრეებში. ეს მუშაობა აქტიურად გაგრძელდება მომავალშიც.

რესპუბლიკაში პოლიტიკური სტაბილიზაციის პროცესის განვითარებასთან ერთად, იზრდება უცხოელ ინვესტორთა დაინტერესება. უკვე შექმნილია 300-ზე მეტი ერთობლივი საწარმო და მათი რიცხვი სწრაფად იზრდება.

ამასწინათ მე ვიყავი მოწმე უკვე დანგრეულ და გაჩანაგებულ ზაჰესის მინის ტარის ქარხნის აღდგენისა უცხოური კაპიტალის მონაწილეობით. იქ 800 კაცია დასაქმებული. 2-3 წელიწადში კიდევ 800 დასაქმდება. მცხეთაში ჩადგება ბორჯომის წყლის წარმოება. და ისევ ქვეყნის ინტერესებს მოხმარდება. მე შემიძლია ის მაგალითები გავაგრძელო. სულ 2 წლის წინათ, შეიქმნა კოკა-კოლას ერთობლივი საწარმო. დღეს საქართველოში 6 ათასი ახალი სამუშაო ადგილი გვაქვს. აი, ეს არის რეალურად უცხოური კაპიტალის მონაწილეობა ჩვენი ეკონომიკის გამოცოცხლებისა და აღმავლობის საქმეში. ახლავე აქტიური მხარდაჭერა სჭირდებათ ჩვენგან ინვესტორებს, რომლებიც განსაკუთრებულ დაინტერესებას იჩენენ მარგანეცით, ფერადი ლითონებით, ნავთობითა და ბუნებრივი აირით, სამთოქიმიური ნედლეულით, სამშენებლო და მინერალური წყლებით და ა. შ.

ინვესტორების მნიშვნელოვანი შესაძლებლობებია ქვეყნის მრეწველობაში. მიუხედავად იმისა, რომ რესპუბლიკაში განვითარებულია მრეწველობის თითქმის ყველა დარგი, ყველა ისინი, საჭიროებენ წარმოების მოდერნიზაციას და თანამედროვე ტექნოლოგიებს.

ჩვენთან, სამწუხაროდ, თითქმის არ ფუნქციონირებს მსუბუქი მრეწველობა. უცხოელი ინვესტორების დაინტერესების პირველი შედეგები უკვე არის და მე დარწმუნებული ვარ, რომ უახლოეს 2-3 წელიწადში საქართველოს მსუბუქი მრეწველობაც გაიმართება. იგივე შეიძლება ითქვას მშენებლობასა და სხვა დარგებზე.

როგორც ცნობილია, განვითარებული ქვეყნებიდან ინვესტიციები შედის მხოლოდ იმ ქვეყნებში, სადაც შექმნილია სათანადო პირობები, სადაც ინვესტიციები დაცულია კანონმდებლობით, მოქმედებს ლიბერალური საბაჟო და საგადასახადო პირობები და ა. შ.

საგარეო ეკონომიკური საქმიანობის ეფექტიანობის ამაღლების მიზნით, აუცილებლად მიგვაჩნია უახლოეს პერიოდში მიღებული იქნეს შემდეგი საკანონმდებლო აქტები: „კანონი საგარეო ეკონომიკურ ურთიერთობათა რეგულირების შესახებ“, „კანონი მიწის შესახებ“, „კანონი დაზღვევის შესახებ“, „კანონი თავისუფალი ეკონომიკური ზონების შესახებ“ და სხვ. მე ვთხოვ ყველა ამომრჩეველს გაიაზროს კანონი მიწის შესახებ.

და კიდევ ერთი, საქართველო თანდათან გადაიქცევა დიდ სატრანზიტო სახელმწიფოდ. დღეს ეს რეალობაა. ეს იქნება ათეული მილიონობით ტონა ტვირთები, დიდი მოცულობის ნავთობპროდუქტები. ქვეყნის, როგორც სატრანზიტო არტერიის, აღიარებაა საქართველოზე კასპიის დიდი ნავთობის გატარების შესახებ მიღებული გადაწყვეტილებები, რაც, იმავდროულად, ნიშნავს ჩვენი ქვეყნის საიმედო და სტაბილურ პარტნიორად აღიარებას მსოფლიოს მოწინავე ქვეყნების მიერ.

ყოველივე ეს დიდ შემოსავლებს მოუტანს ქვეყანას, დაგვეხმარება კეთილდღეობის ამაღლებაში, საგარეო ვალების გასტუმრებაში, ქვეყნის ეკონომიკური და ფინანსური პოტენციალის სწრაფ ზრდაში, ტურიზმის, კურორტების განვითარებაში. 1 ტონა ტვირთის გატარება 8 დოლარი ღირს. წარმოიდგინეთ, როცა ლაპარაკი იქნება ათეულ მილიონობით ტვირთის გატარებაზე. აი, რას ნიშნავს ის, რომ საქართველო სატრანზიტო ქვეყანად იქნება.

მუშავდება საქართველოს ენერგეტიკის განვითარების პროგრამა, ნახშირზე მომუშავე თბოელექტროსადგურების მშენებლობის ტექნიკურ-ეკონომიკური დასაბუთების ჩათვლით. დიდი მნიშვნელობა აქვს ენერგეტიკული კრიზისის დაძლევაში რუსეთის ენერგოსისტემასთან ურთიერთობას. ჩვენ ერთობლივად აღვადგინეთ „კავკასიონის“ 500 კვტ-იანი ხაზი, საჭიროების შემთხვევაში, შეგვიძლია მივიღოთ 300-400 კვტ რუსეთიდან.

გარკვეულ სამუშაოებს ახორციელებს გერმანიის ტექნიკური თანამშრომლობის საზოგადოება სოფლის მეურნეობის, მცირე ბიზნესის განვითარების სფეროებში, ენერგეტიკის დარგში. იგივე შემიძლია ვთქვა ჰოლანდიაზე, საფრანგეთზე და სხვა ქვეყნებზე.

დიდი ხანი არ არის, რაც საქართველოში გაიხსნა თურქეთის საერთაშორისო თანამშრომლობის სააგენტოს წარმომადგენლობა. ამ წარმომადგენლობას გადაეცა 16 საინვესტიციო წინადადება მათზე ტექნიკურ-ეკონომიკური დასაბუთების მომზადების და შესაძლო ინვესტორების მოძიების მიზნით, თუ როგორი ეკონომიკური ურთიერთობა გვაქვს ირანთან, არაერთხელ მითქვამს.

ქვეყნის ეკონომიკური მდგომარეობის ერთ-ერთი ძირითადი მაჩვენებელია საგადამხდელო ბალანსი, რაც მნიშვნელოვნად დამოკიდებულია დაბალანსირებულ იმპორტ-ექსპორტზე. საქართველო დაინტერესებულია საექსპორტო პროდუქციის განვითარებით. უცხოური ინვესტიციების მოზიდვის ძირითადი მიზანია განვითარდეს სწორედ ექსპორტზე ორიენტირებული წარმოებები.

დიდია ამერიკის შეერთებული შტატების წვლილი საქართველოსათვის უსასყიდლო დახმარების აღმოჩენაში (საერთო ჯამში, 1993 წლიდან, ეს 300-350 მილიონ დოლარს შეადგენს) ისევე, როგორც ფასდაუდებელია ევროკავშირის მიერ გაწეული ჰუმანური დახმარება.

ძალიან დიდი სიძნელეები ჰქონდა ამერიკის შეერთებულ შტატებს იმის გამო, რომ კონგრესმა შეკვეცა დახმარების სახსრები. ნიუ-იორკში ჩემი ჩასვლის ერთ-ერთი მიზანი ისიც იყო, რომ მეთხოვა ამერიკის პრეზიდენტისათვის, ეს შეძლუდვა ჩვენ არ შეგვხებოდა. იცით, რომ გარკვეული მიზეზების გამო წასვლა ვერ მოხერხდა. გუშინ მე მივიღე მისი პირადი წარმომადგენელი, რომელმაც განაცხადა, რომ შეერთებული შტატების ხელისუფლება არა თუ შეგვინარჩუნებს დახმარების ძველ დონეს, არამედ ხიდს და სტიმულს მისცემს ინვესტორებს საქართველოში შემოსასვლელად.

ქვეყანაში ფეხს იკიდებს ამერიკული და ევროპული ბიზნესი.

ამ ბოლო დროს გააქტიურდნენ რუსეთის ბიზნესმენები, ბევრი საინტერესო წამოწყებაა უკრაინასთან, ყაზახეთთან, უზბეკეთთან, თურქმენეთთან და სხვა ქვეყნებთან.

განსაკუთრებულია ჩვენი ეკონომიკური ურთიერთობა მოძმე აზერბაიჯანთან და სომხეთთან. საქართველოს სატრანზიტო ქვეყნად გადაქცევა სწორედ აზერბაიჯანის სახელმწიფოს, მისი პრეზიდენტის დიდი ძალისხმევის შედეგიცაა.

ყოველივე ეს ქმნის პირობებს კავკასიაში არა მარტო ეკონომიკური თანამშრომლობის ინტენსიფიცირებისა, არამედ რეგიონში მშვიდობის და სტაბილურობის დამკვიდრებისათვის.

არსებული ბუნებრივი რესურსების ეფექტიანად და რაციონალურად გამოყენება ხელს შეუწყობს საქართველოს ეკონომიკის გამოყვანას სტაგნაციის მდგომარეობიდან, რომელშიც იგი აღმოჩნდა უკანასკნელ წლებში, რაც გამოწვეული იყო ენერგიის დეფიციტით და სხვა მრავალი მიზეზით.

საქართველოში საერთაშორისო სავალუტო ფონდის, მსოფლიო ბანკის, სხვა საერთაშორისო ორგანიზაციების რეკომენდაციებით და მათი ექსპერტების მონაწილეობით განხორციელდება **საგარეო ვაჭრობის ლიბერალიზაცია.** 1995 წლის 1 ივნისიდან შეწყდა საექსპორტო საქონელზე კვოტირება, მნიშვნელოვნად შემცირდა აკრძალული საექსპორტო საქონლის სია და იმ სასაქონლო ჯგუფების რაოდენობა, რომლებზეც დაწესებული იყო აქციზი,

მნიშვნელოვნად შეიცვალა შემოსავლების დაბეგვრის სისტემა და ა. შ. აღნიშნული ღონისძიებები მიმართულია, რათა გამოცოცხლდეს საგარეო ვაჭრობა, ჩატარდეს საწარმოთა მოდერნიზაცია, გაუმჯობესდეს მათი ფინანსური მდგომარეობა, დაბალანსდეს ექსპორტ-იმპორტის სტრუქტურა და სხვ.

უცხოური ინვესტიციების მოზიდვის და ვაჭრობის სტიმულირების ერთ-ერთი ეფექტიანი საშუალებაა თავისუფალი ეკონომიკური და სავაჭრო ზონების შექმნა. ასეთი სანიმუშო დებულება უკვე დამუშავებულია ბათუმისათვის, ფოთისათვის, თბილისის აეროპორტისათვის და, ალბათ, მომავალ პარლამენტს დასჭირდება სპეციალური კანონის მიღება.

აქტიურად უნდა განვითარდეს პირდაპირი კავშირები დამოუკიდებელ სახელმწიფოთა თანამეგობრობის ქვეყნების საწარმოთა შორის. შეიქმნას და განხორციელდეს ერთობლივი დარგობრივი და დარგთაშორისი პროგრამები, აუცილებელია სუბრეგიონალური კოოპერაციის სტიმულირება.

სათანადო მუშაობის პირობებში ჩვენ შეგვიძლია უცხოეთიდან ბევრად უფრო მნიშვნელოვანი დახმარება მივიღოთ, ვიდრე დღეს ვიღებთ. ეს კი დიდად წაადგება ქვეყნის ეკონომიკის ძირეულ გაჯანსაღებას. მაგალითისათვის იკმარებდა თუნდაც ევროპის რეკონსტრუქციისა და განვითარების ბანკთან ჩვენი ურთიერთობა. მათი საშუალებით ხორციელდება თბილისის აეროპორტის (საათში 2600 ადგილზე) რეკონსტრუქცია და მოდერნიზაცია, გამოყოფილია კრედიტი ენერგეტიკის აღდგენისათვის, მიმდინარეობს მუშაობა, რომ მათ მომავალი წლისათვის გამოყონ კრედიტი კიდევ სამ პროექტზე: ფოთისა და ბათუმის პორტების რეკონსტრუქციისათვის, სახითუმო ბაზრის განვითარებისათვის და ორი კერძო ბანკის შესწავლისა და მომზადებისათვის და ა. შ.

უნდა აღინიშნოს, რომ საქართველოში ჯერჯერობით არ ექცევა სათანადო ყურადღება საზღვარგარეთული სასაქონლო ბაზრების კვლევას, ჩვენში წარმოებული საქონლის საზღვარგარეთული ანალოგების მიმართ კონკურენტუნარიანობის შესწავლას, გამოშვებული საქონლის ხარისხის გაუმჯობესების გზების ძიებას და სხვ.

საქართველოს გეოპოლიტიკური მდგომარეობის გათვალისწინებით და ევრაზიის დერეფნის შექმნის მიზნით აუცილებელია აზიის, ამიერკავკასიის და აღმოსავლეთ ევროპის ქვეყნებთან შესაბამისი პოლიტიკის გატარება და სხვ. ეს პროცესი უკვე მიმდინარეობს და ჩვენ მომხრე ვიქნებით ამ სახელმწიფოებთან განსაკუთრებული ურთიერთობების მშენებლობისა.

მსოფლიოს 25 განვითარებული სახელმწიფოს ალიანსის წევრ-ქვეყნებთან საგარეო-ეკონომიკური ურთიერთობების დამყარებასა და მათთან მუშაობის პრიორიტეტული მიმართულების განსაზღვრას მომავალი პრეზიდენტი განსაკუთრებულ ყურადღებას მიაქცევს.

ურთიერთობამ შავი ზღვის ეკონომიკურ ალიანსთან, განსაკუთრებული მასშტაბები უნდა მიიღოს. რა თქმა უნდა, მხედველობაში მაქვს რუსეთი, უკრაინა, თურქეთი, ბალკანეთის ქვეყნები, საბერძნეთი, რომლებიც ძალზე გაბედულად შემოდის საქართველოში. ჩვენ უკვე დავაარსეთ ქართულ-ბერძნული, ქართულ-ამერიკული ერთობლივი ბანკები და ა. შ.

საქართველოს ხელისუფლება გააგრძელებს მუშაობას **საერთაშორისო ეკონომიკურ და საფინანსო ორგანიზაციებთან** საქართველოსათვის საერთაშორისო დახმარების გაფართოების მიზნით.

გაგრძელდება მუშაობა მსოფლიო სავაჭრო ორგანიზაციაში საქართველოს გაწევრიანების მიზნით.

ეს პრობლემატიკა, ისევე როგორც რესურსები და რეზერვები, ამოუწურავია.

ვიმეორებ, 2000 წლამდე მთავარია: პირველი. ახალი ტიპის ორპალატიანი პარლამენტის, ახალი ტიპის აღმასრულებელი ხელისუფლებისა და პრეზიდენტის, ახალი ტიპის სასამართლო ხელისუფლების (კონსტიტუციური და უზენაესი სასამართლოების) ჩამოყალიბება, ხელისუფლების მუნიციპალური (რაიონები), ქალაქები, სოფლები), სამხარეო და ცენტრალური სტრუქტურების სრულყოფა, სამართლებრივი სახელმწიფოს შექმნა და ეფექტურად ამოქმედება; სახელმწიფოს სრული რეფორმირება, მთელი სისტემის გარდაქმნა.

მეორე. დემოკრატიული სამოქალაქო საზოგადოების ფორმირება;

მესამე. სოციალურად ორიენტირებული, სოციალური დაცვის მძლავრი მექანიზმის მქონე საბაზრო ეკონომიკის შექმნა და სრულყოფა;

მეოთხე. ხალხის სულიერი და მატერიალური კულტურის აყვავება და განვითარება.

მჯერა, რომ უახლოეს 10 წელიწადში საქართველო ერთ-ერთი მდიდარი და ბედნიერი ქვეყანა იქნება და ამას არამარტო სრულიად ახალგაზრდა თაობები, ჩემი თაობაც მოესწრება. ეს ოცნება კი არა, რეალობაა. ჩვენ ამისათვის ყველაფერი გვაგვაჩნია: ნიჭიერი, შემოქმედი ხალხი, ამოუწურავი რესურსები და ბუნებრივი სიმდიდრეები, პოლიტიკური, სოციალური და ეკონომიკური პროგრამები.

რამდენიმე სიტყვა პირადული განცდების სფეროდან. ხშირად მეკითხებიან [illegible] — უცხოელები, ხანდახან ჩემი თანამემა[illegible] რატომ დავბრუნდი საქართველოში, რომელიც [illegible] კუპრს მაგონებდა. უნდა ვთქვა, სრულიად [illegible] მქონდა წარმოდგენილი, თუ რა გარემოცვაში მომი[illegible] და ბრძოლა. სულაც არ მქონდა ილუზია იმ ხალხების მიმართ, რომლებთანაც მომიხდებოდა მუშაობის დაწყება. ისინი ფიქრობდნენ, რომ მათი ინტერესების მცველი და ზრახვების მხატვარი ვიქნებოდი, და არ ეხმოდით, რამდენად ცდებოდნენ, როცა ახლობლები მეკითხებოდნენ, მათთან როგორ იმუშავებო, ვპასუხობდი: სწორედ იმიტომ, რომ ეს ადამიანები გამაგებენ სამშობლოს, — უნდა დავბრუნდე! პოლიტიკა შესაძლებლობის ხელოვნებაა მხოლოდ წუთობით, დღითი დღე, ნაბიჯ-ნაბიჯ შესაძლებლობის ფარგლების გაფართოებით შეიძლება შეუძლებლის მიღწევა.

ადამიანის ქვა როდია, მით უმეტეს — ხანდაზმული კაცი. გამოგიტყდებით, არ მქონდა გადაწყვეტილი, დამესახელებინა ჩემი კანდიდატურა პრეზიდენტის პოსტზე. როცა შენზე ამდენი დანა ილესება, — გაიფიქრებ და იტყვი: კმარა! მაგრამ 29 აგვისტოს ღამით მივიღე გადაწყვეტილება მეთხოვა თქვენგან პრეზიდენტობის საყოველთაო-სახალხო მანდატი. იმ აფეთქების ცეცხლში კვლავ დავინახე ერთი ჭეშმარიტება: ის, ვინც დაგეგმა 9 აპრილი, 27 სექტემბერი, 29 აგვისტო — უნდა შევაჩეროთ, უნდა დავამარცხოთ, უნდა გავაკოტროთ.

და ამას ჩვენ ერთად გავაკეთებთ.

დასასრულ, ერთხელ კიდევ დიდი მადლობა მინდა მოვახსენო თითოეულ თქვენგანს, ვინც მობრძანდა ამ წინასაარჩევნო შეხვედრაზე, ყველა პარტიას და მოძრაობას, რომელმაც მხარი დამიჭირა, როგორც პრეზიდენტობის კანდიდატს.

ნება მიბოძეთ, ძვირფასო თანამემამულენო, დებო და ძმებო მამებო და დედებო, შვილებო და შვილიშვილებო, გისურვოთ ჯანმრთელობა წარმატება, წინსვლა, აყვავება, გამარჯვება.

მშვიდობა თქვენს კერიებს, ბედნიერება და კეთილდღეობა თქვენს ოჯახებს.

გმადლობთ.

5 ნოემბერი არჩევნების დღეა!

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ჟამი დიდი არჩევნისა

ასლან აბაშიძე:

„ჩვენი ხსნა, ჩვენი ბედნიერება საქართველოს ერთობაშია"

ედუარდ შევარდნაძე აჭარაში

„**აჭარამ**, მისმა ხალხმა და ხელმძღვანელობამ ყველაფერი გააკეთეს იმისათვის, რომ შეენარჩუნებინათ წესრიგი და უსაფრთხოება. ამით მათ მაგალითი მისცეს მთელ ქვეყანას და უჩვენეს, რომ ახალი სახელმწიფოს მშენებლობა იწყება არა ნგრევით, არამედ იმის მოვლითა და მოფრთხილებით, რაც წინა თაობებს მოუპოვებიათ. ამ მხრივ აჭარის მაგალითი მისაბაძია" .— ამგვარი სიტყვები აჭარის მისამართით საქართველოს სახელმწიფოს მეთაურს ედუარდ შევარდნაძეს არც პირველად უთქვამს და, როგორც ყველაფრიდან ჩანს, არც — უკანასკნელად: 1 ნოემბერს აჭარაში გამართულ მის სამუშაო შეხვედრაზე კვლავ დადასტურდა, რომ საქართველოს უძველესი და მრავალჭირგამოვლილი კუთხე დღითიდღე, დაუღალავი და თავდაუზოგავი შრომის, მონდომების წყალობით უფრო და უფრო იმართება წელში და, აქედან გამომდინარე, უფრო და უფრო ხელშესახები და რეალური ხდება მითი საქართველოს ზღვისპირეთში პატარა ოაზისის შესახებ, რომლის შენარჩუნებაც ქვეყანაში მართლაც ტოტალური ნგრევისა და რღვევის პირობებში ნამდვილი სასწაულის ტოლფასი საქმე იყო. დღეს კი აჭარა, რომელიც მართლაც მისაბაძი რუდუნებით მოუფრთხილდა უკვე მოპოვებულსა და მიღწეულს, აღმშენებლობის გზაზეა შემდგარი და ნაბიჯ-ნაბიჯ მიუყვება ამ გზას.

სწორედ ასეთი საქმიანი განწყობილებით შეხვდა ბათუმი ბატონ ედუარდ შევარდნაძეს ავტონომიური რესპუბლიკის მინისტრთა საბჭოს შენობაში გამართულ შეხვედრაზე, რომელსაც აჭარის უზენაესი საბჭოს თავმჯდომარე ასლან აბაშიძე უძღვებოდა. სტუმარმაც და მასპინძლებმაც მგვარი შეხვედრებისათვის ჩვეული ქება-დიდებისა და დაპირებების მოსმენას კონკრეტული საქმიანი საუბარი ამჯობინეს. სახელმწიფოს მეთაურმა ხაზგასმით აღნიშნა აჭარის როლი ქვეყანაში მიღწეული სტაბილიზაციის საქმეში და განაცხადა, რომ ამ როლისათვის აჭარა და აჭარლები მხოლოდ განსაკუთრებულ პატივსა და თაყვანისცემას იმსახურებენ. — ამიტომაც განვიხილავდი და განვიხილავ აჭარას როგორც ერთ-ერთ უმთავრეს ბურჯს ქვეყნის ერთიანობისა და მთლიანობისათვის ბრძოლაში — თქვა ბატონმა ედუარდ შევარდნაძემ და აქვე საგანგებოდ აღნიშნა აჭარისა და მისი ლიდერის ასლან აბაშიძის წვლილი ქართული კულტურის აღორძინების საქმეში. — ბატონმა ასლანმა იკისრა მისია ქართული კულტურის ქომაგისა და მისი გადარჩენისათვის მებრძოლისა მაშინ, როცა ქართული კულტურის ყოფნა-არყოფნის საკითხი იდგა. მან აჭარაში შექმნა მეცნიერებისა და, საერთოდ, სულიერების ერთი დიდი კერა, რაც ისტორიული დამსახურებაა ქვეყნის წინაშე — განაცხადა მან.

ამ შეხვედრის შემდეგ, რომლის მონაწილეებმაც სახელმწიფოს მეთაურს მომავალ საპრეზიდენტო არჩევნებში ერთსულოვანი მხარდაჭერა აღუთქვეს, ბატონი ედუარდ შევარდნაძე საქართველო-თურქეთის საზღვრისაკენ გაემართა, მან დაათვალიერა სარფის საკონტროლო-გამშვები პუნქტი, რომელიც სულ მოკლე ხანში, მიმდინარე რეკონსტრუქციის შედეგად, ევროპული სტანდარტის ობიექტად იქცევა. დღემდე გაწეული მუშაობის შედეგი კი, რომელიც უკვე ნათლად გამოიკვეთა. მეტყველებს, რომ რეკონსტრუირებული საბაჟო არა მარტო გარეგნულ იერს შეიცვლის, არამედ ძირფესვიანად გარდაქმნის თავისი მუშაობის სტილსაც. თუმცა, დაახლოებით ბოლო ერთი წლის განმავლობაში ცვლილებები უკეთესობისაკენ ამ სამსახურში ისედაც ხელშესახებია. რესპუბლიკის საბაჟო დეპარტამენტის თავმჯდომარის გურამ მამულაშვილის მიერ მოყვანილი ციფრები ამის საუკეთესო დასტურია: წლევანდელი 9 თვის განმავლობაში სარფის საბაჟომ რესპუბლიკის ბიუჯეტში 827 ათასი დოლარი შეიტანა მაშინ, როცა შარშან ამავე პერიოდში ეს ციფრი 60-70 ათას დოლარს არ აღემატებოდა. განახლებული საკონტროლო-გამშვები პუნქტი, ამავე დროს, საუკეთესო პირობებს შექმნის მგზავრთა მომსახურებისათვის, კონტროლის განხორციელებისა და, რაც მისი უმთავრესი მოვალეობაა, კონტრაბანდის წინააღმდეგ ბრძოლისათვის.

ასეთივე იმედისმომცემი აღმოჩნდა შეხვედრები საქართველოს, ინგლისისა და ისრაელის ერთობლივი საწარმოს ობიექტებში, სახელმწიფოს მეთაურმა დაათვალიერა თანამედროვე ტექნიკით აღჭურვილი წვენების, ჩაის გადამამუშავებელი ქარხნები, რომელთა პროდუქცია არც ხარისხით და არც სასაქონლო სახით არ ჩამოუვარდება მსოფლიოში აღიარებული ფირმების პროდუქციას. ბატონი ედუარდ შევარდნაძე ეწვია მანდარინის შემფუთავ ქარხანას, რომელიც მალე ჩადგება მწყობრში და არნახულ პერსპექტივებს შეუქმნის ციტრუსით მდიდარი მხარის ეკონომიკურ განვითარებას.

ამავე დღეს ბატონმა ედუარდ შევარდნაძემ მოინახულა ანტიკური ხანის ქართული კულტურის ნიმუში — გონიოს ციხე, დაინტერესდა არქეოლოგიური გათხრების მიმდინარეობით. დაათვალიერა აგრეთვე ბათუმის სტადიონი, რომელიც მართლაც სარეკორდო დროში — 34 დღეში — აღადგინეს და მსოფლიო სტანდარტების შესაბამის სპორტულ ობიექტად აქციეს ავტონომიური რესპუბლიკის მესვეურებმა, ესაუბრა ქალაქის სხვადასხვა უბნებში მის შესახვედრად გამოსულ მოსახლეობას.

და, ბოლოს, ამ დღეს აჭარა აღნიშნავდა დიდი ქართველი მამულიშვილის მემედ აბაშიძის დაბადების 120 წლისთავს. ამ ღირსშესანიშნავ თარიღთან დაკავშირებით აჭარას ეწვივნენ სრულიად საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქი, უწმინდესი და უნეტარესი ილია მეორე, ცნობილი საზოგადო და პოლიტიკური მოღვაწეები, მწერლები, მსახიობები, რომლებმაც ბათუმის თეატრში გამართულ საიუბილეო საღამოზე პატივი მიაგეს ქართველი ხალხის სახელოვანი შვილის ხსოვნას. საღამოზე მემედ აბაშიძის ღვაწლისა და დამსახურების შესახებ სიტყვა წარმოთქვა სახელმწიფოს მეთაურმა ედუარდ შევარდნაძემ და განაცხადა, რომ აჭარა ერთგული დარჩა სახელოვანი წინაპრის ანდერძისა, „გახსოვდეთ, რომ ჩვენი ხსნა, ჩვენი ბედნიერება საქართველოს ერთობაშია".

მაია ალუდაური,
საქინფორმის კორ.

• • •

სურათზე: ციტრუსების გადამამუშავებელი მშენებარე ქარხნის ობიექტის დათვალიერებისას.

გიორგი შარაშენიძის ფოტო (საქინფორმის ფოტოქრონიკა).

პოლიტიკა პროფესიონალებმა უნდა აკეთონ — ეს ლოზუნგი არაერთხელ მოგვისმენია, დღეს ჩვენი ქვეყანა არჩევნების კარიბჭესთან დგას, ამიტომ პროფესიონალი პოლიტიკოსის კომპეტენტური მოსაზრებისა და პოზიციის გაცნობა მეტად ფასეულია. გთავაზობთ ინტერვიუს საქართველოს მოქალაქეთა კავშირის გენერალურ მდივანთან ბატონ ზურაბ ჟვანიასთან.

დეპუტატობის კანდიდატი

ზურაბ ჟვანია:

ჩვენი უმთავრესი პრიორიტეტი სოციალური პრობლემების მოგვარება იქნება

— როგორ შეაფასებდით წინასაარჩევნო ვითარებას საქართველოში?

— სამწუხაროდ, იგი საკმაოდ დაძაბულია. დაძაბულია უპირველეს ყოვლისა იმიტომ, რომ დღემდე არ მოჰფენია ნათელი 29 აგვისტოს მომხდარ ტერორისტულ აქტს. ვიცით, რომ ამ აქტის ერთ-ერთი ძირითადი ორგანიზატორი მოსკოვშია და საკმაოდ გავლენიან პიროვნებათა მფარველობით სარგებლობს. დამაფიქრებელია, რომ საპრეზიდენტო კამპანიაში მონაწილეობს პანტელეიმონ გიორგაძე, რომლის ბინაზეც, როგორც სამართალდამცავი ორგანოები იტყობინებიან, იგეგმებოდა 29 აგვისტოს მოვლენები. უკვე აშკარად გამოიკვეთა პანტელეიმონ გიორგაძის ალიანსი პრეზიდენტობის მეორე კანდიდატთან— ჯუმბერ პატიაშვილთან. დამაფიქრებელია ქართული თუ უცხოური წყაროებით მიღებული მრავალრიცხოვანი ინფორმაციაც, რომ გამორიცხული არ არის დესტაბილიზაციის თუ ტერაქტის მორიგი მცდელობა საქართველოში.

ყოველივე ამის გამო **ხმპ**-ს მთავრობამ საბჭომ ბატონ ედუარდ შევარდნაძეს მიმართა თხოვნით, გადაედო დაგეგმილი ვიზიტი გაეროს საიუბილეო ასამბლეაზე, თუმცა იგი უაღრესად მნიშვნელოვანი იყო. მიგვაჩნია, რომ სახელმწიფოს მეთაურმა საარჩევნო პროცესის მშვიდობიანი მიმდინარეობა ბოლომდე უნდა უზრუნველყოს.

— ედუარდ შევარდნაძე უკვე რამდენიმე წელია არ გამოსულა გაეროში, ხომ არ გაართულებს მისი აქამდელი წაუსვლელობა საქართველოს ურთიერთობას დასავლეთთან?

— გაეროში მას ელოდნენ. ვიცით, რომ ბატონ ედუარდის გამოსვლა უნდა ყოფილიყო ძალიან მნიშვნელოვანი და პრინციპული მსოფლიო პროცესებში. გაეროს როლთან დაკავშირებით. გათვალისწინებული იყო მნიშვნელოვანი შეხვედრებიც. ხაზგასასმელია, რომ პრეზიდენტ კლინტონს დაგეგმილი ჰქონდა შეხვედრა სულ 5-6 სახელმწიფოს მეთაურთან. ეს ვიზიტი იქნებოდა კიდევ ერთი ტრიუმფალური აღიარება ჩვენი ლიდერის დიდი ავტორიტეტისა, რომ მსოფლიო ცნობს მას, როგორც დღევანდელი სამყაროს წესწყობილების ერთ-ერთ მთავარ შემოქმედს.

ბუნებრივია, ეს ვიზიტი ძალიან სასარგებლო იქნებოდა ჩვენი საზოგადოებისთვის და არ დაგიმალავთ — მისი საპრეზიდენტო კამპანიისთვისაც. მაგრამ წინასაარჩევნო სიტუაციაში, როდესაც სრულყოფილად ვერ ფუნქციონირებს საქართველოს მთავრობა, როცა არსებობენ დესტაბილიზაციის მოსურნე ძალები, უმთავრესია არჩევნების მშვიდობიან პირობებში ჩატარება, ამიტომაც სახელმწიფოს მეთაურის მიერ 4-5 დღით ქვეყნის დატოვება მიზანშეწონილი არ იქნებოდა.

რაც შეეხება დასავლეთთან ურთიერთობას — ვიზიტის გადადება ცხადია, არ გაართულებს მას. გაეროს ხელმძღვანელობაც, ამერიკის პრეზიდენტიც, ყველა ლიდერი დიდი გაგებით და გარკვეული შეშფოთებით შეხვდნენ ბ-ნ ედუარდის ამ გადაწყვეტილებას, რომელმაც, ვფიქრობ, კიდევ ერთხელ გაუსვა ხაზი იმ ფაქტორის მნიშვნელობას, რომ საქართველო საბოლოოდ შემობრუნდეს ნორმალური ცხოვრებისაკენ ახალი დემოკრატიული არჩევნების ჩატარების გზით.

— ცნობილია, რომ მოქალაქეთა კავშირი მემარცხენე ცენტრისტული პარტიაა, რამდენად მომგებიანია დღევანდელ საქართველოში ეს პოზიცია?

— მემარცხენეებად და მემარჯვენეებად დაყოფა საკმაოდ პირობითია ნებისმიერ სახელმწიფოში, როდესაც ლაპარაკია ზომიერ პარტიებზე და არა ორთოდოქსულ დაჯგუფებებზე. მსხვილი პოლიტიკური პარტიების მემარცხენეებად და მემარჯვენეებად დაყოფა უფრო გარკვეული ხარკის გადახდაა ისტორიისათვის, ვიდრე რეალური, სერიოზული საპროგრამო განსხვავებების ასახვა.

ჩვენთვის საკუთარი მემარცხენეობა, უპირველეს ყოვლისა, გულისხმობს სოციალური პრობლემატიკის პრიორიტეტულად გამოცხადებას. რა თქმა უნდა, ვრჩებით ლიბერალური ეკონომიკური რეფორმის ბოლომდე მიყვანის აუცილებლობის პოზიციებზე, მაგრამ ვაცხადებთ, რომ დღეს უმთავრესი აქცენტი მოსახლეობის სოციალური პრობლემების გადაჭრაზე, ჩვენი მოქალაქეებისთვის კეთილდღეობის დაბრუნებაზე უნდა გაკეთდეს. ამის გზას ვხედავთ არა კომუნისტური უტოპიების აღორძინებაში, არამედ ეკონომიკის სრულფასოვნად ამოქმედებაში

მიგვაჩნია, რომ ეს პოზიცია დღეს ყველაზე გამართლებულია სახელმწიფოებრივი აღმშენებლობის პოზიციებიდან გამომდინარე. ჩვენთვისაც კი გადაწყვეტილებების მიღების დროს ეს ყოველთვის უმთავრესი კრიტერიუმი იყო.

— რა ძირითადი განსხვავებაა თქვენი და სხვა პარტიების პროგრამებს შორის?

— მართალი გითხრათ, ვერ ვიტყვი, რომ კარგად ვიცნობ სხვების პროგრამას. ისინი პრესაში ამ ბოლო ხანს იბეჭდება. ჩვენ შევეცადეთ საკუთარი პლატფორმა მაქსიმალურად კონკრეტული ყოფილიყო და ამომრჩევლისთვის გვეთქვა, რა იქნება ჩვენი პრიორიტეტი. ამიტომაც არ არის შემთხვევითი, რომ მისი ერთ-ერთი ღერძი დასაქმების პოლიტიკა იქნება.

— თქვენი ერთ-ერთი ყველაზე ცნობილი ლოზუნგი და დაპირება არის 2000 წლამდე „ერთი მილიონი სამუშაო ადგილი". როგორ განახორციელებთ მას?

— ამ დაპირების მიღმა დგას ჩვენი ეკონომიკური პროგრამა, რომელიც დაამუშავა მოქალაქეთა კავშირის ეკონომიკურ ექსპერტთა ჯგუფმა პროფესორ ლადო პაპავას ხელმძღვანელობით. ეს მაჩვენებელი ჰაერიდან არ არის მოტანილი. იგი ძალიან სერიოზული გათვლების შედეგია.

როცა ვსაუბრობთ ერთი მილიონი სამუშაო ადგილის შექმნაზე, ვგულისხმობთ, რომ უნდა მოხდეს იმ სამუშაო ადგილების ლეგალიზება, რომლებიც ფუნქციონირებს ჩრდილოვან სექტორში და არ არის აღრიცხული სახელმწიფოს მიერ. მეორე მხრივ, ისინი უნდა აღდგეს ან ახლად შეიქმნას წარმოების ამოქმედების შედეგად.

უმთავრესი პრიორიტეტი მომდევნო 4-5 წლის განმავლობაში მოქალაქეთა სოციალური პრობლემების მოგვარება იქნება. ამის მთავარ გასაღებად კი მივიჩნევთ ფორმულას თითოეული შრომისუნარიანი უზრუნველყოფილი იყოს ღირსეული სამუშაო ადგილით. ამ მდგომარეობისაკენ უნდა ვისწრაფოდეთ. შესაბამისად, მთელი ეკონომიკური პოლიტიკა მიმართული უნდა იყოს წარმოებას გამოცოცხლებით ცალკეული საწარმოების სტიმულირებისა და ამოქმედებისაკენ.

თუ ამგვარ პირობებში ნაწილობრივ მაინც გადავჭრით უმუშევრობის პრობლემას, სახელმწიფოს მხრივ აქტიური ზრუნვისა და მფარველობის ობიექტად დარჩება სოციალურად უმწეო ადამიანების ფენა. ისინი საგრძნობლად ნაკლებნი არიან და სახელმწიფო შეძლებს, რომ გაუწიოს მათ რეალური დახმარება. სოციალური პოლიტიკა ბევრად უფრო კონკრეტულ ხასიათს შეიძენს, რაც აუცილებელია იმისათვის, რომ იგი ეფექტური და გეგმაზომიერი იყოს.

— როგორ შეაფასებთ წინასაარჩევნო პოლიტიკურ სპექტრს?

— სპექტრი ძალიან ჭრელია. ვფიქრობ, არ ღირს საუბარი იმ პარტიებსა თუ გაერთიანებებზე, რომლებიც არჩევნების წინ ნაუცბათევად შეიქმნა. ზოგიერთმა მოღვაწემ, რომელსაც პარლამენტში დარჩენის სურვილი აქვს, იმედი კი არა, სასწრაფოდ დაიწყო ალიანსებისა და ბლოკების შეკოწიწება, იქნებ როგორმე ერთად შევაღწიოთ პარლამენტშიო. სასიამოვნოა, რომ საქართველოში უკვე არსებობენ პარტიები, რომლებიც თავიანთ ტრადიციულ სტილში ახორციელებენ საარჩევნო კამპანიას. ამის ყველაზე მკაფიო მაგალითს წარმოადგენენ „ეროვნულ-დემოკრატები" (რომელთაც უკვე გარკვეული სახე გააჩნიათ), რესპუბლიკელები, კიდევ ერთხელ გამოვყოფდი ბლოკ „თანადგომას" (რომელიც საკმაოდ სერიოზული გაერთიანებაა). დარწმუნებული ვარ, ისინი ხმების მნიშვნელოვან რაოდენობას მიიღებენ, ისევე, როგორც „სრულიად საქართველოს აღორძინების კავშირი". მინდა ცალკე გამოვყო საქართველოს სოციალისტური პარტია, რომელიც ასევე ახლახან ჩამოყალიბდა. ამჯერად მას გაუჭირდება საგრძნობი წარმატების მიღწევა, რადგან ჯერ ჩამოყალიბების პროცესშია. მაგრამ დარწმუნებული ვარ, სამომავლო პოლიტიკურ სპექტრში იგი უთუოდ დაიმკვიდრებს გარკვეულ ადგილს.

— თქვენ ახლა ახსენეთ „აღორძინების კავშირი". ცნობილია, რომ არჩევნებში თქვენ ერთ ბლოკად უნდა გამოსულიყავით, რა მიზეზით არ მოხდა ასე?

— ჩვენ ვაწარმოებდით მოლაპარაკებას, პრაქტიკულად თითქოს გადავწყვიტეთ კიდეც, რომ შეგვექმნა ბლოკი, მაგრამ როცა კონკრეტულ საკითხებზე დავიწყეთ მუშაობა, აშკარად გამოიკვეთა, რომ ერთიანი სიის ფორმირებით ხელს შევუშლიდით ერთმანეთს. პრაგმატული მოსაზრებების გამო ჩავთვალეთ, რომ უფრო მომგებიანი იქნება, თუ ეს ორი პარტია ცალ-ცალკე გამოვა არჩევნებში. ასე უფრო მეტ ადგილს დავაგროვებდით.

მჭიდრო ურთიერთობას ვაგრძელებთ „საქართველოს აღორძინების კავშირთან". ვფიქრობ, პარლამენტშიც ვითანამშრომლებთ.

ესაუბრა
ეკა დარჩიაშვილი.

ქართულ-აფხაზური კონფლიქტის მშვიდობიანი გზით გადაწყვეტის მორიგი ცდა

როგორც გუშინ რუსეთის საზოგადოებრივი ტელევიზიით გადმოიცა, მოსკოვში განახლდა მოლაპარაკება ქართულ-აფხაზური კონფლიქტის მშვიდობიანი გზით გადაწყვეტის თაობაზე, რომელიც რუსეთის მეთვალყურეობით ტარდება.

მანამდე კი, ხუთიოდე დღის წინათ, აფხაზეთის მხარემ მოლაპარაკება შეწყვიტა რუსეთის სამხედრო ხომალდების მიერ სოხუმის პორტის ბლოკადის საბაბით. ამ ათი დღის განმავლობაში ეს უკვე მესამე ცდაა მოლაპარაკების გამართვისა.

რატომ აჭიანურებს აფხაზთა მხარე ას... კელოდ მოლაპარ... პროცესს? საი... ...ელია, რომ გუდაუ...ლი პოლიტიკოსებიც ელიან საქართველოში პარლამენტისა და პრეზიდენტის არჩევნების შედეგებს.

საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისიის

დადგენილება

42 ცხინვალისა და 34 ჯავის საარჩევნო ოლქებში მაჟორიტარული არჩევნების გადატანის შესახებ

ცენტრალური საარჩევნო კომისია **ადგენს:**

გადატანილ იქნას მაჟორიტარული არჩევნები 42 ცხინვალის და 34 ჯავის საარჩევნო ოლქებში.

ცხინვალსა და ჯავაში მცხოვრებ მოქალაქეებს მიეცეთ უფლება მათი საცხოვრებელი ადგილის დამადასტურებელი დოკუმენტის საფუძველზე მონაწილეობა მიიღონ 85 საარჩევნო ლიახვის ოლქის 4 კეხვისა და 3 ქურთის საარჩევნო უბნებში საქართველოს პრეზიდენტისა და პარლამენტის პროპორციულ არჩევნებში.

კომისიის თავმჯდომარე
ივანე კილურაძე.

1995 წლის 31 ოქტომბერი.

საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისიის

დადგენილება

საქართველოს ფარგლებს გარეთ შექმნილ საარჩევნო უბნებში საუბნო კომისიის შემადგენლობათა შეცვლის შესახებ

ცენტრალური საარჩევნო კომისია **ადგენს:**

მოსკოვის 1 უბანში დავით დუაძის ნაცვლად კომისიის წევრად დაინიშნოს **მურმან თურმანიძე.** 2 უბანში კომისიის წევრად ლევან ხიმშიაშვილის ნაცვლად დაინიშნოს **ლია ბოკუჩავა.**

სანკტ-პეტერბურგში 1 უბანში კომისიის თავმჯდომარედ ნაცვლად მურმან თურმანიძისა თავმჯდომარედ დაინიშნოს **ტარიელ დუდაური.** კომისიის წევრად ლია ბოკუჩავას ნაცვლად დაინიშნოს **ლევან ხიმშიაშვილი.** 2 უბანში კომისიის წევრად ოთარ ღვინერიას ნაცვლად დაინიშნოს **დავით დუაძე.**

კომისიის თავმჯდომარე
ივანე კილურაძე.

1995 წლის 31 ოქტომბერი

საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისიის

დადგენილება

საუბნო საარჩევნო კომისიის წევრთა არჩევნებში მონაწილეობის შესახებ

ცენტრალური საარჩევნო კომისია **ადგენს:**

საუბნო საარჩევნო კომისიის წევრებს მიეცეთ უფლება არჩევნებში მიიღონ მონაწილეობა იმ საარჩევნო უბანში, რომლის წევრებიც თავად არიან ხმის მიცემის მოწმობის საფუძველზე.

ხმის მიცემის უფლების მოწმობა მათ მიეცეთ საუბნო კომისიის წევრობის დამადასტურებელი დოკუმენტის წარდგენის საფუძველზე. ხმის მიცემის მოწმობის ბლანკი დამოწმებული უნდა იყოს მოწმობის გამცემი უბნის შესაბამისი საოლქო კომისიის ბეჭდით.

საუბნო კომისიის წევრს მაჟორიტარული არჩევნების ბიულეტენი მიეცემა მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ხმის მიცემის უფლების მოწმობა აღებული აქვს თავისი უბნის შესაბამის ოლქში.

კომისიის თავმჯდომარე
ივანე კილურაძე.

1995 წლის 31 ოქტომბერი.

ცენტრალური საარჩევნო კომისიის საინფორმაციო განყოფილების

განცხადება

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სასამართლო კოლეგიამ გააუქმა ცენტრალური საარჩევნო კომისიის დადგენილება რეგისტრაციიდან პარლამენტის წევრობის შემდეგი კანდიდატის მოხსნის შესახებ:

ბერიანიძე შალვა 32 საარჩევნო ოლქი.

სასამართლო კოლეგიის გადაწყვეტილებით, ხსენებული პირი დატოვებულია პარლამენტის წევრობის კანდიდატად.

ადამიანი დროში

ს ა თ ა ვ ე

ბატონო ნუგზარ! — მშობლიური ქალაქი ფოთი გზის შესაყართან შემოგხვდათ პატივისცემითა და ხვალინდელი დღის იმედით.

ასეთი პატივისცემა და სიყვარული უპირატესად თქვენი მშობლიური კერიდან იღებს სათავეს. თქვენი მშობლების უზადოდ გავლილი ცხოვრების, პატიოსანი შრომა-გარჯის ნაკვალევიდან გადახვევა არ ეგებოდა მის შვილს... მამათქვენი — ოთარ ნადარაია ხომ მეცნიერულ მოღვაწეობას ეწეოდა და სხვადასხვა ხელმძღვანელ თანამდებობაზეც იყო ფოთში, გალში, ოზურგეთში, ქუთაისში, დედათქვენს — პატივცემულ პიროვნებასა და ექიმს, რომელიც სამალარიო სადგურში მუშაობდა, დიდი დამსახურება მიუძღვის მთელს კოლხეთში მალარიის ლიკვიდაციაში. ვისაც წინათ უნახავს მიუსაფარი დაბა ხობი და მერეც ყოფილა თქვენს მიერ, ხალხის თანადგომითა და დახმარებით გამშვენიერებულ, აღშენებულ რაიონულ ცენტრში, უთუოდ ირწმუნებდა ადამიანის გონისა და მარჯვენის ძლიერებას. ამიტომაც აგირჩიათ ხალხმა საქართველოს პარლამენტში, ამიტომაც ამ სამი წლის მანძილზე ერთი დღეც არ ყოფილა თქვენს ცხოვრებაში, რომ არ გეფიქრათ, შეგემსუბუქებინათ ტვირთი ადამიანებისათვის.

დიდი იმედი აქვთ თქვენი იმათაც, ვის გვერდით დგომაც გადაწყვიტეთ — ეს არის პარლამენტართა კავშირი „თანადგომა" (აფხაზეთიდან ლტოლვილთა დახმარებისა და გამოსარჩლებისათვის შექმნილი), ამ კავშირის თავმჯდომარე თქვენ ბრძანდებოდით. მერე, როცა ორგანიზაცია პოლიტიკურ კავშირად ჩამოყალიბდა, თქვენ ფოთის მერად გაგამწესეს, თუმცა, კავშირის საპატიო თავმჯდომარედ დარჩით და ახლაც გვერდში უდგახართ მის თავკაცებს — ვახტანგ გოგუაძეს, თენგიზ კალანდაძეს, ანზორ თავართქილაძეს, გივი ლომინაძეს, გენო კალანდიას, ნოდარ ჩხოლარიას...

იმედი აქვთ ფოთელებს, რომ ბოლო წლებში ტანჯვაგამოვლილ თანამოქალაქეებს მიხედავთ, ზრუნვას არ დააკლებთ ნანგრევებად და ფერფლად ქცეულ ქალაქის ცენტრს, სხვა ადგილებს. ძველებურად განახლდება შემოქმედებითი ცხოვრება ფოთის უნიკალურ თეატრში, ბანდიტებისა და ნაძირალების შიში აღარ ექნებათ პატიოსან, მშრომელ ადამიანებს.

— ბატონო ნუგზარ, მაინც რით აპირებთ საქმის დაწყებას? —

— მე დიდი ხანია დაწყებული მაქვს ჩემს ქალაქთან კეთილი ურთიერთობა. ყველაზე დიდ საქმედ მიმაჩნია ფოთელების მშობლიური ქალაქისადმი ალალმართალი სიყვარული, რომელიც შეაძლებინებთ მათ დღენიადაგ იფიქრონ ფოთისა და ფოთელების კეთილდღეობაზე. ასეთი დამოკიდებულება არა მარტო სამეგრელოს მოუტანს სიკეთეს, არამედ სრულიად საქართველოს!

ფოთის თავისუფალ ეკონომიკურ, სავაჭრო-სამრეწველო ზონად გადაქცევა კი ერთ-ერთი ძლიერი საშუალებაა ქალაქის საწარმოების ამოქმედებლად, ზღვის მოვლა-პატრონობის, ჭაობისაგან მიწის საბოლოოდ განთავისუფლების დიდი საქმის საკეთებლად.

— რით წარსდგებით ხვალ ამომრჩეველთა წინაშე?

— იმით, რაც დავპირდი ჩემს მაშინდელ ამომრჩევლებს. იმით, რომ ხობელებს არც მომავალში დავივიწყებ და ფოთიდან შევაშველებ ხელს. განსაკუთრებულ ყურადღებას მივაქცევ თავისუფალ ეკონომიკურ ზონად ქცეული ფოთის ყოველდღიურ საქმიანობას. მიმაჩნია, რომ სამოცდაათიან წლებში ფოთში დაწყებული ექსპერიმენტისაგან, რომელიც ითვალისწინებდა თვითდაფინანსების, თვითანაზღაურების, თვითმმართველობის სისტემაზე გადასვლას და ფოთში შექმნილი პროდუქციის პირველ რიგში ქალაქელებისათვის მოხმარებას, სახელმწიფოსაც ჰქონდა სარგი. ყოველივე ეს ახლა უფრო ფართო ასპარეზს იპოვის. უფრო მეტად მოვიხმართ ჩვენს ნამუშაკევს, გარედან მიღებულსაც და ვუწილადებთ არა მარტო სამეგრელოს, არამედ მთელ საქართველოს.

...მისი მღელვარე სიტყვების გამგონე, ჩემთვის ვფიქრობდი: აუხდა ბატონ ნუგზარს დიდი ხნის ოცნება — დაბრუნებოდა სათავეს — მამა-პაპათა ნაფუძარს, ძალა და ენერგია არ დაეშურა მშობლიური ხალხის წინაშე ვალის მოსახდელად.

გვჯერა, მისი კაცთმოყვარეობისა და ვაჟკაცობისა! ენახოთ, როგორ ჯობნის შვილი მამას... იმედი გვაქვს, არა მარტო ბატონი ნუგზარი, არამედ მისი შვილი, ბაბუას სეხნია ოთარიც, რომელმაც საცაა უნდა შედგას ფეხი დიდ ცხოვრებაში (თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მეორე კურსის სტუდენტია), მამისა და პაპის კვალს გაჰყვება და ძლიერ სათავეს არ შეარცხვენს.

ნუგზარ ნადარაიას მეუღლეს, ქალბატონ მანანას, როგორც ექიმსა და პიროვნებას, ადამიანისათვის მრავალი სიკეთე უკეთებია. ძალიან უნდა უფრო მეტი ბავშვი იბადებოდეს საქართველოში, უფრო მრავალრიცხოვანი იყოს ჩვენი ოჯახები. დიახაც შედის ეს უმთავრესი სურვილი ფოთის პერსპექტიული განვითარების გეგმაში.

...დიდი პატივით მიღებული თანამოქალაქე ხელმძღვანელისაგან მართლაც ბევრს მოელიან ფოთელები.

ცნობილია, რაც უნდა მღვრიე იყოს შენაკადები, რომლის ნაკლებობასაც დღევანდელი საქართველო ნამდვილად არ განიცდის, სათავის სიწმინდე ჩამოაშორებს მდინარეს ყოველგვარ მინარევებს. გვჯერა, გამრჯე ფოთელების თანადგომით საქართველოს ერთ-ერთი უმთავრესი ქალაქი ფართო ასპარეზზე გავა...

ძლიერია სათავის ძალა!

თინა ზარგინავა.

ფოთი-თბილისი.

პარტიებსა და მოძრაობებში

კვლავ გათიშვა, კვლავ ბოიკოტი

გაიმართა „მრგვალი მაგიდა, თავისუფალი საქართველოს" პრესკონფერენცია. ჟურნალისტებს აუწყეს, რომ ამა წლის 28 ოქტომბერს თბილისში, „კოლხურ კოშკში" დააკავეს და 10 დღის პატიმრობა მიუსაჯეს „მრგვალი მაგიდა — თავისუფალი საქართველოს" ვიცე-სპიკერს, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორს თენგიზ კიკაჩეიშვილს, ამ ორგანიზაციის წევრებს შოთა მოლაშხიას, ზურაბ ცხადაძეს, ვალერი დოლიძეს, სრულიად საქართველოს ადამიანის უფლებათა დაცვის ასოციაციის ვიცე-პრეზიდენტის მოვალეობის შემსრულებელს ზაზა დავითაიას და აფხაზეთის უზენაესი საბჭოს დეპუტატს ჯემალ გამახარიას. ამ დღეს „მრგვალი მაგიდა-თავისუფალი საქართველო" აღნიშნავდა 1990 წლის 28 ოქტომბრის არჩევნების მეხუთე წლისთავს. ამ თარიღისადმი მიძღვნილი მიტინგი დანიშნული იყო „კოლხური კოშკის" ეზოში. მომიტინგეები გარეკეს, ნაწილი დააკავეს, 1 ნოემბრიდან დაკავებულებმა შიმშილობა გამოაცხადესო.

„მრგვალი მაგიდა — თავისუფალი საქართველოს" წევრებმა განაცხადეს, დაკავებულთა დაუყოვნებლივ გათავისუფლებას მოვითხოვთ, წინააღმდეგ შემთხვევაში პროტესტის უკიდურეს ფორმას მივმართავთ, თუმცა, ეს პროტესტი მშვიდობიანი ფორმებით იქნება გამოხატულიო. წაიკითხეს მიმართვები საქართველოში გაერთიანებული ერების ორგანიზაციისა და ევროპაში უშიშროებისა და თანამშრომლობის მისიის წარმომადგენლებისადმი.

შეკითხვაზე, როგორი ურთიერთობა გაქვთ სხვა ზვიადისტურ მოძრაობებთანო, განაცხადეს, მათთან არავითარი კავშირი არ გვსურსო. საარჩევნო ბლოკ „ზვიადის გზა — ხმა ერისას" „გადამალული დროშები" და ფარული შევარდნაძისტები უწოდეს. ასევე მოიხსენიეს „გოცირიძის ჯგუფი". ელიზბარ ჯაველიძე გაირიცხა ჩვენი რიგებიდან, რადგან მან დაარღვია ჩვენი დეკლარაცია და წესდება, დანარჩენები კი არასოდეს არ ყოფილან „მრგვალი მაგიდა — თავისუფალი საქართველოს", ანუ ნამდვილი ზვიადისტური მოძრაობის წევრებიო. მათგან განსხვავებით, ჩვენ ბოიკოტს ვუცხადებთ არჩევნებსო.

მზია გელენავა.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ჟამი დიდი არჩევნისა

ჩვენი უმთავრესი მიზანია:
საქართველოს მოსახლეობის
სოციალური და ეკონომიკური
მდგომარეობის გაუმჯობესება, ამ
მიზნით ქვეყნის ეკონომიკის
საბაზრო ურთიერთობებზე
დაჩქარებული ტემპებით გადაყვანა,
სახალხო მეურნეობის ყველა
დარგში, მათ შორის პირველ რიგში
სოფლის მეურნეობაში გარდამავალი
პერიოდისათვის აუცილებელი
რეფორმების გატარება.

„ვინ მოყვარესა არ ეძებს, იგი თავისა მტერია“

ეს თქვენი კეთილდღეობის ნომერია

41

ენდეთ „თანადგომას“, იგრძნობთ თანადგომას!

ზნეობის უმაღლეს პრინციპებზე დამყარებული პოლიტიკა

საქართველოს სახელმწიფოს
და მისი მოსახლეობის
ინტერესების საიმედო დაცვის
მიზნით თანამედროვე დონის
ეროვნული არმიის მშენებლობაზე
გამუდმებული ზრუნვა, მართლწეს-
რიგის დასამყარებლად ორგა-
ნიზებულ დანაშაულთან და
კორუფციასთან დაუღალავი
ბრძოლა, კანონის დიქტატურის
დამყარება.

5 ნოემბერი არჩევნების დღეა!

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ჟამი დიდი არჩევანისა

«არც ერთი ჩვენი საქმიანი ნაბიჯი თუ წამოწყება, რა მასშტაბისაც არ უნდა იყოს ის, რეგიონალური ჩარჩოებით არ იფარგლება. იგი, როგორც წესი, მთლიანად საქართველოზეა გათვლილი. ამიტომაც, ვაღორძინებთ რა აჭარას, ვაღორძინებთ სრულიად საქართველოს.»

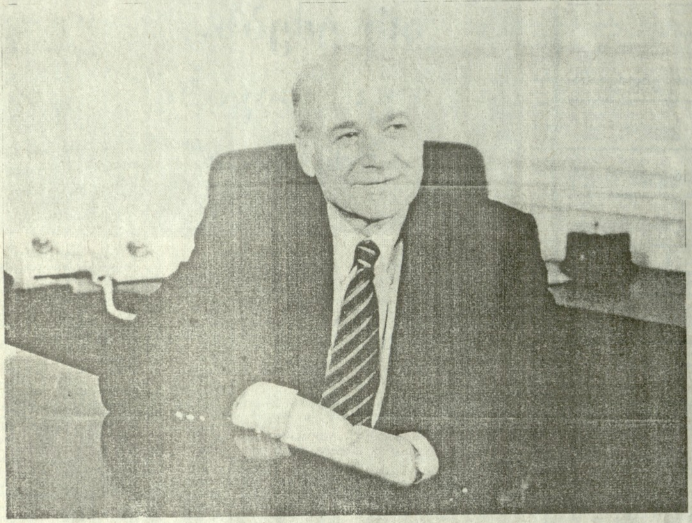

— ყველას, ერისა და ბერის გასაგონად მინდა ვთქვა: აჭარაში სრულიად საქართველოს აღმშენებლობის გალავარი მტკიცედ ჩავდეთ და დღითი დღე კიდევ უფრო ვამტკიცებთ მას. თუკი დღეს სადმე სუფევს სული ქართული, აქ სუფევს, თუკი ვინმე სადმე მუხლმოდრეკილი ლოცულობს საქართველოზე, უპირველესად, აქ ლოცულობენ. ჩვენ არ ვანგრევთ, არამედ ვაშენებთ, ვაღორძინებთ აჭარას — ესე იგი საქართველოს.

აცხადებენ:

6

სრულიად საქართველოს აღორძინების კავშირი

და მისი ლიდერი

ასლან აბაშიძე

მალე ბათუმის ნავსადგურს მოადგება შავი ზღვის აუზში მეორე საბორნე გადასასვლელი — „ვარნა-ილიჩოვსკი-ბათუმი", რომელიც ევროპიდან, რუსეთიდან, უკრაინიდან რეგულარულად გადმოიყვანს 108 ვაგონისგან შემდგარ სარკინიგზო შემადგენლობას.

არა სიტყვით, არამედ საქმით!

— „აღორძინების კავშირის" ამ დევიზით ილვწოდა აჭარა განვლილ წლებში. ამ სულისკვეთებამ გააერთიანა ადამიანები, რომლებმაც საერთო ძნელბედობის ჟამს შექმნეს აქ სიმშვიდის, ურთიერთთანადგომისა და აღმშენებლობის ატმოსფერო, ააღორძინეს, ახალ სიმაღლეზე აიყვანეს კულტურა, ხელოვნება, მყარი საძირკველი ჩაუყარეს ეკონომიკის შემდგომ აღმავლობას.

„დღეს აჭარა იმედია საქართველოსი" — ასე ამბობენ პოლიტიკოსები, ჩვენი სახელოვანი მოღვაწეები, ასე ამბობს მთელი საქართველო.

ამიტომაც გადაიქცა აჭარის პირმშო — „აღორძინების კავშირი" — სრულიად საქართველოს აღორძინების კავშირად, რომელიც დღეს ათასობით მოქალაქეს აერთიანებს ქვეყნის ყველა რეგიონში.

ასე იპყრობს „აჭარული სასწაული" თითოეული ქართველის გულს, სრულიად საქართველოს.

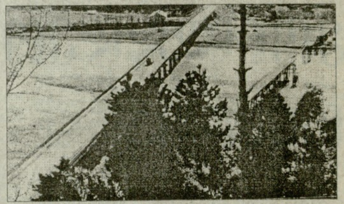

ვერც სტიქიამ, ვერც მეწყერმა, ვერც წყალდიდობამ და ვერც ძნელბედობის ჟამმა ვერ გატეხეს აჭარა — აქაურმა მშენებლებმა აღადგინეს 40-ზე მეტი დაზიანებული ხიდი, ხოლო თავიდან ააგეს — 94, მათ შორის, საქართველოში ყველაზე გრძელი — 456-მეტრიანი გონიოს ულამაზესი ხიდი.

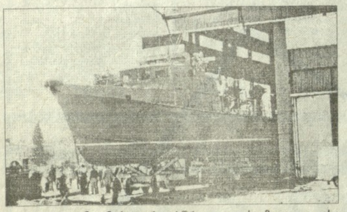

— ყველაზე მობილური, სწრაფი და საიმედო — ასე აფასებდნენ ბათუმურ სამხედრო კატარღებს ყოფილ საბჭოთა კავშირში და საზღვარგარეთ. ამ დღეებში ბათუმელმა გემთმშენებლებმა თავიანთი მორიგი ნახელავი ჩაუშვეს ზღვაში. ტრადიცია გრძელდება.

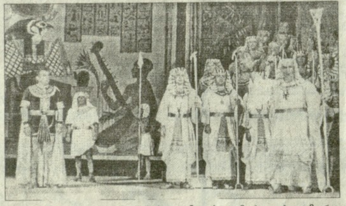

ჯერ იყო სულიერების აღზევება, მერე „ბათუმური საოცრება" — „აბესალომი", „ლელა", „აიდა", რუსთაველის პრემია და... ისიც, რომ დღეს ბათუმის საოპერო თეატრს ასე მოუთმენლად მოელიან ამერიკაში, თავად დიდი ვერდის სამშობლოში — იტალიაში.

აღორძინება

ᲐᲦᲝᲠᲫᲘᲜᲔᲑᲘᲡ ᲙᲐᲕᲨᲘᲠᲡ

აღორძინება ღმერთმა ინება,
ზოგს კი კარგისაც უყვარს გინება,
ამ ჩვენი მხარის აღორძინება
ძმას გაახარებს, მტერს ეწყინება.
...
„აღორძინებამ" გვითხრა: — იქნება!
შეხედონ, — დროის ნახონ დინება.
ეს, აჭარიდან, ღმერთმა ინება
მთლად საქართველოს აღორძინება!

სპეციალისტების აზრით, სარფში აგებული საკონტროლო-გასაშვები კომპლექსისა და ბათუმელი არქიტექტორების მიერ შექმნილი მისი უნიკალური სათვალთვალო კოშკის ბადალი არ არსებობს თანამეგობრობის ქვეყნებში.

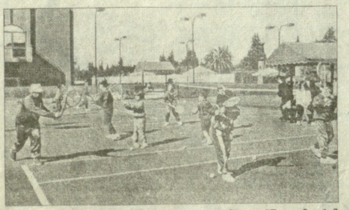

— „სად არ ვყოფილვარ, თვით უიმბლდონშიც, მაგრამ ბათუმის ჩოგბურთის კორტების დარი არაფერი მინახავს მსოფლიოში" — თქვა ალექსანდრე მეტრეველმა, რომელმაც ნამდვილად იცის, რა არის ჩოგბურთი.

ვისაც გსურთ მამულის ნამდვილი, რეალური აღორძინება,

ხ მ ა მ ი ე ც ი თ

სრულიად საქართველოს აღორძინების კავშირს 6

და საარჩევნო ბიულეტენში შემოხაზეთ

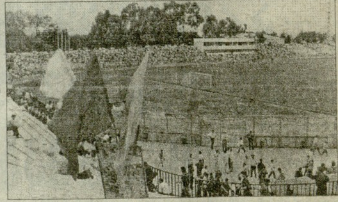

აჭარამ ახალი, საოცარი სტადიონი აჩუქა ქართულ ფეხბურთს, ბათუმის „დინამომ" კი უეფას თასის ასპარეზობის მეორე წრეში გასვლა და 4 თამაშში 5 გოლის გატანა — საქართველოს. ნავსი გატყდა — ბათუმში მოდის „დიდი ფეხბურთი"!

„ᲡᲐᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲝᲡ ᲠᲔᲡᲞᲣᲑᲚᲘᲙᲘᲡ" ᲐᲭᲐᲠᲘᲡ ᲑᲘᲣᲠᲝ

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ჟამი დიდი არჩევნისა

სახელმწიფო აღმშენებლობა, დემოკრატია პროგრესი არის გზა მომავლისაკენ

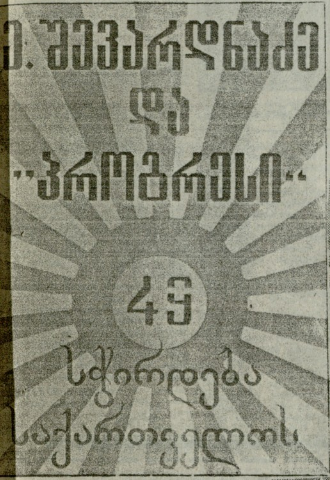

„პროგრესის" პროგრამიდან

ბლოკს აუცილებლად მიაჩნია ყველა მოქალაქე მონაწილეობდეს ქვეყნის ცხოვრებაში, საწარმოო პროცესებში და შესაბამისად გაინაწილოს არა მარტო სახელმწიფოს შენების ტვირთი, არამედ მოპოვებული დოვლათიც.

„ედუარდ შევარდნაძის არსებობა საქართველოსთვის იღბალია. ყველას ვთხოვ, რომ მან ისეთი მხარდაჭერა მიიღოს, როგორიც ეკადრება".

ავთანდილ მარგიანი.

„პროგრესის" პროგრამიდან

საარჩევნო ბლოკი „პროგრესი" ფართო სოციალური სპექტრის ბლოკია, რომლის სტრატეგიულ მიზანს შეადგენს საქართველოში საერთო მშვიდობის დამყარება, რეალური დამოუკიდებლობის მიღწევა, ქვეყნის ტერიტორიული მთლიანობის რაც შეიძლება სწრაფი აღდგენა, ეროვნული უშიშროების ეფექტიანი სისტემის შექმნა, საზოგადოების კონსოლიდაცია, მართვის დემოკრატიული მექანიზმების სრულყოფა, ეკონომიკური კრიზისის დაძლევა და სოციალური პროგრესი, სამართლებრივი სახელმწიფოს აღმშენებლობა და სამოქალაქო საზოგადოების ჩამოყალიბება. ამის საფუძველს იძლევა თვით ბლოკის შემადგენლობა და პრინციპები. არავითარი პოლიტიკურ-ელიტარული გამიჯვნა ხალხისაგან პარტიული ან სხვა ნიშნების მიხედვით; მომავალი უნდა ეკუთვნოდეს მხოლოდ ადამიანის ზნეობრივსა და პროფესიულ ღირსებებს.

მომავალი პრეზიდენტისა და პარლამენტის უპირველეს ამოცანას ჩვენი საზოგადოების თითოეული წევრის სოციალური გარანტიების დაცვა უნდა წარმოადგენდეს.

სახელმწიფომ უნდა უზრუნველყოს მოსახლეობა ისეთი სასიცოცხლოდ აუცილებელი პროდუქტებით, როგორიც არის პური, კარაქი, შაქარი, ზეთი, მარილი, ასანთი, მედიკამენტები.

ბლოკის ერთ-ერთი ძირითადი საპროგრამო ამოცანა არის და იქნება ყოველმხრივ დაიცვას პენსიონერები, სტუდენტები, ინვალიდები, მრავალშვილიანი ოჯახები, მარტოხელა დედები, უმუშევრები, საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობის შენარჩუნებისათვის ბრძოლებში უგზო-უკვლოდ დაკარგულთა და დაღუპულთა ოჯახები.

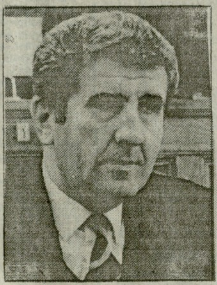

ავთანდილ მარგიანი.

ზურაბ წერეთელი.

თემო გოცაძე.

გია ჟორჟოლიანი.

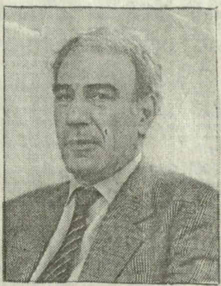

გიზო გელეიშვილი.

„პროგრესის" პროგრამიდან

საარჩევნო ბლოკი „პროგრესი" საჭიროდ მიიჩნევს, რომ მომავალმა პარლამენტმა უზრუნველყოს ქართული კულტურის გადარჩენისათვის დასახული ამოცანების განხორციელება, რადგან საბაზრო ეკონომიკაზე გადასვლის პერიოდში, კულტურის, მეცნიერებისა და სპორტის ადრე არსებული ეკონომიკური ბაზა მოიშალა, ახალი კი ვერ ახერხებს ფეხის მოკიდებას, ამდენად, გარდამავალ პერიოდში მათ მიმართ სახელმწიფოებრივი ზრუნვა არის გარანტია ჩვენი სულიერი და მატერიალური სფეროს გადარჩენისათვის.

ყოველმხრივ ხელისშეწყობას საჭიროებს ის არასახელმწიფოებრივი სტრუქტურები, რომლებიც საქველმოქმედო საქმიანობით შექმნიან ხელოვნების, მეცნიერებისა და კულტურის მატერიალურ ბაზას.

49

„პროგრესის" პროგრამიდან

მივმართავთ ჩვენს ხალხს,
რესპუბლიკის მოსახლეობას,
თითოეულ ამომრჩეველს: მხარი
დაუჭირეთ ბლოკ „პროგრესს",
ხმა მიეცით მის კანდიდატებს!
თავისუფალი, ძლიერი და
დამოუკიდებელი საქართველოსათვის!
აი მიზანი, რომელიც
ყველას გვაერთიანებს!

ინფორმაცია

ხალხურ ტალანტთა თანავარსკვლავედი

ნოემბერში თბილისის რუსთაველის სახელობის აკადემიურ თეატრში გაიმართება ფოლკლორული ხადამ „საქართველო ჩემი არჩევანია", რომელშიც მონაწილეობას მიიღებენ საქართველოში მცხოვრებ ეროვნულ უმცირესობათა წარმომადგენლები. ხალხური შემოქმედების დღესასწაული ეძღვნება მომავალ პრეზიდენტისა და პარლამენტის არჩევნებს.

მისი ორგანიზატორია „ამარტა" — საქართველოში ეროვნულ უმცირესობათა ხელშეწყობის საზოგადოება.

ამ სადღესასწაულო კონცერტში წარმოდგენილი იქნება იმ ხალხთა თვითმყოფადი ფოლკლორის მთელი მრავალფეროვნება, რომლებმაც ჩვენს ქვეყანაში თავიანთი სამშობლო პოვეს. საქართველოს სხვადასხვა კუთხეებიდან ჩამოსული მოყვარული მსახიობები თბილისელებს გააცნობენ თავიანთ სიმღერებს, ცეკვებს, პოეზიას, იუმორს.

იაფად — სახლში მოწოდებით

საქართველო-რუსეთის ენერგოკონსორციუმი საქართველოში არსებული სატრანზიტო ელექტროგადამცემი ხაზების ნორმალური ფუნქციონირებისა და ორი ქვეყნის ენერგოსისტემათა პარალელური მუშაობის გარანტია, რაც საფუძველს უქმნის რესპუბლიკის ენერგეტიკაში ვითარების სტაბილიზაციას, ამავე დროს, საქართველოს ტერიტორიის გავლით გადაცემული სატრანზიტო ელექტროენერგიის 10 პროცენტი რჩება რესპუბლიკას ანაზღაურების სახით. ამ ნორმის გადამეტებით საქართველოს რუსეთისაგან შეუძლია ელექტროენერგიის მიღება, მაგრამ საჭირო იქნება მისი საფასურის გადახდა, რომელიც მსოფლიო ფასებზე ერთიორად ნაკლებია. ეს საქინფორმის კორესპონდენტს თენგიზ ჩხიკვაძეს აცნობა საქენერგოს თავმჯდომარის პირველმა მოადგილემ გიორგი მაჭაშვილმა.

სამეთაურო საშტაბო წვრთნები

თავდაცვის სამინისტროს პრესცენტრიდან საქინფორმის კორესპონდენტს აცნობეს, რომ თავდაცვის სამინისტროს მთავარ შტაბს და მის დაქვემდებარებულ სამხედრო ნაწილებში 4 ნოემბერს დამთავრდება სამეთაურო საშტაბო წვრთნები, რომელთაც ხელმძღვანელობს რესპუბლიკის თავდაცვის მინისტრი გენერალ-ლეიტენანტი ვარდიკო ნადიბაიძე.

საშტაბო წვრთნების მიზანია სხვადასხვა ქვედანაყოფების ურთიერთქმედების გაუმჯობესება და შეიარაღებული ძალების ხელმძღვანელობის ცენტრალიზებული სისტემის დახვეწა.

შემთხვევა

საქინფორმის კორესპონდენტს შინაგან საქმეთა სამინისტროდან აცნობეს, რომ 31 ოქტომბერს, 21 საათზე მცხეთის რაიონის სოფელ ნარეკვავთან საქართველოს რესპუბლიკის საგარეო საქმეთა სამინისტროს დიპლომატიური პროტოკოლის სამმართველოს კუთვნილი ავტომანქანა „მიცუბისი"-„პაჯერო", 008 და 0ნ, რომელსაც მართავდა ამავე სამმართველოს ევროთათბირის მისიის წევრი იაროსლავ პეტრესიევიჩი — პოლონეთის რესპუბლიკის მცხოვრები, შეეჯახა მაღალი ძაბვის სადენების ანძას, რის შედეგადაც მძღოლმა მიიღო სხეულის დაზიანება. იგი მოათავსეს ტრავმატოლოგიის ცენტრალურ საავადმყოფოში.

მორიგი რეიდის შედეგად...

როგორც საქინფორმის კორესპონდენტს შინაგან საქმეთა სამინისტროდან აცნობეს, 1 ნოემბერს დედაქალაქში განხორციელებული ოპერატიულ-პროფილაქტიკური ღონისძიების შედეგად დააკავეს 27 პირი, მათ შორის 8 ძებნილი, 10 ნარკომანიის ნიშნით, ჩამორთმეულია 4 ცეცხლსასროლი იარაღი და ნარკოტიკული ნივთიერება, ნაპოვნია 2 გატაცებული ავტომანქანა, აიყვანეს ქურდობით ჯგუფი, გახსნილია 20 სისხლის სამართლის დანაშაული, აგრეთვე — წინა პერიოდში ჩადენილი 7 დანაშაული.

ჟამი დიდი არჩევნისა

მხარი დავუჭიროთ მოაზროვნე და მოქმედ პიროვნებებს

საზოგადოებრივი განვითარების ისეთ ურთულეს პერიოდში, რომელშიც დღეს ვიმყოფებით, განსაკუთრებით დიდი მისია აკისრია პიროვნებებს, რომელთა თაოსნობით უნდა მოხდეს ქვეყნის გამოყვანა პოლიტიკური, ეკონომიკური თუ კულტურული ჩიხიდან.

როცა საქმე ლიდერის არჩევაზე დგება, ყველაზე მნიშვნელოვანი და საინტერესოა რას აკეთებს ადამიანი კონკრეტულად დღეს და რის გაკეთებას შეძლებს ხვალისთვის; არის იგი რეალურ ღირებულებათა შემქმნელი თუ მხოლოდ მომხმარებელია, საზრიანი ორგანიზატორია თუ უზნეო მეამბოხე.

საზოგადოება დაიღალა უნაყოფო, არაფრის მაქნისი კონფლიქტისაგან. დროა, ბოლო მოეღოს ძალთა ურთიერთდაპირისპირებას, რომელიც ხელს უშლის ერთიანი საქართველოს მშენებლობას და პერმანენტული პოლიტიკური და ეკონომიკური დესტაბილიზაციისაკენ გვიბიძგებს.

განვლილი სამი წლის გამოცდილებამ ცხადყო, რომ დესტრუქციული ძალების მომძლავრების პარალელურად, საქართველოში არსებობს პოლიტიკური ელიტა, რომლის ძირითადი ბირთვი — ღირსეული მამულიშვილები, საპრეზიდენტო და საპარლამენტო არჩევნებისათვის მზად არიან.

დღეს უფრო მასშტაბურად ჩანს ცალკეულ პიროვნებათა პოლიტიკური პროფილი, რომელთა რწმენა და იდეა აქტიურ პრაქტიკულ საქმიანობასთან არის შერწყმული. საქართველოს სჭირდება არა მარტო მოაზროვნე, არამედ მოქმედი პოლიტიკოსები, რომლებსაც არც ტროვნული მენტალიტეტი აკლიათ და არც საერთაშორისო ავტორიტეტი.

ქართველ მეცნიერთა უდიდესი ნაწილი ასეთ პიროვნებად მიიჩნევს ედუარდ შევარდნაძეს და მხარს უჭერს მის კანდიდატურას პრეზიდენტის პოსტის დასაკავებლად.

არ შეიძლება ორიოდე სიტყვა არ ვთქვათ ბ-ნ ასლან აბაშიძეზე, რომლის აქტიური მოღვაწეობის შედეგად აჭარა დღეს მშვიდობის, მოსახლეობის კეთილდღეობისათვის ზრუნვის საუკეთესო მაგალითია. აჭარა ის რეგიონია, სადაც არა მოჩვენებითი, არამედ მართლაც კეთილსასურველი პირობები ექმნება ქართველი ერისთვის ყოველგვარ სასარგებლო წამოწყებას. ჯანსაღად მოაზროვნე ადამიანების ლტოლვა ბათუმისაკენ სწორედ ამით არის გამოწვეული.

ასლან აბაშიძემ შეძლო არა მარტო ვიწრო რეგიონული მოსახლეობისათვის შექმნა სიმშვიდე და მეტნაკლებად დამაკმაყოფილებელი ცხოვრების პირობები, არამედ ჩამოსულებიც ეზიარებინა მყუდრო შემოქმედებითი ცხოვრებისათვის. მისი მოღვაწეობა იმდენად მრავალწახნაგოვანია, რომ განსჯისათვის პატარა წერილი არ არის საკმარისი.

ასლან აბაშიძის მოქალაქეობრივი პოზიცია ყოველთვის ქვეყნის სასარგებლო პოზიციაა. იგი თავგამოდებით იბრძვის იმისათვის, რომ ადამიანის ცხოვრებას აზრი და შინაარსი მიეცეს, რათა შეძლოს თავისი შესაძლებლობების თავისუფლად განხორციელება.

ჩვენ მხარს ვუჭერთ სრულიად საქართველოს აღორძინების კავშირის წინასაარჩევნო პროგრამას და მის ლიდერს — ასლან აბაშიძეს.

საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდიუმთან არსებული კულტურულ-სამეცნიერო საქველმოქმედო ასოციაცია „გზა"-ს დარბაზის წევრთა სახელით

ნელი ჩაფიძე,
ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორი, ივ. ჯავახიშვილის სახელობის ისტორიისა და ეთნოგრაფიის ინსტიტუტის კულტურის ისტორიის საპრობლემო ჯგუფის ხელმძღვანელი.

ელექტორატი

ხმას თვით გამსახურდიაც მისცემდა

საპრეზიდენტო და საპარლამენტო საარჩევნო კამპანია გადამწყვეტ ფაზაში შევიდა. ყველა კანდიდატმა გამოთქვა თავისი მოსაზრებები, თითქმის, ყველა არსებითი მომენტი, თუ რატომ სურს მას გახდეს პრეზიდენტი ან პარლამენტის დეპუტატი. ამის შემდეგ დასკვნის გაკეთება ადვილია, ამომრჩევლები არ შეცდებიან.

ჩვენი ქვეყნის პრეზიდენტი უნდა იყოს ის, ვისაც საზოგადოების მართვის ორგანოებში ყოფნის დიდი გამოცდილება აქვს, რომელსაც დიდი ხნის განმავლობაში ჰქონია საქმე ხალხთა მასებთან (ამ შემთხვევაში მნიშვნელობა იმას კი არა აქვს, როდის რა იდეას და რწმენას ემსახურებოდა, არამედ იმას, თუ რა სამსახური გაუწია ხალხს ამ იდეის საფუძველზე), იცის ამჟამად თავისი ქვეყნის ირგვლივ რა ვითარებაა, როგორაა განწყობილი მისი ქვეყნისადმი მსოფლიო, მეზობელი ქვეყნები, განსაკუთრებით ის მეზობელი, რომელიც ცოტა ხნის წინათ „უფროს ძმად" გვევლინებოდა და არც დღეს აპირებს რიგით მეზობლობას.

ჩვენს დროში როგორ შეიძლება ხალხმა პრეზიდენტობა ანდოს პიროვნებას, რომელიც მხოლოდ გაზეთებიდან მიღებული ინფორმაციებით კმაყოფილდება?! დღევანდელი ვითარება ისეთი რთულია, რომ პროცესთა შუაგულში მყოფი მოღვაწეც შეიძლება შეცდეს, არა თუ ის, ვინც გაზეთებით ეცნობა ქვეყნის ცხოვრებას, მაგრამ პრეტენზია დიდზე დიდი აქვს. თუ ჩვენ არ გვსურს, ასეთ პოპულისტთა სურვილის რეალიზაციის ბრმა იარაღად ვიქცეთ, ხმა უნდა მივცეთ ჭეშმარიტ ლიდერს. ასეთ პიროვნებად ედუარდ შევარდნაძე მიმაჩნია.

მე საქართველოს იმ რეგიონიდან ვარ, რომელმაც ჩვენი სამოქალაქო ომისა და ანარქიის პერიოდში ყოველმხრივ ყველაზე დიდი ზარალი და შეურაცხყოფა განიცადა. მაგრამ ჩემი კუთხის ხალხმა უკვე გაიგო, თუ ვინ ხელმძღვანელობდა ამ შესაზარ საქმეს და ვინ რა შეძლო იმ დროს. მაკვირვებს ზოგიერთი ჩემი თანამემამულე, რომელსაც ზვიადისტობა ვერ დაუძლევია. რატომღაც მგონია, რომ დღეს, ამ სიტუაციაში თვით ზვიად გამსახურდია მისცემდა ხმას ედუარდ შევარდნაძეს, მახსოვს როგორ მიმართა ხალხს მან: შევარდნაძის ნათესავი ან მახლობელი თუ ხართ, სთხოვეთ მას ხელი შეგვიწყოს სხვა სახელმწიფოების მიერ ჩვენი სახელმწიფოს დამოუკიდებლობის ცნობაშიო.

დღეს ჩვენ მოწმენი ვართ იმისა, რომ საქართველოს დამოუკიდებლობის მაუწყებელი დროშა იქ ჰკიდია, სადაც საჭიროა.

ნათქვამია, ვინც ბევრს გპირდება, მას ნაკლებად უნდა ენდოო. რას გვპირდებიან პრეზიდენტობის სხვა პრეტენდენტები? ერთი გვეუბნება, ხმა მომეცით და მასწავლებლებს ორას, დოცენტებს სამას, ექიმებს კი ათას დოლარს მივცემო; მეორე კანდიდატი უფასო სწავლებას, უფასო სამედიცინო მომსახურებას და სოციალიზმის სხვა სიკეთეს გვპირდება. საინტერესოა პრეზიდენტობის ერთ-ერთი კანდიდატის მოსაზრება, იგი ოპოზიციაში თავს არ გრძნობს, რადგან ოპოზიციაში ყოფნა ნიშნავს იმას, რომ მიზანი ერთი იყოს და სხვა გზით მიდიოდე ამ მიზნამდეო, გვიმტკიცებს, რომ პირადად მას საქართველოს სრული დამოუკიდებლობა სურს, შევარდნაძეს კი სახელმწიფოთა თანამეგობრობაში ყოფნა. მომგებიანი ქულაა?

მაგრამ ხომ დღესავით ნათელია, რომ ჩვენ ისეთივე დამოუკიდებლობა გვაქვს, როგორიც უკრაინას, ბელორუსიას და ყოფილი საბჭოთა კავშირის სხვა რესპუბლიკებს. ისე, მინდა შევახსენო პრეტენზიის ავტორს, რომ იგი ძალიან აქტიურობდა თბილისში და ჩვეგონა, ასევე იაქტიურებდა მოსკოვშიც. ავირჩიეთ უმაღლესი საბჭოს დეპუტატად და იქ... საერთოდ ხმა არ ამოუღია. სესიაზე, სადაც ბალტიის ქვეყნების წარმომადგენლებმა ბრძოლით მიაღწიეს იმას, რომ მიიღეს გადაწყვეტილება მოლოტოვ-რიბენტროპის პაქტის დეზავუირების შესახებ, არც მან, არც სხვებმა ჩვენი, ანექსირებული ქვეყნის შესახებ არაფერი თქვეს. სამაგიეროდ, თბილისში რომ დაბრუნდნენ, ახალგაზრდა ბიჭების წაქეზება დაიწყეს, რომ მათ მთავრობის სახლის წინ მიტინგები მოეწყოთ. ყველამ იცის, რა მოჰყვა ამას. ახლა კი ამომრჩევლების გულის მოსაგებად ერთი ყოფილი სსრკ დეპუტატი ტელევიზიით აცხადებს, რომ მას საქართველოს სრული დამოუკიდებლობა სურს, შევარდნაძეს კი არა?!

შევარდნაძე რომ საქართველოს დამოუკიდებლობაზე ფიქრობდა, მაშინ ბევრს, ვინც დღეს დამოუკიდებლობაზე ბევრს ლაპარაკობს, ღრმა ძილით ეძინა.

შევარდნაძის აურჩევლობა გამოიწვევს ისევ დესტაბილიზაციას, ქურდობას, ყაჩაღობას, ტერორს...

ჩვენით გვჭირს რაც გვჭირს — ერთმანეთთან შუღლს და ქიშპობას გადავაყოლეთ საქართველო. ზუსტად თქვა ამის თაობაზე გაბრიელ ეპისკოპოსმა: „სხვათა ქვეყანათა შინა მხოლოდ მას ცდილობენ, რომ სამართლიანობას აჯობოს უსამართლობამ ხოლო აქ ცდილობენ, რომ კაცმა კაცს აჯობოს".

ახლა მაინც დავძლიოთ ეს მანკიერება. დავფიქრდეთ და საქართველოსათვის სასარგებლო არჩევანი გავაკეთოთ.

ვარლამ ქაცარავა,
პროფესორი.

მიწისქვეშა საუკუნეები

გონიო-აფსაროსი ფეხსნის თავის საიდუმლოს

ასრულდა ჩვენი არქეოლოგების მრავალი თაობის ოცნება — მიმდინარე წლის 1 აგვისტოს დაიწყო გონიო-აფსაროსის ფართომასშტაბიანი არქეოლოგიური გათხრები, რომელსაც აფინანსებს ასლან აბაშიძის ფონდი; ჩვენ შევხვდით მუდმივმოქმედი არქეოლოგიური ექსპედიციის ხელმძღვანელს პროფესორ დავით ხახუტაიშვილს, რომელსაც ვთხოვეთ საუბარი დაეწყო ამ შესანიშნავი ძეგლის ისტორიით:

— აფსაროსის ციხე-ქალაქი,— გვითხრა ბატონმა დავითმა, — ძველთაგანვე ცნობილი ძეგლია. იგი ძველბერძნულ მითოლოგიაშიც აისახა. კერძოდ, მის ანარეკლს ვხედავთ არგონავტების შესახებ თქმულების გვიანდელ ვერსიაში, სადაც სახელწოდება „აფსარი", „აფსარუნტი", „აფსირტი", „აფსარეა" დაკავშირებულია იმ ტრაგედიასთან, რომელიც მითის მიხედვით ,ამ მიდამოებში გადახდა თავს კოლხეთის ლეგენდარული მეფის აიეტის ვაჟს აფსირტეს.

XIX საუკუნეში ამ ციხე-ქალაქის ნანგრევების გათხრით დაინტერესდა მსოფლიოში ცნობილი არქეოლოგი, ტროას აღმომჩენი და გამთხრელი ჰენრიხ შლიმანი. მან ძეგლის გათხრის ნებართვა სთხოვა რუსეთის მეფეს, მაგრამ უარი მიიღო. თითქმის ასი წელი გავიდა იმ დროიდან და, აი, მხოლოდ ახლახან აჭარის უზენაესი საბჭოს პრეზიდიუმის გადაწყვეტილებით გონიოს მუდმივმოქმედი არქეოლოგიური ექსპედიციის შექმნით გახდა შესაძლებელი აქ მიზანმიმართული არქეოლოგიური სამუშაოების გაშლა.

— **როგორც ჩანს, აქ ერთობ მრავალფენოვან არქეოლოგიურ შრეებთან გვექნება საქმე?**

— არქეოლოგიურმა გათხრებმა, რომელიც ციხე-ქალაქის ოთხ უბანზე გაიშალა, გამოავლინა თითქმის ყველა დროის მასალები, მაგრამ ჯერჯერობით მაინც ახალი წელთაღრიცხვის პირველი საუკუნეებისა და მომდევნო ხანათა ნაწარმი სჭარბობს. მოპოვებულია დიდი რაოდენობით სამშენებლო და საყოფაცხოვრებო კერამიკა (ამფორების, ხელადების, ჯამების, დირიანი და ბრტყელი კრამიტის ნატეხები), მინისა და ლითონის ნაწარმი. დადგინდა, რომ სხვადასხვა დროს ქალაქს ემსახურებოდა ცხრა წყალსადენი. მათგან მეიდი წყალსადენის ხაზი, რომლებიც სხვადასხვა კვეთის თიხის მილებისგანაა ნაგები, შემოდიოდა ციხის სამხრეთი კარებით, ხოლო 2— ჩრდილოეთიდან. გამოვლენილია სხვადასხვა პერიოდის 3 ძველი აბანო, ქალაქის ტერიტორიის გამწმენდი საგანგებო კოლექტორები, გრანდიოზული ნაგებობის ნანგრევები, სამსხვერპლოები, მოკირწყლული გზა და ა. შ.

როგორც გაირკვა, ძველ ქალაქს სავაჭრო-ეკონომიკური კავშირები ჰქონია ანტიკური სამყაროს მთელ რიგ სახელოსნო ცენტრებთან. აღმოჩენილია, მაგალითად, სინოპური ამფორები, მონეტები, კრამიტები, თიხის ჭურჭლის ნატეხები, მარცვლეულის გადასამუშავებელი ხელსაწყოები, შადრევნები, ქვები, აგრეთვე, სხვადასხვა სახელოსნო ცენტრებში დამზადებული ლითონის, მინისა და თიხის ნაწარმი, საბრძოლო იარაღები, საოქრომჭედლო ილეთურვილობა.

— **ბატონო დავით, — VI საუკუნის ბიზანტიელი ისტორიკოსი პროკოპი კესარიელი გვაცნობებს, რომ აფსარი იყო ძველი, დიდი და ხალხმრავალი ქალაქი, რომელსაც ძლიერი ციხე იცავდა, ჰქონდა იპოდრომი, თეატრონი და დიდი ქალაქისათვის დამახასიათებელი სხვა ელემენტებიც. ალბათ, ყველაფერი ეს მალე გამომზეურდება?**

— არქეოლოგიური გათხრების კვალდაკვალ თანდათანობით ცოცხლდება ამ ძველი ქალაქის ოდინდელი იერსახე. მალე დავიწყებთ უფრო ღრმად განლაგებული ძველი ფენების გახსნას. მოსალოდნელია წარმართული თუ ქრისტიანული ტაძრების, სასახლეების, თეატრისა თუ სხვა საზოგადოებრივი ნაგებობების ნაშთთა აღმოჩენა. უკვე აღმოჩენილ ოცამდე მონეტას კიდევ მრავალი შეემატება, საბოლოოდ გაირკვევა ძეგლის სტრატიგრაფია, დაიწყება ნეკროპოლების გათხრა, ბოლომდე გაიხსნება წყალმომარაგებისა და კანალიზაციის შიდა საქალაქო ქსელი და ა. შ.

გონიო-აფსაროსის არქეოლოგიური ექსპედიციის ერთ-ერთ უბანზე. სეირან ბარლიანის ფოტო.

გონიო-აფსაროსის ნაქალაქარს რამდენიმე ათეული ჰექტარი ფართობი უკავია. აქედან 5 ჰექტარამდეა ტერიტორია, რომელსაც ოთხკარიბჭიანი 22-კოშკიანი საფორტიფიკაციო სისტემა იცავდა. მისი კედლების სიგრძე პერიმეტრზე 900 მეტრია. ეს არის ერთადერთი ყველაზე დიდი და ყველაზე უკეთ დაცული ველის ციხე არამარტო კავკასიაში, არამედ მთელ ევროპაში. წარსულში განუსაზღვრელი იყო გონიო-აფსაროსის სამხედრო-სტრატეგიული და სავაჭრო-ეკონომიკური მნიშვნელობა.

ასე რომ, წინ დიდი, ერთობ საპასუხისმგებლო სამუშაო გველის. სიამოვნებით მინდა აღვნიშნო, რომ ამ დიდ საქმეში მხარში გვიდგას საქართველოს არქეოლოგიური ცენტრი, ჩვენთან ერთად იღვწიან ცნობილი ქართველი არქეოლოგები. მთავარი მაინც ის არის, რომ ექსპედიცია ბატონ ასლან აბაშიძის ყოველდღიური ყურადღებისა და ზრუნვის საგანია. კვირა ისე არ გაივლის, რომ არ შემოგვიაროს, თან საპატიო სტუმრებიც არ მოიყოლოს, რაც კიდევ უფრო მიზანმიმართულს ხდის ჩვენს საქმიანობას.

— **გმადლობთ ბატონო დავით, ეჭვი არავის გვეპარება იმაში, რომ წარმატებით განხორციელდება ასლან აბაშიძის ფონდის კიდევ ერთი ეროვნული საქმე და გონიო-აფსაროსი სულ მალე გადაგვიშლის თავის საიდუმლოებას, რაც დიდი შენაძენი იქნება ჩვენი ისტორიისა და ქვეყნისათვის.**

გია ჭელიძე,
„სრ" აჭარის ბიუროს ხელმძღვანელი.

პლატონ შუშანიას ხსოვნის უკვდავსაყოფად

გამოჩენილი ქართველი მედიკოსის, მეცნიერის, პედაგოგის, საზოგადო მოღვაწის, საქართველოში მეანობა-გინეკოლოგიის ერთ-ერთი ფუძემდებლის პროფესორ პ. შუშანიას ხსოვნის უკვდავყოფის მიზნით საქართველოს რესპუბლიკის მინისტრთა კაბინეტის დადგენილებით ქ. თბილისის № 8 სამშობიარო სახლს მიენიჭა პროფესორ პლატონ შუშანიას სახელი.

ქ. თბილისის მერია განიხილავს დედაქალაქის ერთ-ერთი ქუჩისათვის პ. შუშანიას სახელის მიკუთვნების საკითხს.

კარიკატურისტის თვალით

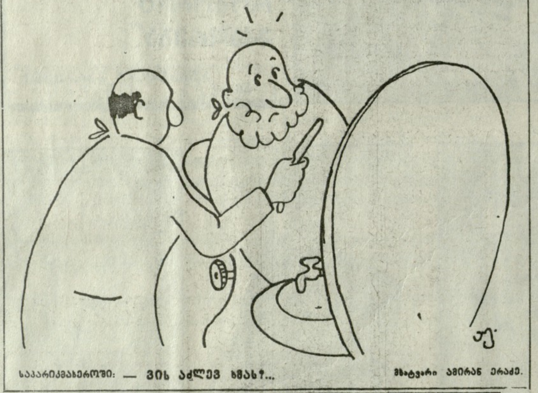

საარჩევნო უბანში: — ვის აძლევ ხმას?...

მხატვარი ამირან ერაძე.

1995 წლის 1 ნოემბრიდან ლარის მიმართ უცხოური ვალუტების შემდეგი კურსები განისაზღვრა:		
ავსტრალიური დოლარი	0. 9468	ლარი
ავსტრიული შილინგი	0. 1275	ლარი
ინგლისური გირვანქა სტერლინგი	1. 9710	ლარი
10 ბელგიური ფრანკი	0. 4366	ლარი
გერმანული მარკა	0. 8973	ლარი
ჰოლანდიური გულდენი	0. 8012	ლარი
დანიური კრონი	0. 2309	ლარი
1000 იტალიური ლირა	0. 7813	ლარი
კანადური დოლარი	0. 9151	ლარი
ნორვეგიული კრონი	0. 2025	ლარი
აშშ დოლარი	1. 2500	ლარი
ფინური მარკა	0. 2974	ლარი
ფრანგული ფრანკი	0. 2549	ლარი
შვედური კრონი	0. 1891	ლარი
შვეიცარული ფრანკი	1. 1021	ლარი
10 იაპონური იენი	0. 1233	ლარი
ეკიუ	1. 6338	ლარი
10 ესპანური პესეტა	0. 1027	ლარი
100 ბერძნული დრაქმა	0. 5407	ლარი
ირლანდიური გირვანქა	2. 0269	ლარი
10 ისლანდიური კრონი	0. 1951	ლარი
ქუვეითური დინარი	4. 1688	ლარი
1000 ლიბანური გირვანქა	0. 7788	ლარი
100 პორტუგალიური ესკუდო	0. 8473	ლარი
სინგაპურული დოლარი	0. 8837	ლარი
10 000 თურქული ლირა	0. 2470	ლარი
ეგვიპტური გირვანქა	0. 3684	ლარი
1000 რუსული რუბლი	0. 2500	ლარი
ლიტვური ლიტი	0. 2815	ლარი
ლატვიური ლატი	2. 0661	ლარი
10 ესტონური კრონი	1. 0104	ლარი
100 000 უკრაინული კარბოვანეცი	0. 6350	ლარი
10 ყაზახეთის ტენგე	0. 1650	ლარი
მოლდავეთის ლეი	0. 2483	ლარი
ყირგიზეთის სომი	0. 1037	ლარი
10 000 ბელორუსიის მანეთი	0. 9600	ლარი
10 უზბეკეთის სუმი	0. 3331	ლარი
1000 აზერბაიჯანული მანათი	0. 2500	ლარი
100 სომხური დრამი	0. 2785	ლარი

თბილისის ბანკთაშორისი სავალუტო ბირჟა.

სამი ლიცენზიის მოლოდინში

ქართველ ძალოსანთა ბოლოდროინდელი წარმატებების ნუსხამ ყოველგვარ მოლოდინს გადააჭარბა. ამერიკის შეერთებული შტატების ქალაქ ნიუნენში ჩატარებული ნაყოფიერი საწვრთნელი შეკრების შემდეგ, ქართველი ათლეტები თბილისში განაგრძობენ მსოფლიო ჩემპიონატისათვის მზადებას, რომელსაც 16-26 ნოემბერს ჩინეთის საპორტო ქალაქი გუანჯოუ უმასპინძლებს.

ფიცარნაგზე სამი ქართველი ძალოსანი გამოვა — ამბროლაურელი ბიძინა მიქიაშვილი (83 კგ), ზუგდიდელი მუხრან გოგია და საჩხერელი კობა ტალახაძე (ორივე 108 კგ.).

„ამ ასპარეზობაზე ატლანტის ოლიმპიადის ლიცენზიების მნიშვნელოვანი ნაწილი გათამაშდება. ვფიქრობთ, ჩვენს სამივე სპორტსმენს აქვს მისი მოპოვების შანსი. მომავალი ოლიმპიური თამაშებისათვის უკანასკნელ შესარჩევ ეტაპს სწორედ ეს ტურნირი წარმოადგენს და ბიჭებიც დიდი მონდომებით ვარჯიშობენ. იმედი გვაქვს, ყველაფერი კარგად დამთავრდება" — ამბობს რესპუბლიკის ძალოსნობის ფედერაციის პრეზიდენტი რამაზ ზურაბიძე.

ხათუნა ჭუმბურიძე.

ზურგი შეაქციეს

საქართველოს კომუნისტური პარტიის საინფორმაციო ბ რომ 1 ნოემბერს გაავრცელა ინფორმაცია იგორ და პანტელ იმონ გიორგაძეების ერთიანი კომუნისტური პარტიის კატასტროფის შესახებ.

მას შემდეგ, რაც ეკპ-ს გამოეყო დედაქალაქის თბილისის პარტიული ორგანიზაცია, ამ მაგალითს მიბაძა რესპუბლიკის მრავალმა რაიონულმა და საქალაქო კომიტეტმა.

ცნობილი გახდა, რომ ერთიანი კომუნისტური პარტიის მარნეულის მრავალრიცხოვანმა ორგანიზაციამ მთლიანად დატოვა ერთიანი კომუნისტური პარტია.

მიატოვეს გიორგაძეების პარტია ოზურგეთისა და თელავის კომუნისტებმაც.

ზესტაფონის კომუნისტებმა ერთიანი კომუნისტური პარტიის ლიდერის პანტელეიმონ გიორგაძის სამარცხვინო, გამცემლური საქციელის გამო, დემონსტრაციულად მიატოვეს ეს პარტია და აღადგინეს საქართველოს კომუნისტური პარტიის ზესტაფონის რაიონული ორგანიზაცია და მის ხელმძღვანელად აირჩიეს კომუნისტური მოძრაობის თვალსაჩინო მოღვაწე გიორგი რობაქიძე.

საქართველოს კომუნისტურ პარტიას უკვე დაუბრუნდა 27 რეგიონული ორგანიზაცია.

საქართველოს კომუნისტური პარტიის საინფორმაციო ბიურო.

ამინდი

3 ნოემბერს

დასავლეთ საქართველოში მოსალოდნელია ცვალებადი მოღრუბლულობა, დღისით ზოგან წვიმა, სუსტი ქარი. ტემპერატურა ბარში — ღამით 5-10, დღისით 17-22, მთაში — ღამით 2-7, დღისით 13-18, მაღალ მთაში — ღამით 0,5, დღისით 9-14 გრადუსი სითბო.

აღმოსავლეთ საქართველოში ზოგან დღისით მცირე წვიმაა მოსალოდნელი, იქროლებს წამში 9-14 მეტრი სიჩქარის დასავლეთის ქარი, ტემპერატურა ბარში — ღამით 1-6, დღისით 12-17, მთაში — ღამით — 1+4, დღისით 8-13, მაღალ მთაში — ღამით —3+2, დღისით 4-9 გრადუსი სითბო.

თბილისში მოსალოდნელია ცვალებადი მოღრუბლულობა, უნალექოდ, იქროლებს წამში 9-14 მეტრი სიჩქარის ჩრდილო-დასავლეთის ქარი, ტემპერატურა — ღამით 4-6, დღისით 15-17 გრადუსი სითბო.

ხსოვნა

გურამ გეწაძე

გარდაიცვალა გამომცემლობა „სამშობლოს" საგაზეთო-ოფსეტური საამქროს ღვაწლმოსილი მუშაკი გურამ გეწაძე

გურამმა ახალგაზრდობიდანვე დაუკავშირა თავისი ბედი ჟურნალ-გაზეთების ბეჭდვის მეტად საპატიო საქმეს. გაიარა ყველა საფეხური დამხმარე მუშიდან უმაღლესი თანრიგის მბეჭდავამდე. თავისი საქმის ზედმიწევნით კარგად მცოდნე, გულისხმიერი და დაუზარელი, სხვასაც უანგაროდ ეხმარებოდა პროფესიის დაუფლებასა და კვალიფიკაციის ამაღლებაში.

გურამ გეწაძის შრომა, მისი ერთგულება არჩეული პროფესიისადმი დაუფასებელი არ დარჩენილა: მიღებული აქვს მთავრობის მაღალი ჯილდოები — „შრომის დიდების ორდენი", საქართველოს უზენაესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელი, მინიჭებული აქვს საქართველოს კულტურის დამსახურებული მუშაკის საპატიო წოდება.

გურამ გეწაძის, როგორც პატიოსანი მოქალაქის ხსოვნა დიდხანს დარჩება მისი მეგობრებისა და თანამშრომლების გულში.

ჟურნალ-გაზეთების გამომცემლობა „სამშობლოს" კოლექტივი და გაზეთ „საქართველოს რესპუბლიკის" რედაქცია.

შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოება „პრესის" კოლექტივი თანაუგრძნობს შ. პ. ს. „საქპრესის" დირექტორს ბატონ გურამ დოლიძეს მეუღლის
ვიკა ნიკოლოზის ასულ ლოლუა-დოლიძის
გარდაცვალების გამო.

გარდაიცვალა ღვაწლმოსილი პედაგოგი, მათემატიკოსი
გიორგი გურნაძე
პანაშვიდი 3, 4 XI, 16 ს. გამოსვენება 5 XI 14 ს. რაზმაძის ქუჩა 57, II სადარბაზო, ბინა 12.

FREE!
BIBLE STUDY COURSE
available in English or Russian. Study the Bible for yourself without the need to attend a church or listen to priests. Christ will soon return and begin His Kingdom here on earth; if we understand the true Gospel and are baptized by complete dipping in water, we can look forward to eternal life in this Kingdom, and also have joy and peace now. Write:
Christadelphians, PO Box 1903 Vilnius 2012 LITHUANIA
or PO Box 544 London SE27 0UL ENGLAND

БЕСПЛАТНЫЙ!
Учебное курс Библии
Изучайте Библию на Английском или Русском языке самостоятельно без потребности посещения церкви или слушания духовника. Христос скоро вернется и начнет свое Королевство здесь на земле; если мы понимаем настоящую Библию и крещены полным погружением в воду, мы можем надеяться на вечную жизнь в етом Королевстве, а также иметь радость и мир теперь, имея наше собственное отношение с Богом.
Пишите: Христаделфиание, А/Я 1903 Вильнюс 2012 ЛИТВА
или Christadelphians, PO Box 544 London SE27 0UL ENGLAND

ჩვენი გაზეთის დღევანდელი ნომერი რედაქტორია.

მორიგე რედაქტორი ანზორ ბასილაია.

რედაქციის მისამართი: 380096, თბილისი, მ. კოსტავას ქ. № 14. ინდექსი 66464. ტელ: 99-78-24.

მთავარი რედაქტორი ზურაბ ზოტიაშვილი